

YÜREĞİ ÇOCUK KOKAN

İÇİNDEKİLER

- 1-ŞENGAL.....
- 2-BEN ATLET.....
- 3-HER NEFES BİR İŞKENCE.....
- 4-HIÇKEN HER ŞEY OLDU.....
- 5-O BİR ÇOCUKTU.....
- 6-TARİHE SÖZÜM VAR.....
- 7-YÜREKLERİ ÇOCUK KOKAN.....
- 8-BESE.....
- 9-ÖRDEKLEŞEM CİVCİV.....
- 10-SEVGİ KAPIDA CİVİLENİR.....
- 11-DOĞRU HER ZAMAN, DOĞRU DEĞİL..
- 12-DOSTLUK ÇIKARDAN DAHA DEĞERLİ...
- 13- YILAN ACISI.....
- 14- ADELETİM BU MU?.....
- 15-TOPRAKTAN ÇIKAN BALIK.....
- 16- KOBANE.....
- 17-ALDATILMA.....
- 18- GURUR CAN YAKAR.....
- 19-ENÇOK SEVİLEN KATİL.....
- 20-KIRKAYAK.....

21-KIVILCIM.....	
22-KEDİ VE FARE.....	
23-YALANLARLA YAŞAMI ÖRMEK.....	
24-GÖZLERİ YOKLUĞUMU ARADI	
25-DİRENİŞİ ZÜLMÜN MEMESİNDE EMDİK....	
26-İŞKENCE YAPAN KADAR, İZLEYENDE SUŞLUDUR	
27-HAZİRAN.....	
28-TARİH.....	
29-MERMİLERİN GÖLGESİNDE FESİVAL.....	
30-ÖLÜM KOKUSU.....	
31-HAWAR.....	
32-DEWREŞ İLE ADULE.....	

ŞENGAL

Şengal bir dağ silsilesi, Ezidilerin yurdu, direniş mekânı ve Devreşê Evdi'nin memleketidir. Bölgenin en yüksek dağı, nice destansı anlatımlara konu olmuş, yıllardan beri birçok insanı korumuş ve barındırmıştır. Devletten, nizamdan kaçanların özellikle de Ezidilerin her sıkıştığında sığındıkları ve tapındıkları en yüce diyardır.

Şengal Dağı eteklerinin dibinde, Şengal ilçesi bulunmaktadır. Ezidilerin ilçesi.

Ezidi Kürtler.

Kürtler köle ise, Ezidiler kölenin kölesi. Kadın nasıl erkek egemen zihniyetin altında eziliyorsa, Ezidiler de dinlerinden dolayı egemen dinin altında ezildikçe ezilmektedir. Sadece ezilmemektedir, sayısızca kez katliamlardan geçirilmiş, evleri talan edilmiş ve onurlarıyla oynanmıştır. Toplam 73 ferman, katliam yaşadıklarını anlatır.

Kürtlerin siyahi kardeşleri Ezidiler.

Çoğu kez Kürtler, bu katliamlara vesile olmuş ve ezilenlerin yanında yer almamışlar. Kendi neslinin, kendi halkının, kendi soydaşlarının katliamını ya yapmış, ya da izlemişler. Yanında olmamış ve acılarını paylaşmamışlar. Ezidileri dışlayanların, katliamdan geçiren cellatların yanında yer almışlar.

Sünni ve Alevi Kürtlerin bu tavrı; onları kırmış, Ezidilerin güvenlerini sarsmış ve onları yalnızlaştırmıştır. Tarih boyunca ne devlet olabilmişler ne de orduları olmuş. İlk kez bir orduları ve bir yönetimleri olmuştu. Onların değil, Sünni Kürtlerin yönetimi ve ordusuydu. Yine de güvendiler. İlçede karakol kuran, yollarda arama yapan peşmergeydi çünkü.

Peşmergenin onları koruyacağına inanmışlardı. Başka da bir şey düşünmemiştiler. Sırtlarını onlara dayamış ve bu güvenle geleceğe bakıyorlardı. Bunlardan biri Hayat ve ailesiydi.

Hayat, 26 yaşlarında bir kadın. Bir Ezidi kadını. Sekiz yıl önce evlenmiş. Eşinin ismi Demo. Şengal'de yaşıyordu. Çocuk yaştan beri her gün güneş doğarken ve batarken yüzünü güneşe dönerek secdeye durmuş, Allah'a, Meleke Tavus'a Kürtçe dua etmişti. Oruç tutmuş, zekât vermiş ve Laleş Vadisin'de bulunan Şeyh Adiy Kabri'ne gitmişti.

Mutluydu. İki erkek çocuğu vardı. Çocukların arasında bir yıl yaş farkı vardı. Biri dört diğeri beş yaşındaydı. Büyüğünün ismi Azad diğerinin ismi Renas'tı. Biri kumral, biri esmerdi. Saçlarının uzamış haliyle her biri birer çiçek gibiydi. Sanki yüzleri kalemle çizilmişti. Bakışları çocukça ve gülüşleri bir başkaydı.

Öğlen üzeri telefon çaldı. Demo lavaboda yüzünü yıkıyordu. Hayat, telefonu aldı ve dinledi. Yakın köydeki akrabalarından biriydi. Ne selam ne kelam etmeden heyecanlı bir ses tonuyla:

"Çabuk kaçın. Şengal'e doğru DAİŞ geliyor. Herkesi öldürüyorlar. Kadınları kaçırmıyorlar..." dedi ve telefon kapandı.

Hemen hazırlanıp arabaya bindiler ve yola çıktılar. Yılların emeğini, alın terini, yaşadıkları yeri bir nefeste terk ettiler. İlçede dışarı çıkacakları sırada peşmergeler yolu kesmişti. Kimseyi dışarı bırakmıyordu.

"İlçeyi bırakmayın. Biz buradayız. Sizleri koruruz. Herkes evine geri dönsün..." dedi peşmerge yetkilisi. Ne yaptılarsa bırakmadılar. Sadece onlar değil, yüzlerce araba ilçeyi terk ediyordu. Sayısız araba sıra bekliyordu.

İlçeyi terk etmek isteyen yüzlerce aile geri gönderildi. Kimseyi şehir dışına bırakmadılar. Yolları tutulmuştu. Arabayla kaçmak zordu. Tekrar evlerine geri döndüler.

Yemeklerini yediler. Akşam yataklarını serdiler ve güven içinde geceliklerini giydiler. Ama içleri rahat değildi. Yüreklerinde bir sızı vardı. Anlatımı zor bir his damarlarında akıyordu. Evin içerisinde bilinmeyen ve görünmeyen bir korku hayaleti geziyordu. Mutluluğun ve tadın olmadığı bir geceydi bu.

Yatağa girdiler. Hayat'ın gözlerine uyku girmiyordu. Hamileydi. Doğumuna sayılı günler kalmıştı. Kalkıp oturmada zorlanıyordu. Her akşam olduğu gibi yine aynı yataktaydılar. Ama bu kez sessiz, ilgisizdiler ve sanki yatakta cenazeleri uzanmıştı. Ölmemişler ama birer cenaze gibiydiler.

Hayat'ın gözüne uzun süre uyku girmede. Bir sağa bir sola dönüp durdu. Telefonun sesiyle tekrar uyandı. Demo'nun uykusu ağırdı. Çabuk çabuk uyanmazdı. Bu boşluğu eşi dolduruyordu. Üzerinde sarı ince bir fistan vardı. İrkildi. Kalkıncaya kadar telefon sustu. Kim aramış diye isim listesine baktı. Arayan kardeşiydi. Bu saatte aramazdı, mutlaka bir şey var diye düşündü. Kendisi aradı.

Telefon açılır açılmaz.

"Çabuk kaçın. DAİŞ Şengal'e girdi. Bir dakika beklemeyin. Araba yolu kapandı. Peşmergeler de kaçtı..." dedi ve telefon kapandı.

Hayat, alalecele Demo'yu uyandırdı. Bir heyecan, bir panik başını alıp gidiyordu. Ölüm ana sığınmıştı. Demo uyku mahmurluğu ile uyandı. Hayat hazırlanırken bitişikte Demo'nun abisinin evi vardı. Onları uyandırmaya koştu. Aynı hızla geri döndü. Birkaç altın ve biraz paraları vardı. Onları aldı. Çocukları uyandırdı, elbiselerini giydi. Evden on ekmek ve bir kilo domates aldı. Başka da bir şey yanlarına almadılar. Kapıyı kapattılar, kilitlediler, tüm ev eşyaları ve arabayı bırakıp yola çıktılar.

Saat gecenin üçüydü. Büyüdükleri, yaşadıkları sokak ve evlerin önünden birer hırsız gibi şehrin dışına çıkmaya çalıştılar. Onlardan başka kaçanlar da vardı. Büyüdükleri şehirden kaçıyorlardı. Yıllardır biriktirdikleri emeklerinden kaçıyorlardı.

Ölümden kaçıyorlardı.

Üç aile birlikte yola çıktılar. Onlarla yakın akrabaydılar. Aslında bu anlarda akrabalık bitiyor, sadece ben ve vicdan kalıyor. Babanın annesini, ananın çocuğunu bıraktığı anlardı. İnsanın yalnızlaştığı günler...

DAİŞ şehre girmişti. Şehrin dışına çıktılar. Araziye vurdular. Demo, iki oğlunu kucağına almıştı. Yaşlı babası zor bela yürüyordu. Kapkaranlık, sesiz bir gece. Eşi hamile, kaplumbağa hızında yol alıyorlardı. Defalarca düşüp kalktılar. Sayısız insan, gecenin köründe yönünü dağa çevirmişti.

Sabaha doğru Geliye Deriye Ezman köyüne vardılar. Susuzluktan dilleri damakları kurumuştu. Demo ve Hayat halden düşmüştü. Yumuşak bir yatak, biraz yemek ve içecek, ellerini ve yüzlerini yıkayacak su istiyorlardı. Suyu buldular. Susuzluklarını giderinceye kadar içtiler. Bir ağacın gölgesinde dinlendiler. O gün yanlarındaki tüm ekmeği bitirdiler. Sonraki iki gün yakınlarındaki bir köyden ekmek aldılar. Köy giderek boşalıyordu. İlçeden gelenler ve köy halkı aile

aile, grup grup köyden ayrılıyordu. Geride taşlar, boş evler, kuşlar, tavuk, kedi ve köpekler kalıyordu.

İlçe boşalmıştı. Kimisi kaçmış, kimisi tutuklanmıştı. Demo'nun babası hastalandı. Yaşananları kaldıramıyordu. Olanlara tahammülü kalmamıştı. Vahşeti duydukça öfkeleniyordu. Üçüncü günde vefat etti. Yapacakları hiçbir şey yoktu.

Çaresizlik yaşamın adı olmuştu.

Gözyaşları bile anlamsızdı. Acılar, deniz dalgaları gibi birbirini izliyordu. Hemen orada kırık bir kürek, sapsız bir kazmayla toprak kazdılar. Yaşlı adamı kazılan çukura elbiseleri ile birlikte gömdüler. Başka da hiçbir şey yapamazdılar.

Beş gün orada kaldıktan sonra orayı terk etmek zorundaydılar. Düşman köye girdi girecekti. Tüm yakınları onları terk etmişti. Demo, eşi, bacası ve iki oğluyla kalakalmıştı. Babası da diğer dünyaya göç edip gitmişti.

Yola çıktılar. Bir süre asfalt yolda yürüdüler. DAİŞ'ten kaçan bir peşmerge arabası geldi. DAİŞ, arabayı uzun menzilli silahla tarıyordu. Yoldan çıkıp ormana girdiler. Renas geride kalmıştı. Arkadan da mermi gibi bir araba geliyordu. Peşmerge savaşacağına kaçmayı tercih etmişti. Halkı koruyacağına, halkı ortada bırakmıştı. Oysa silahları savaşmak için ellerine almıştı. Namus, onur beş para olmuştu. Bazı peşmergeler ise silahı bırakmakla kalmamış sivil elbiseler giyip kaçmışlardı.

Peşmergelerin içinde olduğu araba, Renas'a çarpıp geçti. Renas bir top gibi yolun diğer tarafına düşüp yamaçtan aşağıya doğru yuvarlandı. Araba durmadı. Arabanın içinde yedi peşmerge vardı. Sadece kaçmaya kilitlenmişler. Önüne geleni ezip geçeceklerdi. Yollara savrulan, dağlara düşen kadın ve çocukları toplayıp götürmeleri gerekirken kaçıyorlardı. Dünyadaki hiçbir ordu halkına böyle yapmaz.

Korkak olan peşmerge değildi. Korkak olan yönetenler, ihanet eden elit kesimdi. Peşmergeye savaşmayın emrini verenlerdi. Kürdistan gelirini kendi aile çıkarları için kullananlardı. Kürt kızları ve kadınları peşmergeyi beklerken onları vahşi insanların pençesinde bırakanlardı. Bu korkaklar utanmadan, sıkılmadan arabalarına binip kaçtılar, kaçıyorlardı.

İçi peşmerge dolu araba; çocukla ilgilenmeden, arkasına dönüp bakmadan ve hızını düşürmeden kaçtı. Çocuğun çığlığını işittiler. Kızgın asfalt üzerinde kızıl kan içinde debelendiğini gördüler ama görmemezlikten geldiler. Bu bir yüz karasıydı. Bir hayvan bile yuvasını, yavrularını direnmeden bir nefeste bırakmaz.

Demo, çocuğuna koştu. Kanlı bedenini kucağına aldı. Halen yaşıyordu. Sadece “Baba, baba!” diyebilirdi. Gözleri kapandı. Bir an önce yoldan uzaklaşmak istedi.

Hayat, olanları görmemişti. Eline bir sopa almış, zor bela yamacı tırmanıyordu. DAİŞ'in eline düşmemek için iman gücüyle yürüyordu. Zorlanıyordu. Gözleri kararıyordu. Gök mavisi fistanı ter içinde kalmıştı. Karnı iyice şişmiş, bacaklarını atacak gücü kalmamıştı.

Başı yarılmıştı çocuğun. Çeşme gibi kan akıyordu. Demo'nun elbiseleri kan içinde kalmıştı. Renas'ın gözleri kapandı, kanı çekildi ve yüzü kireç gibi oldu. Babasının kucağında, gözyaşları içinde son nefesini verdi. Onu koruyacak, savunacak ordunun kurbanı oldu. Ne yazık ki vahşilerin ordusu onu öldürmedi, kaçanların ordusu onu öldürdü.

Kabil'in Habil'e kaşı başvurduğu hile, düşmanlık ve ölümün bir benzeri, bu kutsal topraklarda daha modern, daha toplumsal uygulanıyordu.

Yoldan yüz metre uzaklaştılar. Hayat bir ağacın gölgesinde oturdu. Bedeni, gözleri, yanakları şişmişti. Ağzı kurumuş, acı damaklarında yapış yapıştı. Yüzündeki teri sildi. Arkaya

dönüp Demo'ya baktı. Kan içinde kalmış oğlunu gördü. Gözlerine inanamadı. Olduğu yere yıkıldı. Gözleri çocuğu üzerinde odaklandı. Olanları yeni fark etti.

Yüreğinden bir çığlık koptu. Yüreği sanki dağıldı. Yorgunluğunu, hamile olduğunu unuttu, oturduğu yerden bir yay gibi fırladı. Oğlunun yanına koştu. DAİŞ' in sıkıştığı kurşunlardan yaralandığını sandı. Onlara beddualar yağdırdı. Ağızına geleni söyledi. Oğlunun kanlı bedenini yüreğine bastırdı.

Demo yere oturdu, sırtını palamut ağacının köküne verdi ve karşıda görünen Şengel'e baktı. Gözlerinden çeşme gibi akan yaşlar kanlı gömleğinin üzerine aktı. Boğazı düğümlendi. Sadece ağlıyordu. Ne bir şey düşünüyor ne de görüyordu.

Azad da anasının kucağına kendini atmış ağlıyordu. Gözleri, yanakları kızarmıştı. Olup bitenlerin farkındaydı. Hem açtı hem de susuz.

Dün ihtiyarı toprağa gömmüştüler. Bu kadar ağlamamışlardı. Bu kadar acı duymamış ve gözyaşı dökmemişler.

Ağlaya ağlaya yoruldu. Takatten düştüler. Perişan oldular. Susuzluktan yüzleri, dudakları çatladı, boğazları kurudu. Dökülecek gözyaşları kalmadı.

Demo kendine geldi. Etrafına baktı.

“Böyle giderse hepimiz susuzluktan öleceğiz. Buradan gitmeliyiz. Ağlamak ölümü getirir.” diye içinden düşündü. Ayağa kalktı, konuşmadan yerde duran bir kuru ağaç dalını kaldırdı. Etrafına baktı. Yumuşak bir yer aradı. Palamut ağacının dibinde bir yer kazdı. Birkaç kez dinlendi.

Hayat, elini çenesinin altına koymuş, sesi soluğu kesilmiş, gözkapakları ağırlaşmış bir halde bön bön bakıyordu.

Demo, iki karış toprak kazdı. Oğlunun kanlı bedenini kucağına aldı ve son kez kanlı yanağını öptü. Kokladı ve yapış yapış olan kanlı saçını düzeltti. Bir çığlık attı ve gözyaşları içinde oğlunu mezarın içinde uzattı, kanlı bedenin üzerine toprak attı. Hayat da oğlunun mezarı başına geldi. Başucundaki taş öptü, öptü. Birkaç avuç toprak üzerine attı.

Demo, eşinin kolunu tuttu ve oradan ayrıldılar. Hayat, birkaç kez geriye dönüp oğlunun mezarına baktı. Ağlaya ağlaya, burnunu çeke çeke oradan ayrıldı. Halen peşmergelerin içinde olduğu arabanın oğlunu ezip kaçtıklarını bilmiyordu. Demo olanları ona anlatmamıştı. DAİŞ tarafından oğlunun öldürüldüğünü sanıyordu.

Halen ölüm çemberini aşmamıştı. Biraz daha tırmanmak istiyordular. Bir süre daha gittiler. Biraz dinlendiler. Hava serin olunca tekrar yürüdüler. Gece yarısına kadar yürüdüler. Bu yürüyüş, beş yaşındaki bir çocuğun, karnı burnunda hamile bir kadının yürüyüşüydü. Acılar içerisinde kıvranan, bu kadar zaman içerisinde iki canı toprağı gömen, aç ve susuz bir ailenin yürüyüşüydü.

Akşam burada kalacaktılar. Demo, Hayat'a yer hazırladı. Azad'ı kucağına aldı ve sırtını yekpare kayaya vererek gözlerini kapattı. Sivrisinekler etrafında fır döndü. Sivrisinek değil, köpek bile ısırsa uyuyacaktı. Hem yorgundu hem öfkeli, hem açtı hem de susuz.

Hayat, dizlerini karnına çekti, başında ki yazmayı üzerine attı. Başını toprak üzerine koyar koymaz uyudu. Aniden irkildi. Sanki birileri onu uyandırdı. Uykusu bir türlü gelmiyordu. Oğlunu yitirmişti ve de çok korkuyordu. Öylesine korkuyordu ki korku adeta damarlarında geziyordu. Çok yakından silah sesi geldi. Bir ara kalktı ve etrafına baktı. İnceden bir rüzgâr esiyordu. Yaprakların hışırtısı dışında çıt yoktu. Ortalık kapkaranlıktı. Sadece yıldızlar parlıyordu. Birazdan çok derinden bir tilkinin sesi geldi. İyice kulak kabarttı. Bir ses ama neyin sesi olduğunu

bilmiyordu. Bunun kurdun mu, aslanın mı, çakalın mı, neyin sesi olduğunu bilmiyordu. Tüm sesler ona yabancıydı.

Hayatında dağ görmemiş, böyle bir yaşamı olmamıştı. Her şey ona yabancıydı. Şehirde yaşamış, nazlı büyümüştü. Şehir dışına çıkmamıştı. Ayağı dağ, taş ve bakir toprağa basmamıştı. Bir kertenkele onun için bir canavardı. Kendini korumasız ve çırılçıplak hissediyordu. Kafası karmakarışık. Kulakları çınlıyordu. Bu kadar şeyi kaldıramıyordu. Bu iradeye sahip değildi.

Birkaç kez uzandı ve tekrar kalktı. Bir ara yakından seslerin geldiğini duydu. Bir araba sesi ve ardından ışıkları gözüktü. Korkusu arttı ve panikledi. Yüksek sesle seslendiği Demo' ya sürünerek ulaştı. Onu uyandırmaya çalıştı. Uykusu ağırdı. Uykudan uyanmayınca onu öfkeyle salladı.

"Kalk, DAİŞ geldi, yakından sesleri geliyor." dedi kulağına yavaşça.

Demo uyandı. Korku dolu gözlerle etrafına baktı. Bir şey görmedi. Oturdu ve etrafı dinledi. Daha emin olmak için, ayağa kalktı ve etrafa baktı. İleriye doğru biraz yürüdü. Tekrar yerine döndü.

"Bir şey yok. Sen de uyu. İçindeki korkuların dışarı vuruşudur. Biraz uyu. Güneş doğar doğmaz yürüyeceğiz. DAİŞ bizi öldürmese bile aç ve susuzluktan öleceğiz."

Demo, uzanır uzanmaz tekrar uyudu.

Hayat'ın uykusu gelmiyordu. Korku denizinde yüzüyordu. Beyni bir biçerdöver gibi çalışıyordu. Durmadan kurguluyordu. Düşündükçe yoruluyordu. Düşündükçe korkuyordu. Korktukça bedeni titriyordu. Oğlu Renas gözlerinin önünden gitmiyordu. Onunla yaşadığı tüm anılar, bir film şeridi gibi gözlerinin önünden geçiyordu.

Doğum sancısı geldiğini hissetti. Önemsemedi. Doğumuna birkaç gün daha vardı. Sancılar giderek artmaya başladı. Korktuğu başına gelmişti. Erken doğum yapacağına artık emindi. Yapacağı hiçbir şey yoktu. Güçlü olmaya, kendine güvenmeye çalıştı. Sancılar daha da arttı.

Demo' ya seslendi. Bir türlü uyanmadı. Birkaç taş fırlattı. Taşlardan biri aşık kemiğine denk geldi. Can acısıyla uyandı.

"Kalk doğum yapacağım!"

"Şaka yapıyorsun! Ne doğumu!"

"Doğru söylüyorum. Yardım etmen gerekiyor."

Bu arada kız kardeşi de uyandı. Kız da şaşkıındı. Kızın ismi Mizgin'di. Sarışın ve dünya güzeli bir kızdı. Yüzü sanki bir ressamın fırçasından çıkmıştı. Üzerinde bir kot pantolon, sarı bir gömlek vardı. Kırışmış gömleğin, ter ve kirden rengi değişmişti. Uzun bir saçı vardı. Evden çıktıktan beri saçına taramamıştı. Saçı dağılmış, yüzü görünmez durumdaydı. Saçını topladı. Arkadan bağladı. Uykulu ve nemli gözlerle Hayat'a baktı.

Hayat, bağdırmamak için dişlerini sıkıyor, yüzünü ekşitiyor, sağa sola kıvranıyor ve avucuna aldığı taşı sıkıyordu.

"Mizgin, Azad'ı kucakla ve uzaklaşın. Birazdan bağıracağım. Çocuk korkmasın. Onun yanında kal. Demo burada yeterli. Korkmayın bir şey olmaz. Sana ihtiyacımız olduğunda sesleniriz."

Mizgin, çocuğu kucağına aldı ve onlardan uzaklaştı. Daha fazla uzağa gitmek istemiyordu. Çünkü korkuyordu. Kaçmadan önce, DAİŞ' lilerin kızları zorla arabaya koyup götürdüklerini görmüştü. Ondan iki yaş büyük arkadaşını götürmüşlerdi. Görenler ona anlatmıştı.

Gitmemek için dirense de kız, saçlarından tutarak arabaya doğru zorla götürmüşler onu. Kız götürülürken yüzü kan revan içinde bağıırmış.

"Peşmerge neredesin? Hani namusumuzu koruyacaktın? Hani bizi koruyacaktın? Neden bizi bu vahşilerin elinde bırakıp kaçtınız?"

Kız, arabaya bindirildikten sonra bir silahı kapmış. Silahın namlusunu DAİŞ'lere çevirmiş ve tetiğe basmış. Birkaçını öldürmüş. Onu da öldürmüşler.

Mizgin, bunları hatırladıkça korkuyordu. Onların eline geçeceğine ölmek istiyordu. DAİŞ'lilerin ona yapacaklarını düşündükçe korkudan titriyordu. Azad'ı kucığına almıştı. Yere indirmek istemiyordu. Ondan cesaret alıyordu. Yeğenine sarıldıkça, onu bağırına bastıkça ve onun kokusunu aldıkça korkusu azalıyordu.

Demo uyanmıştı. Ne yapacağını şaşkınlığı içindeydi. Korkuyordu. Hiçbir tecrübesi yoktu. Deliler gibi ağacın etrafında dönüyordu. Biri dokunsa hüngür hüngür ağlayacaktı. Bir baraj gibi patlamak üzereydi. Tüm olumsuzluklar birer bomba gibi üst üste patlıyordu. Yüreğı bu kadar acıya dayanmıyordu. Bu kadar güçlü değildi. Yaşamın acılarında bu kadar pişmemişti.

Birkaç gündür yaşadığı acılar, bir deniz gibi onu boğuyordu. Nefes alamıyordu. Susuzluktan dudakları kurumuş, göz kapakları ağırlaşmış ve dizlerinde takat kalmamıştı.

"Gel bana yardım et." dedi Hayat.

"Ne yapabilirim?" dedi ve ağlamaya başladı.

"Önce biraz yeri düzelt. Uzandığın yer düzgündür. Orasını biraz daha temizle."

"Tamam."

Hem ağlıyordu hem de yeri temizliyordu. Gözyaşları yanaklarından yuvarlanıp yere düşüyordu. Yastık olarak kullanması için bir taş indirdi başucuna. Ardından karısına yardım etti ve onu düzeltilen yere getirdi.

"Üzerimdekini indir." dedi Hayat.

Belinden aşağıdaki elbiselerini indirdi. Ayakkabı ve çorapları ayağından çıkarttı, bir kenara bıraktı.

"Yazmamı yere ser. Bir ucu baldırımın altına girsin, geri kalan bacaklarımın arasında kalsın. İndirdiklerini başımın altına koy. Taş çok sert. Başımı ağrıtıyor."

Demo söylenenleri yaptı. Ama halen ağlıyordu. Hayat daha sakindi. Tüm yoğunlaşmasını kendine vermişti. O an başka bir şey düşünmüyordu. Doğum anına kilitlenmişti.

"Artık bu ağlamayı bırak. Ağlamakla beni sinir ediyorsun. Dikkatimi dağıtıyorsun. Benim derdim bana yetiyor."

"Bu başımıza gelen nedir? Allah'ım sana ne yaptık? Neden bize bunları çektiriyorsun?.."

"Kafanda ne varsa at. Panik içinde kalırsan ben de çocuk da ölür. Ölmemizi istemiyorsan sakın ol."

"Sakin olmak sanki elimde... Boğuluyorum. Çıldıracağım. Kaldıramıyorum bu olanları."

Bu arada gelen sancı, bir ateş dalgası gibi bedenini sardı. Dişlerini sıktı, sağa sola kıvrandı. Başını kaldırıp indirdi. Başı taşa çarptı. Müthiş bir acı verdi. Sanki başı çatladı ve beyni dağıldı. Gözleri karardı. Çıığı boğazında kaldı. Bayılacak duruma geldi. Sanki bedeni ateşten yanıyordu. Parmakları gevşedi ve kolu yere düştü.

Demo, Hayat'ın elini tuttu. Eğilip yüzüne baktı. Birkaç kez seslendi. Ses vermeyince daha çok panikledi. Nefesi boğazında düğümlendi. Boğulacak gibi oldu. Tekrar seslendi.

Hayat, elini havaya kaldırdı.

"İyiym, başımı taşa vurdum. Canım çok acıdı. Biraz bağıracağım korkma."

"Tamam. Ne yapacağım?"

"Bacaklarımı tut. Önce çocuğun başı çıkar. Başından tutup çekme. Karışma. Ne yapacaksan sana söylerim."

"Ama daha bir şey yok."

"Birazdan olur. Umarım bir aksaklık olmaz."

"İstiyorsan başının altındaki taşı çıkarayım."

"Başım biraz yüksekte olmalı."

"Taşın yerine toprak koyarım, taşa göre yumuşak."

"Tamam, daha iyi olur."

Demo, yan tarafta bir odunla toprak kazdı ve bu toprağı avuçlarıyla Hayat'ın başının altına koydu.

Hayat, hayatında en fazla kendine güvendiğı anı yaşıyordu. Kendini her şeye kilitlemişti. Sadece kilitlememişti, kapatmıştı. Gücünü ikiye katlamıştı. Oğlunun kanlı bedenini, açlığı, susuzluğu ve yorgunluğu unutmuştu. Kendini bir kurşun haline getirmişti. Sadece hedefini düşünüyordu.

Bir şahin gibi gökyüzünde uçuyordu. Bir tüy kadar hafif, bir şahin kadar güvenli... Fırtınaları delen bir yürek olmuştu. Kendinden daha güçlü birisi ile savaşıyor, yenilgiyi kabul etmeyen bir yürek. Analık duyguları, tüm refleksleri harekete geçmişti.

Haykırıyordu, haykırışı dağlardan yankılanıyordu. Bir kurt gibi uluyordu. Ama ağlamıyordu. Gözlerinden yaşlar akıyordu. Gözyaşları susuz toprağı düşmüyordu. Kendisine acımıyordu. Allah'a yalvarmıyordu. Doğacak çocuğunu düşünüyordu. Ölmeden, öldürmeden çocuğunu istiyordu. Onu yüreğine bastırmayı istiyordu.

Önce derin bir nefes aldı, ardından kendini sıktı ve nefesi yettiğı kadar bağırdı. Bağırdığında göz bebeğı kayboluyor, gözleriyle alındaki damarlar şişiyor, yüz hatları çatlamış toprak gibi dilim dilim oluyordu. Uzun olan boynu daha da uzuyor, damarları şişiyor ve morarıyordu.

Daha önce iki doğum yapmıştı. Demo, bu doğumları görmemiş, bu çığlıkları işitmemişti. Doğumun bu kadar zor olduğunu bilmiyordu. İlk kez tanık oluyordu. İlk kez kadını anlıyordu. Bu nedenle korkuyordu. Hayat'tan daha fazla korkuyordu. Titriyordu. O erkeklik gücü ve cesareti kalmamıştı. Çocuklaşmıştı. Hayat'ı seviyordu. Bu yürekli duruşunu görünce daha fazla sevdi. Ona saygısı daha da artıyordu.

Dağlarda ceylanlar doğum yapar. Ama bu kez başka bir ceylan doğum yapıyordu. Dağlara güvenerek, dağlardan cesaret alarak, analık duygu ve ruhunu yaşıyordu. Neslinden kaçıyor. Barbarlardan kaçıyor. İnsanlığını yitiren insanlarda kaçıyor.

İslamiyet bu topraklara girdiğinde benzer katliamlar yaşanmıştı. İslam dini adına kılıç sallayanlar, insanlara cenneti vaat edenler, bu katliamı Kürtlere yine yaşatmışlardı.

Deri üzerine Kürtçe yazılan, yazarı bilinmeyen, Halife Ömer döneminde İslam ordularının, Kürdistan'a girdikleri dönemi anlatan bir şiir;

"Yıkıldı tapınaklar, söndürüldü ocaklar.

Yücelerin yücesi gizledi kendisini.

Zalim Araplar yaktı yaktı,

Tüm köyler Şehrizar'a kadar.

Kaçırıldı kadınlar ve kızlar.

Cesur olanlar yatıyor kan içinde.
Yasak artık Zerdüş'te inanmak,
Ahura Mazda yardım etmiyor kimseye."

Yine kadınlar kaçırıldı, çocuklara tecavüz edildi ve onlar köle olarak pazarlarda satıldı. Erkekler kurşuna dizildi. Boğazları kesildi. Köyler talan edildi. İnsanlar evini, yurdunu, yılların emeğini bırakıp dağlara ve çöllere düştü. Her birinin bir hikâyesi oluştu. Bunlardan biri de bu aileydi.

Kürtler bu olayları Koçgiri'de, Dersim'de, Zilan'da, Halepçe'de ve daha nice yıllarda yaşadılar. Halen yaşıyordular. Katil, kişi ve yer değişse bile sonuç değişmiyordu.

Yaşlılar, kadınlar ve çocuklar düşmüştüler yollara, kaçıyorlardı kıyımdan, tecavüzden, işkenceden ve ölümün her çeşidinden. Gördükleri ölümden beter bir yaşamdı. Yine İslam adına kılıç sallıyor ve kurşun sıkıyorlardı. Allah adına, cennete gitmek için adam öldürüyor, talan ediyor ve kadınlara tecavüz ediyorlardı.

Şengal Dağı yine kanlı, yine katliamdan kaçanların yuvasıydı. Kaçanların sığındığı diyardı. Şengal Dağına akın vardı; güneşi zapt etmeye değil, kanlı katilerin elinden kurtulmak için akın vardı. Yürekləri çalınmış, onurlarıyla oynanmış, insan yerine konulmamış bir halkın akını vardı.

Tarihi ve geçmişi çalınmış, güvencesi olmayan ve geleceği namlunun ucunda olan bir halk... Duygularıyla, onuruyla, düşüncesiyle ve ulusal hücreleriyle oynanmış bir halk...

Bu Kürt halkıydı.

Düşmanlarıyla kuşatılmış, esir edilmiş, kendisi olmaktan çıkmış ve kendisinden yabancılaştırılmış bir halk...

Vatansız bir halk. Vatanı çalınmış bir halkın her şeyi çalınmıştır.

İnsanlar tarihtir; İnsanları anlatmak tarihi anlatmaktır. Tarihi olmayanın bilinci de olmaz. Tarihi bilinci olmayanın köklü bir direnişi de olamaz. Yani kendisi de olmaz.

İsimi var ülkesi yok; yüreği var ordusu yok; isyanı var örgütü yok. Yüzyılları böyle devirdi bu halk.

Artık özgür bir hareketi vardı. Ama korkusu büyük, celladına bağlanmış Kürt birey, kendisi olmaktan çıkmış, başından geçenleri göremiyordu. Görse bile inanamıyordu; çünkü ruhları çalınmıştı. Öyle eğitilmişti ve düşmanları tarafından bilinç tarihi yaratılmıştı.

Mizgin, korkudan Azad'ı sıkıyordu. Parmakları birer kerpeten gibi canını acıtmıştı ki çocuk uyandı. Etrafına baktı. Su istedi. Birkaç kez tekrarladı. Ardından gecenin karanlığını delen bir çığlık kulaklarına çarptı. Gelen sesle irkildi. Halasına iyice sarıldı. Etrafına baktı. Ne anne ve ne de babası vardı.

"Annem, babam nerede?"

"Biraz ileride oturuyorlar."

"Onların yanına gitmek istiyorum."

"Birazdan gelirler. Sen yat."

Azat tekrar uyudu. Gelen sesi işitmesin, diye Mizgin kulaklarını iyice kapatmıştı.

Hayat, irade savaşını veriyordu. Çocuğun başı çıkmıştı. Elleriyle karnını sıkıyor ve zorluyordu.

Şafak sökmüştü, kuşlar uyanmıştı; kızıl huzme yayılıyor ve gün aydınlanıyordu. Demo, kanı görünce, korkmaya başladı. Elleri titredi. Ağzı kilitlendi. Susuzluktan kurumuş ağzı daha çok kurudu. Dili damağına yapıştı. Zorla işitilen bir ses tonuyla:

“Yanında ip yok mu?” dedi Hayat.

“Hayır, ne yapacaksın?”

“Çocuğun göbek bağını bağlamak için ipe ihtiyacımız var.”

“İstiyorsan gömleğimi parçalayalım.”

“Hayır. Tespihin vardı.”

“Var.”

“İmameden kes. Tanelerini ya at, ya da cebine koy. Ardından karşıda gözüken otu biç ve getir.”

Demo, söylenenleri yaptı.

“İpi otun üzerinde ileri geri çek. Mikrobu ölsün.”

Demo, söyleneni yaptı ve ip nemlendi ve rengi değişti.

"Biraz yardım et!" dedi acı dolu bir ses tonuyla.

"Ben ne yapabilirim? Ne yapacağımı söyle!"

"Çocuğun omuzlarından tut ve zarar vermeden yavaşça çek."

"Yapamam, beceremem! Benden bunu isteme!"

"Yapabilirsin. Boynundan tutma, yoksa boynunu kırarsın."

Böyle çaresiz durmak, doğum yapan bir kadının durumundan daha zordu. Hayat, gidişatın ne olduğunu biliyordu. Onun için bilinmezlik yoktu. Zorluk ve acı vardı. Demo, çok daha fazla korkmuş ve etkilenmişti, çünkü bilmezliği yaşıyordu.

Güneş uzakta, çok uzaklarda gri, bulanık tepeler ardında yuvarlandı. Altın sarısı ışınları Şengal Dağının zirvelerinden bir merdivenden yavaş yavaş iner gibi kayalar, ağaçlar ve otlar üzerinden aşağıya doğru süzüldü.

Gün ışıyla birlikte çocuk doğdu. Demo, kaldırmak istedi.

"Kaldırma çocuğu. Çocuk bacaklarımın arasında kalsın. Ağzını ve burnunu temizle. Kaldırmadan sırtüstü uzat. Beklemeden göbeğini bağla."

“Yapamam!”

“Hızlı davranmazsan ben de ölürüm, çocuk da ölür.”

Demo, söylenenleri aynen yaptı. Elleri kan içinde kalmıştı. Parmakları titriyordu. Gözleri karardı. Midesi bulandı. Tüm bedeni karıncalandı. Allah’a yalvardı ve bir şeyler mırıldandı.

Hayat, terden sırılsıklam olmuş, halden düşmüştü. Nefes almakta zorlanıyor, sinesi bir kalkıp bir iniyordu. Yorgun ve bitkindi. Sanki Şengal Dağı’nı sırtlamıştı. Dinlenmek, uyumak ve biraz da su içmek istiyordu. Çocuğunu görüp öpmek istiyordu. Ama hiçbirisini yapamıyordu.

"Göbek bağını kesmen gerekecek." dedi zor işitilen bir sesle.

"Yapamam!" dedi ağlamaklı bir sesle Demo.

"Yaparsın. Yapmak zorundasın. Yapamam demek, ölüm demektir. Sende kesici bir şey var mı?"

"Hayır. Üzerimde hiçbir şey yok."

"O zaman keskin bir taş bul. Taşla kes."

"Canın yanar."

"Ölümden kötü değil. Yaşadığım acıdan daha acı olamaz. Hadi acele et!"

Demo, taş aradı. Taşları birbirine vurdu. Kenarı keskin bir taş arıyordu. Birçok taş kırdı. Sonuçta aralarından bir tanesini seçti. Taşı, bıçak gibi kullanarak Hayat’ın belirttiği yerde göbek bağının üzerine indirdi. Kesmeye çalıştı, olmadı. Taş kesmiyordu.

Demo, korktu ve bıraktı. Şimdiye kadar tavuk bile kesmemişti. Bu kadar acı çeken birini nasıl kesecekti. Sanki boğazını kesiyordu. Zaten taşı bastırmadan kordon üzerinde götürüp getiriyordu.

Çocuk ağlıyordu. O minicik canlı el, kol ve ayaklarını oynatıyordu. Onunla gelen pislik içerisinde yüzüyordu. Kan ve silik içerisinde kalmıştı. Oğlandı. Önceden bunu biliyorlardı.

Korkudan, aç ve susuzluktan, yorgunluktan, dağı tırmanarak yürümekten erken doğum yapmıştı. Ama çocuk sağlıklıydı.

Katliamın çocuğuydu.

Acı ve ıstırapların çocuğu.

Katliamda kaçan bir ana ve babanın bebeği.

"Sen kesmezsen ben kalkıp keserim. Başımıza bir şey gelirse sorumlusu sensin. Eşinin ve çocuğunun katili olursun. Bu son sözlerim olabilir." dedi kızgın bir ses tonuyla.

Demo'nun bu tavrı, yaşadığı acıdan daha fazla acı vermişti.

"Lütfen bu tür sözleri söyleme. Beni anla."

"Seni anlıyorum ama sen de beni anla."

"Tamam. Ne yapacağımı sırayla söyle."

"Avucuna bir taş koy. Ayağının dibindeki taş uygun. Göbek bağının üzerine indir. Tüm gücünle bastır ve çek."

Demo, söylenenleri harfiyen yaptı. Taşı göbek bağının üzerine indirdi. Gözlerini kapattı, iyice bastırdı ve çekti. Gözünü açıp baktı.

"Kesildi, az kaldı. Acıdı?"

"Hayır. Geri kalanı kes."

Demo'nun biraz da olsa kendine güveni gelmişti. Geri kalanı kesti.

"Gömleğini indir. İçine çocuğu koy ve ağacın kökündeki yumuşak yerde uzat."

"Bakmayacak mısın?"

"Ölmezsem bakacak zamanım çok olur."

Gömleğini indirdi Demo, bitişikte yere serdi ve çocuğu üzerinde uzattı. Ardından çocuğu sardı.

Çocuk yıkanmadan, temizlenmeden, anasının kucağına konulmadan, ince bir gömleğin içine konularak, yere bırakıldı.

Çocuk bırakıldıktan sonra sıra geride kalan göbek bağına geldi. Hayat'ın her tarafı kan içinde kalmıştı. Göz göze geldiler. Ne yapalım anlamında başını salladı Demo.

"Ayağımı kaldıracak gücüm yok. Bacaklarımı aç. Göbek bağını tut ve yavaş yavaş çevir. Her çevirdiğinde biraz çek. Gözlerin gözlerimde olsun."

Bu sözleri söyledikten sonra derin bir iç çekti. Çoğu gitmiş azı kalmıştı. Büyük bir başarıydı. Bu kadar soğukkanlı olacağına ve cesaretine kendisi de inanamamıştı. "Nasıl başardım?" diye düşünüyordu. İki doğumun vermiş olduğu tecrübe ile işi başarmıştı.

Demo da şaşırmıştı. Sanki onda gizli bir güç vardı. Hem kendini kontrol etmişti hem de Demo'yu yönlendirmişti. Müthiş bir duygu kontrolüydü. Bunu yapmasaydı, böyle bir sonuç çıkmazdı. Hem çocuğu hem kendisini kaybedebilirdi. Bu başarı onundu.

Hayat'ın söylediklerini Demo yapmaya başladı. Ürkek ve tedirgin bir biçimde göbek bağını çeviriyordu. Eşinin gözlerinin içine bakıyor, bazen de göz kapakları kapanıyordu. Her göz kapağı bir değirmen taşı kadar ağırlaşmıştı. Hayat, elini kaldırdı.

Demo durdu. Tekrar gözlerini açtı. Başıyla devam et dedi. Demo biraz daha çevirdi. Göbek bağı kopmuştu. Çekti ve elinde kalakaldı. Hayat gözlerini açtığında Damo öylece duruyordu.

"Elindekini at. Mizgin' in eşarbı var. Git al getir."

Demo, söyleneni yaptı. Kendisine yardım etti. Kısmen kendini temizledi. Oradan ayrılıp başka bir ağacın altına geçtiler.

Güneş yükseldi, serin hava göç etti, taş, toprak ve gökyüzü giderek ısınıyordu. Öğleüzeri gün iyice ısındı. Yaprak bile kıpırdamıyordu. Şengal ilçesine bakan dağın güney yamacı kızgın bir fırın gibi olmuştu. Otlar kurumuş, toprak kızgın küle dönüşmüştü.

Akşama kadar orada kaldılar. Susuzluktan ciğerleri çatlayacaktı. Ortalıkta canlı bir şey yoktu. Sırtı kirli mavi, karnı gümüş rengi, bacakları uzun ve ince olan, uzun kuyruğuyla karınca avına çıkan bir kertenkele sık sık göze çarpıyordu. Karıncalar bile yer altına çekilmişti.

Hayat, çocuğu emzirmeye çalıştı. Memeleri kurumuş, bir damla sütü yoktu. Korkudan ve yaşananlardan dolayı süttten kesilmişti. Her şeye rağmen çocuk sessiz duruyordu. Sanki onların bilincindeydi. Çocuğunu kucağına aldı ve uzandı. Günün yorgunluğunu gidermeye çalıştı.

Güneş batmak üzereydi. Gölgelel uzamış, güneyden bir rüzgâr esiyordu. Toparlanıp yürüdüler. Ne araba yolu ne de patika vardı. Gelişigüzel, suyu çekilmiş kıraç yamaca vurdular. Mizgin bebeği almıştı; Demo da Azad'ın elini tutmuş yürüyorlardı.

Hayat, eline bir ağaç dalı almış, seke seke yürüyordu. Aynı zamanda dağı tırmanıyordu. Sabaha kadar yürüdüler. Çoğu kez de dinlendiler. İki saatlik yolu bir gecede almıştılar. Yolu bilmiyorlardı, gelişigüzel araziye vuruyorlardı. Şafakta bir ağacın altında dinlendiler. Bir adım atacak takatleri kalmamıştı.

Demo, onları orada bıraktı ve yukarıya doğru tırmandı. Yarım saat yürüdü. Dağın zirvesine ulaştı. Birçok insan oradaydı. Biraz su ve ekmek buldu. Önce doyunca su içti. İlk günden beri telefonu çalışmıyordu. Şarjı bitmişti. Sekiz günden beri hiçbir şeyden haberi yoktu.

Bir yerlere telefon etmek istedi. Ancak telefonu çalışan kimseyi bulamadı. Sağdan soldan bir şeyler öğrendi. Güvenlikte olmadığını anladı. DAİŞ dağın dibine kadar gelmişti. Arabayla on dakikalık bir yol bile yoktu. Hayatları on dakikaya bağlıydı. Onları durduracak kimse de yoktu. Peşmergeler soluğu Dohok'ta almıştı. Kürt gerillaları dağı tutmuştu. Onların da sayısı çok azdı. Ellerindeki silahlar yetersizdi. Gerilladan olmasa DAİŞ şimdiye kadar dağa varmıştı. Özgürlük hareketin gerillaları yolu kesmişti. Ortalıkta konuşulan buydu. Ağzını açan Barzani ailesine beddua ediyordu. Ağzına geleni söylüyordu.

Demo, çadırlardan biraz su ve ekmek aldı, geri döndü. Ailesine su ve ekmek götürmenin mutluluğunu yaşıyordu. On dakikada onlara ulaştı. Götürülen su yetmiyordu. Ama yine de onları kendine getirmişti. Ekmek de yediler. Ses tonları değişti, kireç gibi olan yüzleri açıldı ve ölüyü andıran bedenleri kendine geldi.

"Uzak değilse yukarıya çıkalım." dedi Hayat.

"Uzak değil. Gitsek bile bir şey yapamayız. Hava biraz serinlesin gideriz."

"Tamam. Canım çok ağrıyor. Belki bir çare bulur ve doktora giderim. Orada peşmerge yok mu?"

"Onları ağızına alma. Onları gördüğüm yerde ben öldüreceğim. Oğlumu ezip gittiler, arkalarına bile bakmadılar..."

Hayat uzanmıştı. Aniden kalktı ve oturdu. Gözleri fal taşı gibi açıldı. Yüzü birden değişti. Kaşlarını çatı, burnunu çekti, dudağı titredi ve Demo'nun gözlerinin içine bakarak:

"Oğlumu peşmergeler mi öldürdü?"

Derin bir iç çekti. Dudağını ısırdı. Karşı tepeye baktı. Elini çenesine koydu ve bir taşı alıp aşağıya fırlattı. Yutkundu, ne cevap vereceğinin arayışına girdi. Makul bir cevap bulmayınca:

"Peşmergelerin içinde olduğu araba, DAİŞ'ten kaçarken Renas'a çarptı. Oğlumuzu onlar öldürdü. Hem de DAİŞ'ten kaçarken..."

Hayat, ağzına geleni söyledi. Ağzını açtı gözlerini kapattı. Bildiği ne kadar beddua varsa sıraladı.

"Niye daha önce bana söylemedin?"

"Üzülmeni istemedim. Şimdi de ağızımdan kaçtı."

"Oğlum iki kez öldü. Bir kez DAİŞ öldürdü. Bir kez de peşmerge. Bizi düşmana teslim etmek yetmedi, kurtardığımız çocuğumuzu ezdiler...Öldürdüler..."

Şengal Dağı bir silsile olarak uzanıp gidiyordu. Genelde palamut ağaçları vardı. Orman seyrekleşmiş, palamut ağaçlarının yanında kızvang, (melengiç) dağdağan, alıç gibi ağaçlar da bulunuyordu. Bazı yerler sarp, geçit vermezken bazı yerler yayla halinde ve çıplaktı.

İkindiye doğru yola çıktılar. Hayat, eline aldığı ağaç dalının yardımıyla yürüyordu. Saçı dağılmış, gözleri şişmiş, dudakları yarılmış, cildi pul pul olmuştu. Zorlanarak adım atıyordu. Yaşlı bir kadın gibi yürüyordu. Onu yıkan oğlunun ölümüydü. Gözleri hep onu arıyordu. Beyninden çıkmıyordu. Bacakları kan içerisindeydi. Sivrisinekler ve kara sinekler etrafında dolaşıyordu.

Sanki gökyüzünden ateş yağıyordu. Taşlar birer ateş olmuştu. İkinci olmasına rağmen yine de sıcaktı. Tam bu sırada bir yılan gördüler. Altı sarı, ince ve uzun bir yılan. Sırtı kaya renginde, başı küçük. Hayat'ın önünden geçti. Ondaki kaçacak gücü de kalmamıştı. Panikledi. Sopasını tuttu ve kendini savundu. Yılan bir şeye aldırmadan kayaların dibine süzüldü. Biraz daha yürüdüler.

Hayat, bir kayanın gölgesinde oturdu. Kayanın dibinde beyaz, un haline gelen toprak gözüne ilişti. Biraz aldı ve baktı. Ellerini suyla yıkar gibi toprakla yıkadı. Ardından bebeği gömleğinin içerisinde çıkarttı. Göbek bağına ve bacakları arasına kaya tozu serpti.

Memesini bebeğin ağzına koydu. Bebek emiyordu ama bir şey yoktu. Bir damla bile gelmiyordu. Çocuk sessizdi ve olumsuz bir tepki vermiyordu. Onu güneşten uzak tutuyorlardı. Biraz dinlendikten sonra kalktılar.

Dağın zirvesine vardılar. Zirvede Ezidilerin bir tapınağı vardı. Kubbe şeklinde yapılmış, mütevazı bir yer. Ezidilerin ziyaretgahı. Kubbe dağın zirvesinde yapılmıştı. Sinivmana ilçesinden biraz ilerideki ova ise uzanıp gidiyordu. Kuş bakışı bir bakış. Her şey ayakların altında. Bir tanrı bakışı.

Zirveye Çelmera (Kırk Erkek) zirvesi deniliyordu. Vakti zamanında kırk Ezidi erkeği bu dağın zirvesinde direnmiş, kanlarının son damlasına kadar savaşmışlar. Kubbeye Şerafettin Ziyareti deniliyordu. Birçok Ezidi ziyarete sığınmıştı. Ondaki yardım istiyorlardı. Ziyaretin hemen yanında "Dara Teskere" denilen dilek ağacı bulunuyordu. Ağaca birçok renkten bez parçası bağlanmıştı. Meşe ağacıydı. Kimse zarar vermesin diye etrafı tellerle korunmaya alınmıştı.

Ziyaretin hemen yanı başında Saddam Hüseyin tarafından yapılmış füze rampaları bulunuyordu. Bu rampalarda İsrail'e füzeler atılmıştı. Rampalar eski ihtişamlı konumunu yitirmişti. İnsanların sığındığı gölgelikler olmuştu. Ziyarete kadar araba yolu geliyordu. Ancak PKK'ler yolu kapatmıştı. DAİŞ gelemiyordu. Ama tehlike bitmiş değildi.

Önce doyunca su içtiler. Orada çeşme yoktu. Başka yerden arabalarla su getirilmişti. Birçok traktör oraya bırakılmıştı. Rampaların gölgesinde beklediler. Korku dolu gözlerle insanlara bakıyorlardı. Şaşkınlık içindeydiler. Aval aval insanlara bakıyorlardı. Sanki başka bir dünyadan gelmişler. Yalnız ve tek başınaydılar. Birçok yakınının akıbetini bilmiyorlardı.

Aç ve perişandılar ve de bilinmezliği yaşıyorlardı.

Hem can yarasını hem yürek yarasını yaşıyorlardı. Bir ev değil, bir köy değil, bir ilçe değil, sayısız yerleşim yeri boşalmıştı. Bazı köylerde canlı bırakılmamıştı. Her şey talan edilmişti. Birçok erkek öldürülmüştü. Ana baba günüydü.

Ailece birbirlerine sığınmışlardı. Artık umutları tükenmişti. Bir adım atacak takatleri kalmamıştı. Bu umutsuzluk içerisinde silahlı iki kadın yanlarına geldi. Hal ve hatırlarını, bir ihtiyaçlarının olup olmadığını sordular.

Böyle bir anda bir merhaba bile dünyaya bedeldir. Bir solukta başlarından geçenleri ve dertlerini anlattılar. Onların yanında oturan, onları kucaklayan, yeni doğmuş bebeği kucaklarına alan, bir ihtiyacınız var mı diyenler özgürlük hareketinin gerillalarıydı. Kendilerini böyle tanıttılar.

Kadın gerillalar beklemeden oradan ayrıldılar ve yarım saat sonra tekrar geldiler. Bebek için süt, Azad'a çikolata getirmişlerdi. O an için bu bir servetti. Aile mutlu olmuştu. Yalnız olma psikolojisinden kurtulmuşlardı onlara el uzatan, sahip çıkan birileri çıkmıştı. Sadece onlara değil, herkese sahip çıkmışlardı. Birkaç arkadaşlarını dün DAİŞ ile çıkan çatışmada yitirmiştiler. Onlar da bu acıyı yaşıyordu. Halkın acısı, yoldaş acısıyla bütünleşmişti.

Azad getirileni mutluluk içinde yerken bebeğe süt vermek için arayışlara girdiler. Demo aileler arasında gezdi. Bir ailede biberon buldu. Bebek itiraz etmeden, yabancılık çekmeden emmeye başladı.

Silahlı kadınlar, bebeğin isminin ne olduğunu sordular.

"İsmi yok. Düşünecek durumda da değildik."

"Daha önce düşünmediniz mi?" dedi silahlı kadınlardan biri.

"Hayır. Dedesi demişti ki ismini ben koyacağım. O da öldü."

Kadınlar birkaç isim sıraladılar. Aralarında tartışıp konuştular. Ailenin onayıyla Öcalan isminde karar kıldılar. Bebeğin ismi Öcalan oldu.

Aileyi arabaya bindirdiler. Serdeşt alanına gittiler. Orada doktor vardı. Doktorlar onlara büyük bir ilgi gösterdi. İlaç verdiler. Ailece çadıra aldılar. İstedikleri kadar su ve yemek getirdiler. Bol su içtiler ve doyunca yemek yediler. Ardından iki kayanın arasında Hayat başını yıkadı. İstenilen biçimde bir banyo olmasa da, hiç yoktan iyiydi.

Öcalan da yıkandı. Onun için bir şeyler buldular. Buldukları sarılı olduğu gömlektten çok daha iyiydi. İki gün orada kaldılar. Ardından arabaya binip Rojava'ya gittiler. Cizre Kantonunun Newroz Kampına yerleştiler.

Yeni bir hayat ve yeni bir yaşama başladılar.

Umutsuzluk umudu doğurmuştu.

10 Aralık 2015

BEN ATLET

“Kozalak olarak ilk kez dünyaya gözümü açtığımda çok mutlu olmuşum. Kozalak içinde nefesim daralmıştı, boğulacak gibiydim. Güneşi görünce nefesim açıldı, kendimi cennette bulmuş gibi oldum. Yüzümü güneşle yıkadım. Bir an önce kozalak pençelerinin içinden çıkmak istiyordum. Bir yaramaz çocuk gibi ha bire zorluyordum. Birkaç gün içinde tüm bedenim ortaya çıktı, ince tüylerim rüzgârı yalamaya başladı. Ben artık bir pamuktum. Sevindim ve mutlu oldum. Kir ve pislik görmemiş tertemiz bir pamuktum. Herkes benim güzelliğimi kıskanıyordu. Benden daha beyaz bir renk görmüyordum. Beyazın kralı ve kraliçesiydim. Mutluluk içinde dalda sallanıp durdum. Bal arısına, rengarenk kelebeklere ve nice uçan canlıya yatak oldum. Güneşi öperken, geceleri seyrana kalktım. Yıldızdan yıldıza koştum. Gecenin keleşi, gündüzün arısıydım. Ben beyazdım ama gölgem griydi. Neden gölgem de beyaz değil, diye kızılıyordum. Sonra anladım ki her beyazın, her güzelin de bir zıddı vardı.

Bu mutluluğu yaşarken günün birinde nasırlaşmış bir el beni topladı, avucunda sıkıştırdı ve peştamalına attı. Peştamalı dolduktan sonra kardeşlerimle tıka basa çuvala doldurulduk. Birkaç gün çuvalda kaldım. Nefessiz, güneşsiz ve karanlıkta öylece kalakaldım. Ruhum daraldı ve isyan edesim geldi. Bu insanlara karşı ilk isyanımdı. Beni, o hâle koymalarını hak etmemiştim. Diğer çuvallar gibi içinde olduğum çuval da arabanın içine atıldı. Bir günlük yolculuktan sonra cırcır fabrikasının önüne geldik. Cırcır fabrikası yüreğimi paramparça etti. Beni, yaratıldığım tohum ile koparttı. Ben bir yana tohum bir yana ayrıldık. Ağladık, isyan ettik, ama nafile. Evlat acısını yaşar gibi olduk. O gün bu gündür birbirimizi göremedik. İğdiş edildik.

Cırcır fabrikasından sonra çuvallara konulup bu kez iplik fabrikasına götürüldük. Birçok işlem den geçtikten sonra ip haline geldim. Ardından giyinilmek için atlet oldum. İlaçlandım ve peşinden paketlenip stok depolarına atıldım. Beş yıl depoda hapsedildim. Ne gelen oldu ne de soran. Günün birinde şans yüzüme güldü. Paketler halinde marketlere dağıtıldık. Markette satışta sergilendim. Eli nasırlı, avuçları çökmüş, aksakallı, görünüşü ezilmişliğin tüm izlerini taşıyan biri beni aldı ve satılan yere doğru yürüdü.

Ben satılmıştım. İhtiyarın elinde yola düşmüştüm. Bir hafta gar dolapta tutuldum. Ardında on bir yaşında, kara gözlü, burnu basık, ince dudaklı, elinin ters yüzü yanmış biri beni giydi. Giydiği gibi sümüğünü bana sürttü. Öfkelendim ama yapacak bir şey yoktu. Üç gün sırtında kaldım. Bu üç gün boyunca bana yaptığı işkenceyi Hitler bile yapmadı. Kir, yağ, pislik içinde kaldım. Ardından beni sırtından çıkardı ve banyonun bir köşesine attı. İki gün orada kaldım. Ben yıkanmayı beklerken ablası kulağımdan tutup beni çöpe attı. İşte şimdi çöpteyim ayakkabı arkadaş. Derdim çok. Anlatırsam ikimiz de ölürüz. Peki, senin başına ne gelmiş ayakkabı kardeş?”

“İnan ki başıma gelen, senin başına gelenlerden az değil. Zaten hastayım, anlatacak halim de yok. Beni ne hale koymuşlar, görüyorsun. Ben de birisinin ayağına geçirilirken çok sevinmişim. Bir hafta içinde bu hale geldim. Sahibim başımı, yüzümü vurmadığı taş bırakmadı. Beni beğenmiyordu. Bir an önce yırtılmamı istiyordu. Gözü başka bir ayakkabıdaydı. Beni buraya oraya vurmakla yetinmedi, bıçağı alıp beni parçaladı. Ardından da babasına: “Bu ayakkabı yırtılmış, pis bir ayakkabıdır.” dedi ve ben çöpe atıldım. Bu insanlar nankördür. Bazıları gece gündüz çalışıp aç kalırken bazıları da böyle hovardaca davranıyor, tasarruflu davranmıyor. Emeğe saygısızlık yapıyor. İşte buna isyan edesim geliyor. Benim inlemem bu vicdansızlıktandır. Ben ihanete uğradım. Bana iftira atıldı. İşte, gel de inleme atlet kardeş.”

Tam bu sırada bir el çöpe uzandı. Atlet ve ayakkabıyı çıkarttı, poşete koyarak götürdü.

“Biz sahibimizi bulduk ayakkabı kardeş”.

“Öyle anlaşılıyor ki bazıları bolluktan, bazıları açlıktan ölür.”

“Emek kutsaldır, vicdan onun çocuğudur.” dedi atlet.

HER NEFES BİR İŞKENCE

Cezaevinde her zaman olanaklar kısıtlıdır. Kısıtlamalar insana birçok şeyi cazip hale getirir. Her odada dört kişi kalıyordu. Hasan, üç tutsak arkadaşıyla birlikte kalıyordu. Hasan, dışarıda yokluk nedir bilmeyen ve canının çektiğini satın alabilen biriydi. Koli dağıtan gardiyanla ilişkisini sıcak tutan Hasan, aileden bir koli kuru yemiş ister.

İki hafta sonra koli cezaevine ulaşır. Gardiyan koliyi alır ve Hasan'a verir. Tam bu sırada Hasan'ın oda arkadaşları olan iki kişi sosyal alana çıkar, biri de avukata gider. Hasan, tek başına odada kalır. Koliyi açar; içinde incir, kayısı, fındık, fıstık, ceviz içi ve kuru üzüm çıkar. Hasan, biraz bundan, biraz şundan yiyeyim derken ölçüyü kaçıırır. Birkaç saat sonra rahatsız olur. Ardından ishal olur. Gece uyuyamaz. Defalarca tuvalete gidip gelir. Yedikleri neredeyse canını alır. Gece çekilmez olur. Zaman dağ olur ve sırtına biner.

Sabahla birlikte zile basar. Gardiyan gelir. Rahatsız olduğunu belirtir ve acilen doktora görünmek istediğini söyler.

Gardiyan, Hasan'ı revire götürür. Hasan meramını doktora anlatır. Doktor nabzına bakar. Ardından koluna serum bağlar ve odasına geri gönderir. Hasan çok sıkışır. Altına kaçırmamak için dişini, yumruğunu sıkar ve yüzünü ekşitir. Yol uzun. Acısı büyük. Sabrı ve direnme gücü kalmaz. İradesi dışında altına kaçıırır. Biraz da olsa rahatlar ama utangaçlık yüzünü yakar. Çaktırmadan yürür.

Hasan, göz ucuyla pantolonunun paçasına bakar. Dağların zirvesinden kayıp gelen bir çığ gibi, baldırlarından aşık kemiğine doğru kıllı bacakları üzerinden pisliğin kaydığını, her attığı adımda hisseder. Birkaç adımlık yol, yaşamının en uzun yolu olur. Korkusu pisliğin ayakkabı üzerinden taşıp beton zemine düşmesidir.

Tam bu sırada karşıdan bir tutsak gelir:

“Geçmiş olsun Hasan heval. Neyin var?”

Hasan durmaz, merhabalaşmaz ve tutsağın yüzüne bakmadan yürür.

“Bir şey yok, bir şey yok.” der ve transit geçer.

Bir elinde serum iğnesi, diğer elinde serum şişesi, damarlarında serum suyu dolaşırken donundan bacaklarına doğru pislik kayar. İlk kez kendini bu kadar çaresiz, güçsüz ve kötü hisseder. Çok sıkışık ve dar bir andır.

Her adım bir ömür, her saniye bir yıl, her nefes bir işkence olur.

O kısa yol bir türlü bitmez. Sanki eşek üzerinde dünyayı turlar. İçi daralır ve yüreği sıkışır.

Nihayet oda kapısı açılır. İçeri girer ve büyük bir gürültüyle arkasından demir kapı kapanır. Derin bir iç çeker. Duvara yaslanır ve bir süre öyle kalakalır. Dolaptan banyo havlusunu alır ve tuvalet kapısına yönelir. Oda arkadaşı hâl hatırını sorar. Hasan ne ona bakar ne de ağzını açar. Tuvalet kapısını açar ve içeriye gireceği sırada arkadaşlarından biri Hasan'ın ıslak pantolonunu görür. Sesini çıkarmaz. İçinden:

“Cimrilik insanı altına ettirir.” der ve bıyık altından güler.

Bireycilik, bencillik insanın bir özelliğidir ama aşırısı insanı zora sokar ve rezil eder.

HİÇKEN HERŞEY OLDU

Jiyan, on sekiz yaşını bitirmiş ve üniversiteye başlamıştı. Orta boylu, ince belli, sakalları seyrek, ince dudaklı, kumral, bakışları sert, atik, hazır cevap, top oynamayı seven ve boş zamanını da bilgisayarla geçiren biriydi. Mahallede edindiği arkadaşlıkları okula taşıyan ve bu grupla hareket eden Jiyan yeri geldiğinde birileriyle didişen bir delikanlıydı.

Giyim kuşama önem vermeyen, bulduğunu yiyen ancak karaktere önem veren, yalanı sevmeyip paylaşmayı seven, kendine verdiği değer kadar yakın arkadaşına da değer veren, kolektif bir düşünceye sahip biriydi.

İlkokulu köyde bitirmiş, askerin baskısıyla ailesi Diyarbakır'a göç etmişti. Karakterini köyde oluşturmuştu. Şehirde yaşanan birçok şeyi beğenmiyor ve oraya uyum sağlayamıyordu. Köy ile şehir kültürü arasında sıkışmıştı. Arkadaş çevresi bu iki kültür arasında kalmış kişilerdendi. Ne köylüydü ne de şehirli. Cennet ile cehennem arasındaki Arafat'ı yaşıyordu. Gözlemi iyiydi, Olayları değerlendiren, çelişkileri sorgulayan jiyan'da ancak eyleme dönüşemeyen bu durum, korkunun neden olduğu bir tutukluk ve çekingenlik yaratmıştı. Bireylere karşı girişken ve haksızlığı kabullenemeyen biriydi. İş devlet ve devlet kurumlarını temsil edenlere geldiğinde susuyor, kabuğuna çekiliyor, hamle yapamıyor, boyun eğme duyguları ağır basıyordu. Kendisi de bu özelliğinin farkındaydı ve bundan rahatsız olmuştu. Askerin köyde yaptığı baskı, şehirde yaşanan olaylar iradesini zedelemiş ve ürkütmüştü onu.

İrade bir cam gibidir Bir kez kırıldı mı ya da darbe yedi mi çabuk çabuk tamir edilemiyor ve telafisi de zor oluyor. Jiyan da bunu yaşamıştı. Korku bir dağ gibi önünde duruyordu Jiyan'ın ve o bunu bir türlü aşamıyordu.

İradesi kırılan insan, yarım insandır. İradesi kırılan insanın yaşamı da kırıktır. İradesi kırılanın “evet” ve “hayır” ları da çelişkilidir.

İradesi kırılan yarı özgürdür. Farkında olmadan sistemin kölesidir. Kendi düşüncesi ya hiç yok ya da yarım yamalıdır.

Bir pazar günüydü. Gecenin geç saatlerine kadar ders çalıştı. Sabah geç uyandı. Ayaküstü kahvaltı yaptı. Sonra dışarı çıktı. Arkadaşlarıyla her zaman buluştuğu kafeye gitti. Bir bardak çay içtikten sonra kimse gelmeyince caddeye yöneldi. Bir süre kaldırımlarda yürüdü. Tam bu sırada polis ile çatışan bir grup genç ile karşılaştı. Kafede beklediği arkadaşlarını polis ile çatışanlar arasında gördü. Kendisi de bir militan gibi topluluğun arasına karıştı.

Jiyan, eline geçirdiği taşı polise, polis panzerine ve su sıkın toma zırlı arabaya fırlattı. Polisler gaz bombası atıyor, tazyikli su sıkıyor, gençlerin üzerine zırlı araba sürüyor, sıkıştırılanı tutukluyor, eline geçirdiğini de tekme tokat ve copla dövüyordu.

Jiyan, polisler tarafından sıkıştırılınca kaçtı ve dar sokaklarda izini kaybettirdi. Akşam geç saatlerde eve geldi. Yemeğini yedikten sonra tekrar dersini çalışmaya başladı. Uykusu gelince yatağa girdi ve ardından derin bir uykuya daldı.

Polis sabah erken evi bastı. Jiyan tutuklandı ve ev didik didik arandı. Ev sakinleri olup bitenlere şaşırıyordu. Ne polisler bir şey anlatıyordu ne de ev sakinleri bir şey biliyordu. Jiyan, polislerle çatışırken yüzünü gizlememiş ve çekilen kameralardan yüzü teşhis edilmişti. Kamerada polisler taşı attığı tespit edilmişti.

Jiyan, polise taşı atmanın cezasının en az yedi yıl olduğunu bilmiyordu. Polis Kürt çocuklarını korkutuyor onlara kurşun sıkıyor, işkence ediyor hatta onları kaçırap öldürüyor ve bu yapılanların hiçbirinin cezası verilmiyor, fakat bir Kürt çocuğu polise, polis arabalarına taşı attığında en az yedi yıl cezaevinde yatmakla cezalandırılıyordu, çünkü egemen zihniyet öyle yasa yapmıştı. Kürt’lerin direnişini kırmak için hukuki düzenlemeler yapılmış ve ona göre ceza yasalarına işlerlik kazandırılmıştı.

Jiyan, önce polis karakoluna ardından da savcılığa çıkartıldı. Jiyan, artık terörist, eylemci ve suçlu biriydi. Yasalara başkaldırmış devlet düşmanıydı. Devlet bu yüzden sert yüzünü ve acımasızlığını göstermeliydi. Bir taşı atmanın bedeli yedi veya on yıllık zindan ve bazen de ölümdü.

Savcının tutuklama kararıyla nöbetçi mahkemeye çıkartıldı ve tutuklandı Jiyan. Ne kişisel savunması ne de avukatların savunması para etmişti. Suçüstü yakalanmıştı. Çekilen resimde elinde taşı vardı ve ona dair iki polisin ifadesi söz konusuydu. Onu kimse savcı ve özel mahkemelerin elinden kurtaramazdı.

Jiyan, aynı gün Diyarbakır D-Tipi Cezaevine götürüldü. Onun gibi polis ve askere taşı atan, Kürtlerin özgürlük mücadelesi için bir şeyler yapan yedi yüze yakın insan cezaevinde tutuluyordu. Cezaevi girişinde üstü arandı, cihazdan geçti ve gardiyanlara teslim edildi. Bir süre giriş salonunda bekledi.

Jiyan şaşkındı ve yalnız. Bakışları nemliydi, etrafa ürkekçe bakıyordu. Şok olmuştu. Bu olup bitenlere hiç hazır değildi.

Gardiyan kimlik ve adresiyle ilgili birkaç soru sorduktan sonra müşadiye bölümüne alındı. Jiyan tek başına hücredeydi. Bir ranza, bir sünger, bir askeri battaniye, kirden rengini yitiren bir yastıktan başka hiçbir şey yoktu. Hücre, Jiyan’ a bir mezar gibi geliyordu. Bağırma kimse gelmezdi, ağlasa kimse duymaz, ölse de gören olmazdı. Çıt yoktu. Sessizlik onu korkutuyordu. Hücre ve Jiyan, beton ve Jiyan... Ne rüzgâr, ne karanlık, ne gürültü, ne de ses

vardı. Tek başınaydı. Kalp atışlarını işitiyordu. Beton duvarlar üzerine üzerine geliyordu. İlk kez kendini bu kadar yalnız ve çaresiz hissediyordu.

Jiyan, ranza üzerinde oturdu ve aval aval etrafa baktı. Gözleri doldu. Üzerine bir ağırlık çöktü. Başını ellerinin arasına aldı ve bir süre öylece ağladı. Gözyaşları parmakları arasından süzüldü, gözleri kızardı ve durmadan burnunu çekti. İçinde bir fırtına esiyordu. Boğulacak gibiydi.

Üzerinde kot pantolon, mavi bir tişört, ayağında Puma ayakkabı vardı. Saçları kulaklarını kapatmış, yüzü çocuk bakışlarından kurtulamamıştı. Öfke bir kazan gibi içinde kaynıyordu. Yüreği acı bir nehirdi ve bakışları kızgın ateş misaliydi.

Jiyan, sabahdan beri ağzına bir lokma ekmek koymamıştı. Boğazı kurumuş, iştahı kapanmış ve takatten düşmüştü. Bir taş hayatının yönünü değiştirmişti. Gözyaşlarını elinin tersiyle temizledi, başını kaldırdı ve sırtını beton duvara verdi. Derin bir iç çekti ve musluğa yöneldi. Avuçlarıyla su içti, yüzüne su vurdu ve tekrar ranzaya yöneldi. Ayağındaki ayakkabıyı çıkarttı ve sırtüstü uzandı. Bir süre düşündü. Ardından uyku onu aldı ve bilinmez diyarlara götürdü. Sabah gardiyanın sesiyle uyandı.

Jiyan, tek başına tüm acılara bedel bir yalnızlık duygusuyla iki günü hücrede geçirdi. İki gün değil, sanki iki yılı hücrede geçirmişti. Dakikalar gün, günler yıl olmuştu. Onun için zor anlardı. Acı içinde pişiyordu.

Yaşam sessiz, hücre sessiz, duvarlar beton, ranza demir ve yüreği paramparçaydı.

Jiyan' in cezaevi hakkında hiçbir bilgisi yoktu. Cezaevi yaşamına ait bilgisi televizyon ve sinemalarda yaşanan görüntülerden ibaretti. Kafasında kalan, gardiyanların acımasızlığı, koğuş ağasının otoritesi ve ağanın emrinden çıkmayan tutsaklardı. Şimdiden bunun kaygısına düşmüştü. Kaldığı cezaevinde PKK'li tutsaklar, Hizbullah ve adli insanlar bulunuyordu. Kimin yanına gideceğini bilemiyordu. Uzun uzun kendisiyle tartıştı. Neticede Hizbullah'ın kaldığı koğuşa gitmeye karar kıldı.

Gardiyan hücre kapısını açtı:

“Kalk gidiyoruz.”

Jiyan, ayağa kalktı ve gardiyanın arkasından yürüdü.

“Kimin yanına gideceksin?” dedi gardiyan.

“Hizbullah arkadaşların yanına gitmek istiyorum.”

Gardiyan durdu ve Jiyan' a dönerek şaşkın bir ses tonuyla:

“Sen PKK davasından tutuklanmadın mı?”

“Evet.”

“O halde neden Hizbullah örgütünün yanına gidiyorsun?”

“Onlar daha iyidir.”

“Hizbullah örgütünde tanıdığın ya da akrabalar var mı?”

“Hayır.”

“Hizbullahçıların kaldığı koğuşa gitmekle iyi yapmıyorsun. Buradayım, kimin nasıl yaşadığını iyi biliyorum. Ayrıca cezaevi iradesi seni onların yanına vermez. Yerin PKK' lerin kaldığı koğuşlardır. Senin için doğru olan budur.”

Jiyan gardiyana baktı. Söylenene inanıp inanmama ikircikliğini yaşadı. Gözlerinde çaresizlik, bilinmezlik okunuyordu. Karar veremedi.

“Ne karar verdin?” dedi gardiyan.

Tam bu arada idare bölümüne geldiler. Gardiyan, Jiyan'a bir kâğıt uzattı:

“Nereye gideceksen bu kâğıda yaz.”

“Yerime yaz, ne yazacağımı bilmiyorum.”

“Ben söylerim, sen yaz.”

Tamam, anlamında başını salladı.

“Cezaevi Müdürlüğüne,

“PKK davasında yargılanan arkadaşların yanına gitmek istiyorum.

Gereğini bilginize arz ederim.” alta tarih ve ismi yazıldı.

Dilekçe yazımı bitikten sonra gardiyan refakatinde ana maltada yürüdüler. Birkaç şebeke geçtiler ve üç kapı açıldı:

“Başkan, sizlere yeni bir arkadaş getirdim.”

“Başımız üzerine, buyurun bir çay için.”

“Sağ ol, sonra bir ara gelirim. Şimdi işim var. Müsaadeniz olursa gideceğim.”

“Müsaade senin. Revire gitmek için dilekçe yazmıştım. Çağırmadılar. Ayrıca iki hafta önce kolim gelmişti, ne zaman verilecek?”

“Bu kısma biraz sonra doktor sırası gelecek. Kolilerin açılması için askerin gelmesini bekliyoruz. Asker gelirse koliler bugün açılır.” diyerek oradan ayrıldı.

Gardiyanın Başkan dediği kişi, daha önce belediye başkanlığı ve Demokratik Toplum Partisinin ilçe başkanlığını yapmıştı. Bu nedenle herkes Başkan diye hitap ediyordu.

Başkan, battaniyesi yere düşmesin diye ranzanın kenarını örtüyle kapatmıştı. Başkan; orta yaşta, pala bıyıklı, dolgun ve orta boyluydu. Odada dört ranza vardı. Jiyan ile birlikte sayıları beşe çıktı. İçlerinden birinin yerde yatması gerekiyordu.

Oda sakinleri Jiyan’la merhabalaştılar. Jiyan’ın plastik kürsüde oturması için yer gösterdiler.

Jiyan, ellerini dizlerinin üzerine indirmiş, kirpi gibi başını omuzları arasına çekmiş, göz ucuyla sağa sola bakıyordu. İlk dikkatini çeken duvarda asılı resimlerdi. Jiyan, duvarda asılı resimlere tek tek baktı. Bu resimleri kim yapmış diye içinden geçirdi. Sormak istedi ama kendini bastırdı.

Başkan ranzada oturmuş, sırtını betona vermişti. Sigara üzerine sigara içiyordu. Hem kendini hem oda arkadaşlarını zehirliyordu. Odada bir tutsak, astım hastasıydı. Sigara dumanından rahatsız oluyordu. Sigara dumanı genzini yakıyor ve nefesini daraltıyordu. Bu nedenle sık sık Başkan’ı uyarıyordu. Başkan’ın sigara içtiğinde ya bahçeye çıkması ya da pencereyi açıp dumanı dışarı üflemesi gerekirdi. Ancak Başkan çoğu kez bu kuralı yerine getirmiyordu. Oturduğu yerde sigarasını tellendiriyordu, çünkü başkan belirlenen kuralı yerine getirirse gün boyu ya pencere önünde ya da bahçede olması gerekiyordu. Karşılıklı olarak birbirlerini idare ediyorlardı. Yoksa salt kuralara dayalı bir yaşam çekilmez olurdu.

Sigara; insana hiçbir faydası olmayan, sağlığı bozan, çevreyi olumsuz etkileyen, yanındaki insanlara zarar veren ve maddi olarak ciddi bir külfet getiren kötü bir alışkanlıktır. İnsanın iradesini teslim alan, kişiye hükmeden, kişiyi kendisine köle ederek onu bağımlı hale getiren bir zehirdir. Hem de öldürücü bir zehir!

İnsanları kendine âşık eden, iradesini kırarak kendisine bağlayan ve esir eden bir ölüm aracı, ölümü getiren gizli bir katil

Düşmanına âşık olma buna denir işte. Başkan da bu gizli katile âşık olmuş ve emrinden çıkmıyordu. Sigaranın her isteğini iki etmiyordu. Başkanın efendisi olmuştu sigara. Başkanların başkanı olmuştu.

Başkan sigarasının külünü attıktan sonra:

“Arkadaş ismin ne?” dedi Kürtçe.

“ Jiyan Duman.”

“Güzel bir isim” dedi ve tek tek oda arkadaşlarını tanıttı. “Heval Jiyan kovada sıcak su var. Rahatlaman için başını yıka. Bizde kullanılmamış yeni iç çamaşırlar var. Ayrıca sana pantolon ve gömlek ayarlarız. Ailen ziyarete geldiğinde sana lazım olanı istersin. Biz arkadaşız. Biz de yeni geldiğimizde burada bulunan arkadaşlar ihtiyacımız olanı verdiler. Bu ayıp değil, zorunluluğun getirdiği bir gerekliliktir. Biz bizeyiz. Birimiz hepimiz için, hepimiz birimiz için varız.”

Jiyan, gevşek bir dille “Yok.” dedi. Ancak Başkan bastırdı ve biraz da emrivaki bir tavırla iç çamaşırları ve havluyu eline tutuşturdu. Jiyan isteksizce ayağa kalktı. Tutsaklardan biri terlik ve bir başkası sabun verdi.

Tuvalet banyo olarak kullanılıyordu, çünkü banyo yapılacak ayrı bir yer yoktu. Bu durum Jiyan’a tuhaf geldi. Yeni yaşama ayak uydurmak zorundaydı. Banyo yaptıktan sonra dışarı ıktı. Tam bu sırada hücre arkadaşlarından biri elbiselerini yıkayıp kuruması için ipe astı.

“Heval ben yıkardım. Neden zahmet ettin.”

“Bir şey olmaz heval, telefı etmek için daha çok zamanın olacak.” dedi tutsak gülerek.

Jiyan, yaşamı gözlemliyor ve bir an önce kimi sonuçlara ulaşmak istiyordu. Jiyan bir ara daldı. “Başkan koğuş ağasıdır. Herkes ona Başkan diyor. İnşallah fazla vicdansız olmaz. Biraz adaletli olursa sorun çıkmaz. Hoş birine benziyor. Yoksa beni kendine bağlamak için mi şimdilik iyi davranıyor. Niyetini öğreninceye kadar temkinli davranmalıyım. Söz ve hareketlerime bir süre dikkat etmeliyim.” diye düşündü.

Tam bu sırada diğer hücrelerden gelen bir tutsak içeri girdi. Herkes ayağa kalktı ve geleni karşıladı. Bir süre sohbet ettiler. Misafirliğe gelen tutsak:

“Hemo bir acayıptir. Bu kadar beceriksiz olduğunu bilmiyordum. Uzun bir zaman il başkanlığı yapmış. Vekil olmak için aday olmuş. Her tavrı eleştirilmeye muhtaç. Biz koridoru yıkadık. Biraz su getirir misin, diye söyledik. Bidon yerine bardağa su koyarak getirdi. Çok iyi bir şey yapmış gibi suyu nereye dökelim, dedi. Boğazıma kadar doldum. Dokunacak bir söz söylememek için kendimi bastırdım.”

Başkan, güldü ve yastığı kucadına alarak:

“Bir süre onunla aynı hücrede kaldım. Gerçekten çekilmez biri. Ampul yakacak, düğmesinin nerede olduğunu sorar. Elbisesini yıkar, nerde asacağını sorar. Bulaşık yıkadığı yok. Haftada bir kez yıkar, bu kez bulaşık hangi süngerle yıkanılıyor, ne kadar deterjan kullanılıyor, kaşıklar nereye indiriliyor vs. gibi sorular sormakla insanı çileden çıkarır. Dn bir şey söyler, bugün bir başka şey söyler. Dn böyle söyledin, diye hatırlatıldığında seni suçlar ve söylediklerini inkâr eder. Bir tarafta kendini beğenir, diğer tarafta aptallığa vurur. İlginç bir tip.”

Bir süre Hemo’ nun incilerini tartıştılar. Hemo yle çok şey söylemişti ki anlata anlata bitmiyordu. Jiyan olup bitenleri dinliyor ve konuşulanlara anlam veremiyordu. Biraz da şaşırmıştı.

Misafir gitti, gün battı ve sofraya serildi. Masada oturdular. Jiyan tabaklara baktı. Herkese eşit dağıtılmıştı. Bu onu şaşırttı. Başkanın önünde ek şeyler ve fazladan yemek bekliyordu. Düşündüğünü bulamamıştı. Ayrıca Başkan onlarla birlikte masada oturmuştu.

Yemekten sonra, tutsaklardan biri bulaşık yıkarken sofrada en son kalkan başkan oldu. Başkan yemek tabaklarını tezgâha bıraktı ve ardından masayı temizledi. Jiyan hemen müdahale etti:

“Ben temizlerim Başkan.”

Başkan elleriyle engel oldu

“Üç gün misafirsin. Üç güne kadar izlersin, gözlersin. O zaman ailenin bir üyesi olursun. Git otur ve rahatına bak.”

Gecenin geç saatlerine kadar bir film izlediler. Yatmadan kişi başına birer elma dağıtıldı. Başkana da bir elma verildi.

Bir gün geçmişti, hücrede bulunanlar arasında en ufak bir ayrıcalık görmemişti. Halen ikna olmamıştı. Çünkü cezaevleri ile ilgili izlediği tüm filmlerde koğuş ağası vardı. Burada da bekliyordu.

Kimisi gece saat on birde, kimisi saat birde yatağa girdi ve uyumaya çalıştı. Jiyan en geç yatağa uzanan ve uyuyanlardandı. Tutsaklardan biri ranzasını Jiyan’a vermiş ve yoğurt kutuları üzerine sünger atarak uzanmıştı. Hizmetçi muamelesi göreceğini düşünürken baş tacı yapılmıştı.

Jiyan, yatakta bir sağa bir sola kıvranıp durdu. Bir türlü uykusu gelmedi. Okulunu düşündü sonra evini. Babasının tepkisiyle mahkeme kaygısı arasında gidip geldi. Uykusu kaçmıştı, beyni bir arı kovanı gibi uğulduyordu.

Sabah saat sekizde “Günaydın arkadaşlar!” sesiyle uyandı. Cin çarpar gibi yataktan fırladı. Mahmur bakışlarla etrafa baktı. En geç kalkan kendisiydi. Ranzadan indi ve elbiselerini giydi. Yüzünü yıkamak için lavaboya yöneldi. Tam bu sırada tutsaklardan biri battaniyesini katladı ve yatağını düzeltti. Jiyan olanları gördü ve sesini çıkartmadı. Ama mahcup oldu ve ona bir ders oldu. “Bundan sonra ilk işim yataktan kalkar kalkmaz yatağı düzeltmek olacak.” dedi kendi kendine.

Herkes hazır olunca kahvaltıya oturdular. Çay, zeytin, peynir ve iradenin verdiği paket reçel masada duruyordu. Jiyan etrafa baktı, Başkanın önüne ayrıca bir şey konulmamıştı.

Yemekten sonra başkan bulaşık yıkamak için yerini aldı. Jiyan gözlerine inanamadı. Tezgâhta kapları düzeltiyor, diye düşündü. Sonra baktı ki elindeki süngerle bulaşıkları yıkıyor. Jiyan yerinden fırladı ve Başkan’ın önüne geçerek:

“Başkan ben yıkarım. Bir kenara çekil.”

Başkan gülümsedi ve nazikçe:

“Sen git yarım bıraktığın yemeğini ye. Bulaşık yıkamak için çok zamanın olur. Benim bir ayrıcalığım yok. Arkadaşız. Yaşımın sizlerden fazla olması bu yaşama katılmayacağım anlamına gelmez. Arkadaşlık yaşamı paylaşmaktır. Yoksa birilerinin çalışıp birilerinin yemesi değildir. Burada koğuş ağası yok. Burada arkadaşlık koğuşu vardır. Anlaştık mı?”

Jiyan, ne diyeceğinin ne yapacağının şaşkınlığı içindeydi. Göz ucuyla diğer tutsakların tepkisine baktı. Tüm duruş ve mimikler doğaldı. Tutsaklardan biri oturmasını işaret etti.

Jiyan süt dükmüş kedi gibi mahcup mahcup yerinde oturdu ve yemeğine bıraktığı yerden devam etti. Artık yemeğin tadı ve tuzu kalmamıştı. Bir iki lokma yedikten sonra kalktı. Kafasındaki cezaevi yaşamı yıkılmıştı. Bir tutsakla bahçeye çıktı ve birlikte bir süre volta attılar.

Jiyan, içerde bulunan kitaplara bir göz gezdirdi. Bu arada Başkan yanaşarak:

“Kitap mı okumak istiyorsun?”

“Evet, ancak hangi kitabı okuyacağımı bilmiyorum.”

“Şimdilik roman oku. Sana bir kaçını isterim.”

“Zahmet etme. Burada olanlarla idare ederim.”

“Kütüphanede binlerce kitabımız var. Bir o kadar da idarenin var. Kitapları buradaki kütüphaneden isteriz. Dışarıdan da getirdiklerimiz oluyor.”

“Anlaşıldı. Dışarıdan getireceğini sandım.”

“İhtiyacın olursa getiririz.”

“Sağ ol Başkan.”

Jiyan, bugün yarın derken iki yıl cezaevinde kaldı. İki yıldan sonra mahkemesi sonuçlandı ve ona sekiz yıl ceza verildi.

Bir taş atmanın bedeli, polis panzerine bir taş atmanın bedeli, devleti tanrılaştırmanın anlayışı. Mahkemenin kararı anti demokratik ve faşizan bir tavidir.

İnsan hayatına verilen değer buydu. İnsanlık için sızlamayan bir vicdanın vicdansızlığı.

Bilmediği birçok şeyi zindanda öğrendi. Cezaevi dehlizinde büyüdü. Devletin acımasız yüzünü gördü.

Yakalanmadan bir hiçken şimdi kendini, halkını ve düşmanını iyi tanıdı. Cezaevi yaşamında pişti. Kaybedilen yerde kişiliğini buldu. Yitirdiği en güzel yıllarında gerçeğini buldu.

Ölü yıllarda yaşam yarattı. Bir hiçken her şey oldu. Jiyan, yeni bir yaşam için yola çıktı. İsmi gibi pratik sahibi oldu.

Amed Zindanı, 2010

O BİR ÇOCUKTU

O; yüzü gülmemiş, acı görmüş ve dünyanın çirkin yüzüne tanık olmuş bir çocuktü.

Ne oyuncakları, ne bisikleti ve ne de cebinde beş kuruş parası vardı. O şehrinin dışında, başka şehir görmemişti. O bir nefes ötede zirvelerde filizlenen lale ve kardelenler kadar temiz, akan su kadar berrak, bahar kadar içi dolu doluydu.

Gün görmemiş, yaşamı tatmamıştı. Yoksulluk denizinde büyümüş, silahların sesiyle, polis ve askerin coplariyla, alman panzerlerinin saldırısıyla büyümüşü.

Cenazelerin ardında ve Newrozlar'da atılan sloganların, dalgalanan kırmızı sarı ve yeşil renklerin gölgesinde yürümüş ve nefes almıştı. O bu toprakların çocuğuydu. O anaların çığlığıyla kurşun ve panzerlerin ölüm saçtığı ortamda büyümüş ve kimlik edinmişti. Zulmün rüzgâr gibi estiğı, insanların hiç yerine öldürüldüğü, çığlıkların para etmediğı bir ortamda büyümüşü.

Onun, çocuk iken bileğı kırılmıştı. O, çocuk iken teslim alınmak, çocukluk yaşamında boğulmak istenmişti. Onun şahsında Kürt çocuklarının ruhu teslim alınmak istenmişti. O, on dört yaşındayken öldürülmüşü.

Sabah erken kalkmıştı. Kardeşleriyle aynı odayı, aynı yatağı paylaşmıştı. Tasın içindeki suda elini yüzünü yıkadı ve sokağı daldı.

Yeni bir gündü. Newrozlaşacaktı. Ama ne giyecek yeni elbisesi ve ne de ayakkabısı vardı.

Kuşlar kadar ruhu özgür, köleler kadar bedeni esirdi. Yırtık ayakkabılarıyla taşlı sokakları adımlarken ansızın kendini coşkulu bir topluluk içinde bulmuştu.

Halay çekmeye, oynamaya, şarkı dinlemeye gelmişti ama bir anda kendini savaş meydanında bulmuştu. Taş, cop, panzer, slogan ve küfürlerin gölgesinde ilerledi.

İçinde Newroz ateşi yanıyordu. Olup bitenlere kin ve öfkeyle bakıyordu.

Ansızın eli coplu, vicdanı bir kenara atılmışların tuzağına düştü. Yakalanırken bile yüzü gülüyordu, olanlardan habersizdi. Etrafı sarıldı ve kolu bileğinden tutuldu. Önce yağmur gibi küfürler sıralandı. Ardından muhtelif yerlerine tekmeler ve tokatlar atıldı.

“Bu bilek bize taş attı. Bak taş atan kola ne yapılır.” denildikten sonra gerisini tüm dünya gördü. O, artık bir dünya çocuğuydu.

Kolu kırılmış çocuk.

Acılar içinde kıvranan çocuk. . .

O bir çocuktü.

Bir taş atmanın bedeli ağırdı.

Kolu bükülür bükülmez yüzü gerildi ve o acı tüm bedenine yayıldı. Sanki ciğerleri sökülmuşü. Tüm bedeni acı içinde kalmıştı. Göz bebekleri yuvasından dışarı fırlayacak gibiydi.

O bir tabloydu. Tüm insanların gözü önünde yaşanan acılı bir tabloydu. Onu izleyenler, onunla çocuk olmuşlardı. Onu izleyenler onunla ağlamıştı, onunla acı duymuşlardı.

O, bir halkın tablosuydu. Ezilen bir halkın kolu kırılan çocuğunun tablosu. . .

Amed Zindanı, 2011

TARİHE SÖZÜM VAR

“Merhaba Hilvan!”

“Merhaba, tanıyamadım?”

“Ben Newroz. 27 yıldır yanı başında durdum. Neden bu ölüm uykusu?”

“Bu soruyu sen sormamalydın. Nasıl oldu da aklına geldim!”

“Aklımdan hiç çıkmadın. Her gün senin için ağladım. Her yıl sana geldim. Seni uykudan uyandırmak için bağırdım, çılglık attım, türkü söyledim, dans ettim, halay çektim ama bir türlü uyandıramadım.

Sana ne oldu Hilvan?

Beni ilk sırtlayanlardandın. Bana ilk kucak açandın. Beni ilk öpendin, evinde ilk barındıran ve ekmek verendin. Beni hatırlamadın mı Hilvan? Yoksa başına çok kötü şeyler mi geldi?”

“Başıma öyle şeyler geldi ki, ne sen sor ne ben anlatayım. Başıma gelenler pişmiş tavuğun başına gelmesin. Salt işkence görmedim, ruhum, beynim ve geleceğim benden alındı. Şuurumu yitirdim. Sersemleştirdim. Ailemi, dostlarımı tanıyamaz oldum.

Mankurtlaştım. Ben, ben olmaktan çıktım. Kendimi tanıyamaz oldum. Yüreğim çürüdü, ardından kurtçukların istilasına uğradım. Ciğersiz kaldım. Nefes alamaz oldum. Görme, hissetme ve işitme yeteneğimi yitirdim.

Yaşayan bir ölüyüm. Artık meyve tutmayan bir ağacım. Kökünden sarsılmış, aklı çalınmış. Bir poşet gibi savrulmuşum. İnsansız bir bahçeyim.

Kasapta asılan bir kurbandım. Özgürlüğüm kelepçelenmiş, iğdiş edilmiş, yönü saptırılmış, kendime olan güvenim çalınmış bir kadavraydım.

Her şehirde insan olur. Ama her insanda özgür kişilik ve vicdan değerleri istenilen biçimde olmayabilir.

Ben uyumamıştım. Ben esaret altındaydım ama kelepçeli bir esir değildim.

Düşüncem, vicdanım ve özgür iradem kelepçelenmişti. Ben baygınlık nöbetine ve hastane ranzasına bağlanmıştım.

Ağzım bağlı, yüreğim yaralı. Bağırıyordum işiten yok, ağlıyordum soran yoktu, inliyorum acıyan yok. Ben dilsiz ve kör bir candım. Newroz'a hasrettim. İlkbaharın renge renk bitki örtüsüne, çeşit çeşit kuşlarına, her renkten çiçeklere hasrettim. Ben yaşama âşıktım. Bugünü dört gözle bekledim. Bugün benim günüm.

Yeniden diriliyorum. Küllerimden yeniden yaratılıyorum. Newrozla yeniden buluştum. 27 yıldan sonra mezardan çıkmak, betondan yapılan örtüyü yırtmak, ben varım demek kadar güzel ne olabilir!..

Yeniden Newroz ateşiyle yıkandım.

Kendimle buluştum.

Ben Hilvan'ım.

Sel olup yola düştüm.

Bayrak oldum ve diyar diyar dolaştım.

Bir çocuk şefkatiyle tekrar elden ele dolaştım.

Ağızlardan dökülen türkü oldum.

Yüreklerde güven gölü oldum.

Ben ölmedim.

Tarihe sözüm var.

Akmadım bir ömür.

Yanmadım çeyrek asır.

Bu utancım ama gerçeğim.

Yıllardır dibek taşında ezildim. Kırıldım ve un ufak edildim. Rengim matlaştı, ruhum karardı, duygularım susuz toprak gibi yarıldı, dilim dilim oldum. Dolaştım semalarda gece gündüz korku içinde.

Almıştım bir yara. Yaram derin, acısı büyük. Cebelleştim bunca yıl. Bu günahım.

Ama bazılarına kırgınım. Yanımda olması gerekenleri bulamayınca derin bir iç çektim. Sadece efkârlandım.

Her masal bir efsane, yaşadıklarım tarihin ta kendisi.

Ben ölmedim.

Kardelen gibi zirvelerde yeniden filizlendim. Kayaları, sert toprağı yararak güneşle buluştum. Güneşi yaladım, rüzgârı içtim, karınca misali yeniden çoğaldım. “Canı canı vere meydanı...” türküsünü yeniden anımsadım.

Ben Hilvan'ım. Tarihe sözüm var.

YÜREKLERİ ÇOCUK KOKAN

Roboski; Otuz dört Kürt gencinin 28 Aralık 2011 yılında Türk savaş uçakları tarafından bombalanarak katledildikleri köy.

Ölenlerin hepsi akraba. Birkaç lira kazanmak için Federe Kürdistan yolunu tutmuş olan bu gençler, mazot yüklü katırlarla Roboski köyüne geri dönerken bombalanırlar.

Roboski “sınır” köyü. “Sınır” nerede başlar, nerede biter bilinmeyen ve suni olarak çizilen yer. Gayri meşru. Kaçak olan halk değil, çizilen sınırın kendisi. Kimi yerde bir vadi, kimi yerde bir çay, kimi yerde bir dağ silsilesi olur. Ne tel, ne mayın, ne bir işaret, ne bir engel var. “Sınırın” diğer tarafında akrabaları, yakınları, aşiretleri ve soydaşları yaşar.

“Sınır” sadece Kürdistan’ı bölmez, aşiretleri, köyleri, duyguları ve aileleri de böler. Dilleri yok sayılır, insani hiçbir ulusal hakları verilmez. Köle olma, öldürülme, ezilme, işkence görme ve dışlanma payıma düştü.

Kürdistan, zengin bir yerdir ama kendileri aç, perişan ve sahipsizler. Bu zengin ülkede naçar yaşar ve naçar ölürler.

Sabahın köründe, şafağın sarısında, sıcak yataklarından kalkarlar. El ve yüzlerini yıkadıktan sonra bir şeyler yerler. Ayaklarına yün çorap, başlarına kefiye, ellerine eldiven geçirir

ve sıkı giyinirler. Katırlara biner ve köy dışında bir araya gelirler. Ardından korkusuz ve kaygısızca “sınırı” geçerler. Federe Kürdistan dağlarında katırlar ilerler. Elleri ve yüzleri üşür. Gözlerden yaş akar. Bıyıklar buz tutar. Eller cepte, gözler ıslak, bakışlar hüznü. Yırtarlar gecenin karanlığını. Gece karanlık, sevginin kör kuyusu olur. Gece kuru ve sessiz. Katırların ayak sesleri dışında çıt çıkmaz. Gökyüzü lacivert. Tepede durur öbek öbek bulutlar. Rüzgâr bıçak misali keskin ve yakıcı olur. Soğuk dondurucu. Dağlar karlı, dağlar uykuda. Tüm canlılar derin vadilere ve toprak altına çekilir. Ne bir yarasa, ne bir kuş, ne bir ses vardır etrafta. Geceye düşer ölüm kokusu.

Her biri bir can, her biri mevsim, her biri bir hayattı. Kimisi evlenmek, kimisi baba olmak, kimisi ev sahibi olmak, kimisi okulu bitirip bir meslek sahibi olmak, kimisi çocuklarına ayakkabı ve elbise almak, kimisi nişanlamak ister. Hiçbiri olmaz. Ölüm taşlı patika yollarını keser. Buz kesilmiş katır yolu onlara mezar olur. Ölüm anlam kazanır. Ölümlerden ölümsüzlük doğar.

Karakol komutanının onayı ve izniyle “sınırı” geçer ve mazot almaya giderler. “Kaçakçılık” dedelerinden kalma bir meslek. Çoğu bu yolda ya ölür ya da sakat kalır.

Bu kez bir şeyler ters gider. Korku yüreklerde çağlar. Hisler kanda kaynar. Gözlerde sevgi asılı kalır. Bedenlerde bir şeyler olur.

Emir yukardan. Karar merkezden çıkar. Her şey Ankara da planlanır. Hükümet ile asker el ele verir. Vur diyen ile vuran aynı masada oturur.

Uzun bir yolculuktan sonra noktaya varırlar. Katırlara yem verilir. Kendileri ile birlikte götürdükleri yemeği yerler ve ardından hazırlıklara başlarlar. Öğlenden sonra yola çıkarlar. Yükleri mazot, araçları katır, duyguları bir an önce eve varmaktır.

Katırların yükü ağır, dağlar sarp ve engebeli. Katırlar tren vagonu gibi birbirini izler. Baykuş durmadan öter. Tiz bir sesi vardır ancak ortada kendisi olmaz.

Güneş kızıla bürünmüş ve yavaş yavaş bulutların gerisinde kalır. Hava kararır. Semalarda, bulutların içinde insansız hava aracı gezer. Aldırmazlar. “Bize bir şey yapmaz.” diye yola devam ederler. Duyguları temiz, yürekleri berraktır, düşüncelerinde ise düşmanlık yok. Sadece silahsız, sivil, köylü ve “kaçakçıdırlar.”

Bereketli vatanda bu açlık, zenginlik içinde bu fakirlik... Yaşamaya koşarken ölüm tuzağına düşerler. Sevgiye yürürken, yolları düşman tarafından kesilir. Ne dur denilir, ne kimsiniz denilir, ne nereden geliyorsunuz, diye sorulur.

Bir dağ biter, bir diğeri başlar, bir vadi biter, diğeri başlar. Dağlar karlıdır, hava dondurucu... Orman kış uykusundadır, toprak taş kesilir ve otuz dört can yolculuktadır. Buz gibi hava ciğerlere vurur. Deniz perisi gibi saniyelerde yılları örerler.

Gökyüzünde savaş uçaklarının sesi işitilir. Sadece bakarlar. Kaçmayı ve saklanmayı akıl bile etmezler. Sadece izlerler. Gözler öylece asılı kalır.

Yolun kenarında, gecenin köründe, karın içinde kalakalırlar. Önlerini askerler keser. Gökyüzündeki uçaklardan mermiler, füzeler ve tonluk roketler yağar. Olanlara şaşırp kalırlar. Ne oluyor demek ile ölüm bir olur. Bir anda savaşın hedefinde kendilerini bulurlar. Patlayan roketlerle birlikte dağlar sallanır. Yer, gök titrer. Kulaklar patlar. Yürekler kanar.

Her savaş çocukları öldürür. Her ölüm bir cinayettir. Bir halkı inkâr etmek cinayetlerin en kanlısı ve en günahlısıdır.

Kimisi paramparça olur, kimisi yaralıdır, kimisi de ateş içinde kalır. Sadece bedenler parçalanmaz, duygular ve kalpler de parçalanır. Bu bir rüya değil, masal ve ninni hiç değil.

Gerçeğin kendisi. Gerçeği yaşarsın ama anlatamazsın. Gerçeği görürsün ama yaşayan kadar bilemezsin.

Dağlar çığlıklarla uykudan uyanır.

Toprak kanla yıkanır.

Gökyüzü ayıbından yüzünü gizler.

İnsanlık olanları lanetler.

Hükümet vicdanını yitirir.

Gerçek yalanlarla gizlenir.

Dersim’de, Koçgiri’de, Zilan’da çocuklar anne karnında süngülenir, kızlar tecavüze uğrar, ölümlerin memeleri kesilir, ölümlere tecavüz edilir ve onların kulakları kesilir. Meydanlarda zorla pislik yedirilir ve zindanlarda fare. Yerdeki pislik yalatılır ve kafaları ezilir. Kürtler yerde sürüklenir, helikopterlerden atılır. Her gün Kürt avına çıkılır. Kürtlere işkence edilir. Çocuk da olsa kadın da olsa öldürülür. Kürtlere ne yapılmadı ki! Hangi vahşet, hangi işkence ve ölüm şekli tattırılmadı ki! . .

Sayılsız katliamlara yeni bir katliam daha eklenir. Patlayan roketlerle bedenleri kar ve toprakla birlikte etrafa saçılır. Bombaların sesi uçakların sesine karışır. Patlayan her roketle yer uyanır. Dağlar titrer. Derin çukurlar oluşur. Her kayada yüzlerce kurşun olur.

Yaşananın adı savaş.

Bir uçak iner, bir uçak kalkar. Bomba bırakan Türk savaş uçakları. Savaşan Türk hava kuvvetleri. Bombalanan yer Federe Kürdistan toprakları. Karşıda ne ordu var, ne silah var ve ne de savaşan var. Evine dönen silahsız Kürt çocukları ve mazot yüklü katırlar var. Kendileri ve gencecik yürekleri ortada kalır. Ölüme kilitlenmiş Türk savaş pilotları savunmasız, suçu olmayan otuz dört gencecik canı durmadan bombalar.

Bağırırılar, ağlarlar, çığlık atarlar. Ne duyan olur ne de işiten. Çoğu, kar ve toprak içinde kalır. Ne gelen olur, ne soran. Burası Kerbela değil. Burası Kürdistan dağları. Dağlar yüksek, insanlar korunmasız ve silahsız. Buraya ne adalet uğrar ne hak verilir. Demokrasi kelepçeli. Sevgi zindanda. Celladın ruhu kara.

Kan kokan ülke.

Yarısından fazlası on sekiz yaşından küçük. Bıyıkları terlememiş, sakal tıraşı olmamış, anne eteğinden çıkmamış çocuklar. Öğrenci çocuklar bu katledilen canlar.

Çığlıklarını, acılarını ilk hisseden anaları, babaları, kardeşleri ve eşleri olur. Kimisi yalın ayakla, kimisi terlikle, kimisi ağzındaki lokmayı çiğnemedi yola çıkar. Arkasına bakmadan katliam yerine koşar. Her bomba yüreklerinde patlar. Ararlar. “Bombalanan çocuklarımız!” derler. Devlet sağlar, hükümet kaygısız, sorumsuz ve sağır sultanı oynar.

Gece cehennem olur. Roboski’ye hawar düşer. Acıdan taş kesilir. Çığlıklar birer mızrak olur. Ocaklar söner. Zamanda acı akar. İstirap içlerinde örülür. Çığlıklar karanlığı yırtar... Nefesleri kan kokar. Ağıtlar nehir olur.

Patlayan bombalarla birlikte parçalanmış bedenler havada uçar. Kar kanla yıkanır. Ruhları dumanla uçar. Korku yürek dağlar. Kar ateş olur.

Sadece otuz dört can vurulmaz. Katırlar mazot yükleriyle birlikte imha edilir. Her katır yüküyle birlikte patlar ve ateş alevine dönüşür.

Siyah, mavi, sarı ve beyaz renkte duman bulutu yükselir. İçinde yanık kokusu ve kızıl bir alev topu. Kürt çocukları katledilirken savaş pilotları düşmanı imha etmenin sevicini yaşar.

Her ölüm sevinç olur. Katliam şan ve şeref olur cumhuriyet tarihi boyunca. Sabiha Gökçen de Dersim’ de öyle yapar. “Hareket eden her şey hedefimdi.” der.

Emperyalist devletler ve bölgenin gerici güçleri el birliğiyle Kürdistan ve Kürdistan halkını dikenli tellerle, mayınlarla, mevzilerle ve ordularla dört parçaya böler. Köyler, tarlalar, evler, bahçeler, vadiler, tren yolları “sınır” olur. Sadece toprak ve halk bölünmez. Kürt halkının tarihi, kültürü ve dili yasaklanır. Kimi yerde Arap, kimi yerde Fars, kimi yerde Türk olurlar. Kürtlük ölüm ve zindan olur. Kürtlük mezara gömülür. Bu dünyanın en büyük zulmü ve en büyük kültürel katliamı yaşanır. Dünya devletleri en büyük insanlık suçunu işler. Otuz milyon civarında bir halkı yok saymak, dilini yasaklamak cinayettir. Hiçbir din, hiçbir yasa, hiçbir vicdan sahibi bunu kabullenemez.

Kürtler ilk kez kendileri için savaşıyor, kendileri için ölüyor ve kendileri için askerlik yapıyor. Ölürlen bayraklarına sarılarak toprağa gömülüyor.

Burası Kürdistan. Havası hoş, petrol ve haini çok. Devleti yok. Acısı deniz, katili çok.

Roboski halkı katliam yerine ulaşır. Manzarayı görünce yürekleri dağlanır, gözyaşları buz kesilir. Çığlıklar birbirine karışır. Dizleri kırılır, kanları donar, dudakları yarılr ve nefesleri kesilir. Tarifi zor bir duygu, bir ıstırap, bir manzara...

Herkes yakınıni arar. Kimi kar altında, kimi paramparça, kimi tanınamaz haldedir. Kiminin başı, kiminin kolu, ayağı, kiminin bedeninin yarısı yoktur. Bedenleri etrafa dağılmıştır; isimleriyle seslenirler, yakınıniin eksik organlarını ararlar. Cenazeler, organlar ve et parçaları paylaşılamaz. Parçalanmış bedenler toplanır ve battaniyeye sarılır.

Acılar ölümü geçer. Sabır taşı çatlar. Öfke sabrı yakar. Ölenler sadece ölmez, vahşice öldürölür. Naaşlar bir arada toplanır. Ardından ikişer ikişer katırların sırtına yüklenir. Başları kapalı, ayakları açıkta. Nefessiz, sessiz ve günahsız. Bu onların günahı değil. Günah zalimin. Cenazeler Roboski’ye taşınır. Yan yana dizilir. Vahşet insanlığa sergilenir.

Roboski’de duygu depremi olur. Hawar ve acılar gökyüzüne sığmaz. Gözyaşları dinmez. Yürekler parçalanır, kadınlar saçını başını yolar. Köy yasa yatar. Yaşayanlar ölenlerden daha fazla ölür. Feryatlar dört bir yana ulaşır.

Kürt halkı Roboski’ye akar. Savaşmak için değil, bir daha ölmemek için ve de adalet ağacına kan vermeye...

Roboski’ye akın olur, dağları zapt etmeye, çalınan onuru ve yitirilen özgürlüğü almaya...

Roboski’ye “akın var, akın.” Ölmek için değil, barış dolu ve onurlu bir yaşam için.

Cenazeler ilçeye götürölrmek üzere bunca kar ve sel içinde üst üste atılır. Bu bir utançtır. Ayıptır, günahdır ve zulümdür. Her biri birer odun parçası değil. Her biri birer insan, yaşamları çalınan birer melektir. Bu onların ayıbı değil, devletin ayıbı. Katırların sırtında cenazelerini taşımak yetmez, bu odun istifi haline getirilerek yapılır. Onur kırıcıdır. Ortada ne bir ambulans vardır ne de bir cenaze aracı.

Roboski’de insanlık ölür. Ölölere saygı erdemliktir. Devlet bu erdemliği gösteremez. Aslında devlet ölür.

Roboskililerle birlikte Kürtler ağlar. Kürtler yasa yatar. Yılbaşını kutlamaz. Bedenler siyaha bürünür. Roboski’nin acısını kendi acısı olarak görür. Onlarla ağlar ve onlarla adalet yoluna düşer. Ama yanı başındaki kapı komşusu seyran yapar, halay çeker ve rakı kadehleriyle yılbaşını kutlar. “Kardeşin” acısını paylaşmaz ve yas tutmaz, çünkü hiçbir zaman Kürt halkını kardeş görmez. Kardeşlik bir yalan ve aldatma.

Roboski’de gün doğmaz, oraya bayram uğramaz. Seyran ölür. Mutluluk çeşmesi kurur. Gözler görmez, sevinç göç eder. Yaşam yas olur.

Roboski bir ses ve bir yürek olur. Birlikten güç doğar. Güçlendikçe özgürleşirler.

Yaşam kendi tadında akar. Yollar cehennem kokar. Çiğ sözler asılı kalır diken dallarına, bahtı kara, ölüme tutsak, sönmedi bu ateş; yeniden kulunda tutuşacak.

Ölümü içimizde ördük, sizlerden bir isyan çizdik, acıları ekmedik, özgür günlerde pişirdik. Her ayrılık bir isyan, ayrılışınız bir başka isyandır.

Ölüm pusu kurmuş,

Mayın ekili topraklarda.

Ben seferde, kaçaktayım

Yaşıtlarım okullarda.

Karanlık, karlı sarp patikalarda,

Ensemde ölümün rüzgârı,

Gülerken vurdular,

Hem de sırtımdan.

Feri kaçtı gözlerimin,

Bedenim kanarken soğudu,

Sözüm kesildi dilimde,

Kurşun değil,

Mayın değil,

Uçakla vurdular.

Kazanlar yağdı gökten,

Kalleşçe...

Amed Zindanı, 2012

BESE

Ben bir anneyim. Oğlumu dağlar, kızımı zindanlar doğurmadı; onları ben doğurdum. Onları dağlar, ya da bir başkası büyütmedi. Ben emzirdim, sütümle, emeğimle büyüttüm. Onlar evlatlarım. Evladın rengi, cinsi, dini ve dili olmaz. Evlat acısı, evlat sevgisi her ana için aynıdır. Aynı değil demek bencilliktir, ırkçılıktır, faşizmdir ve bölücülüktür. Ben insanım diyenlerin tavrı bu olamaz, olmamalı.

Evlatlarım benden bir parça, onlar için yaşadım ve onlar için acı çektim. Birileri onları dışlıyor diye dışlayamam, reddedemem, sevmezlik edemem. Onlar için yaşadım, onlar için acı çektim, onlarla uyudum, onlarla ağladım, onlarla güldüm ve onlar yirmi yıllık hayatımın olmazsa olmazıdır. Bu her ananın hakkı olduğu gibi Kürt analarının da hakkıdır. Bu bir hak. Kimse bu hakkı bizden alamaz, satamaz ve reddedemez.

Evlatlarımı saat saat, gün gün büyüttüm. Onları Kürtçe ile çağırdım, kızdım, sevdim ve konuştum. Onlar Kürt ana ve babanın çocuklarıydı. Dilleri de Kürtçeydi. Okul çağına geldiler ama okulda başka bir dille karşılaştılar. Anlamadıkları bu dil, Türkçe diliydi. Dayakla, zorla ana dilleri olmayan bir dil öğretildi. Kürtçe dilini konuşturmamak için Türkçe öğretildi. Evde Kürtçe, okulda Türkçe konuştular. Liseye geldiklerinde düşünmeye ve iki dilli sorgulamaya başladılar. Bana bazı sorular sordular. Sorulan sorulara cevap vermedim, ne yalan söyleyebilirdim ne de doğruyu. Sessiz kaldım, sessiz kalmak da yalanın bir başka biçimi. Her ana evladını korur, ben de koruma duygusuyla sessiz kaldım ama bu sessizlik bir mızrak gibi içimi parçaladı, doğrudan kaçtım. Evlatlarımın sorduğu sorular şunlardı:

Anne neden Kürtçe konuşmak yasak?

Anne neden Kürtçe dilini okulda okumuyor ve yazmıyoruz.

Anne biz Kürt'üz. Neden her sabah canımız Türklere armağan olsun diyoruz?

Anne neden her yerde bize Türk olduğumuzu söylüyorlar?

Çocuklar bu soruların peşine düştü. Okulu bıraktılar ve Kürt davasına koştular. Şimdi biri dağda, biri zindandadır. Devlet nezdinde ikisi de terörist, çünkü Türk olmayı reddettiler. Hak istemenin bedeli dağ ve zindan oldu.

Egemen zihniyet “terörist” dediği gerillanın naaşına “leş,” öldürülmesine “gebertildi” ifadelerini kullanmakla kalmadı, insani hak savunmalarına “bölücülük,” “hain” sözcükleri ile karşılık buldu. Kürdü aşağılamak için özel kavramlar icat edildi.

Gerilla ile askerler arasında çatışmalar artmış. Korkuda televizyona bakamıyorum. Televizyon her gün bu kadar “terörist öldürdük” diyor. Bu söz ciğerlerimi dağlıyor, psikolojimi bozuyor, uykumu kaçırıyor ve ağzımın tadını bozuyor; gün cehennem oluyor. İçimde, ya ölenlerin içinde oğlumun ismi de okunursa, diye geçiyor. Bu duygu beni yakıyor. Ölümü bekleyen bir ana.

Bir askerin anası da aynı duyguları yaşıyor. Aynı çığlıkları atıyoruz. Aynı gözyaşlarını akıtıyoruz. Ölenlerle mutlu olmuyoruz, ölenlerle her gün ölüyoruz.

Namlı şanlı olanlar sayı vererek; “Bu kadar terörist öldürdük.” diyerek ölümlerle övünüyorlar. Öldürdük dedikleri evlatlarımız. Ölümlerle övünen bir zihniyet de ölmüştür. İnsanlığı, vicdanı ölmüştür. Vicdanı ölenin sorumluluğu da ölmüştür. Böyle bir vicdansızlık ne Kürt analarının ne de Türk analarının duygusunu anlar. Bu zihniyet yaşat yerine, öl ve öldürmeyi dayatıyor. Bu hastalıklı bir ruhtur.

Kızım açlık grevinde. Bugün otuz beşinci gün. Ağzına yiyecek almadığı Allah’ın otuz beşinci günü. Bir deri bir kemik kaldı. Bütün isteği Kürtçe konuşmak, hakkı olanı ölümüyle almaktır. Acı çekerek, yaşamını feda ederek konuşmak. Bu bana acı veriyor. Bu çağda böyle bir yaradan utanıyorum. Bir halkı ve dilini inkâr etmek ayıptır, günahtır, zulümdür.

Ekmeğin olduğu yerde duramıyorum. Yemek kokusunun olduğu yerde yaşamak istemiyorum. Evde huzur kalmadı. Evde sofra kuramıyoruz. Boğazımdan yemek geçmiyor. Sofrada kızımın açlığını, cesedini görüyorum. Kızım aç, ben tok olamam. Kızım ölüme yatmış, ben yaşayamam. Kızım ana diliyle konuşmak istiyor, bu onun insani hakkı. Kızıma saygı duymak zorundayım. O yanlış bir şey yapmadı. Kızım çalınan, inkâr edilen, yasaklanan hakkını istiyor. Yasaklar suçludan yana. Kalemler suçludan yana. Adalet adaletsizlikten yana. Bu insani değil.

Biz Kürtler bölücü olmadık, biz barıştan yana olduk hep ve Türk analarının hep yanında olduk. Bu ülke hepimizin, daha fazla gözyaşı, daha fazla acı yıkımdır. Bu vicdansızlıktır. Yeter!. . Bese!. .

Kızımın ölüm haberini duymak istemiyorum. Kızımın tabutunu kaldırmak istemiyorum, onu yaşatmak için doğurdum. Kızım ölürse sorumlusu devlet ve hükümettir.

Biz anayız, birleşelim. Ananın ırkı, rengi ve dini olmaz. Bu acılara son verelim. Birlikte eşit, kardeşçe yaşayalım. Türk ve Kürt anaları el ele verelim ve bu kanı durduralım.

20 Ekim 2012

ÖRDEKLEŞEN CİVCİV

Berrak su; mermer taş, yemyeşil otlar, kırılmış dallar arasında süzülerek akıyordu. Yamaçta kültür ağaçları uzayıp gidiyordu. Her türden ağaç, sebze ve gül tomurcukları iç içe geçmiş; burası kelebek, arı ve bahar kuşlarının mekânı olmuştu. Ağaçların içinde kaybolan evler sabahın serinliğine bir başka güzellik katmıştı.

Bawer, bu köyde doğmuş ve yaşıyordu. Bawer on yaşlarında, ince boylu, yakışıklı, kaşları kalemle çizilmiş gibi düzgün, buğday tenli, siyah saçlı, sağlıklı ve zeki bir çocuktur. Olayları sorgulayan, evet ve hayırları olan biriydi.

Bawer'in yaşadığı evin biraz ilerisinde çay akıyordu. Çay bahar aylarında yükselir, yaz aylarında azalırdı. Biraz ilerde çay geniş bir gölette dönüşüyordu. Bawer'in ailesi ördek beslerdi. Ördeklerden biri kuluçkaya oturmuştu. Bawer, anasından izin istedi ve bir tavuk yumurtasını ördeğin altına bıraktı.

Zamanı geldiğinde yumurtalar çatladı ve civcivler tek tek ortaya çıktı. İlk birkaç gün yavrular dışarı bırakılmadı. Yavrular evin içinde beslendi. Birkaç gün sonra ördek ve yavruları dışarı bırakıldı. Bawer civcivleri gözetiyordu ve aklı hep oradaydı. Anne ördek su göletine doğru yürüdü, yavrular da onu izledi. Anne ördek suya girdi. Civcivler ilkin tereddüt edip korktular sonra gagalarını suya daldırıp çıkardılar, ardından suya tek tek daldılar. Sıra tavuk yumurtasından çıkan civcive gelmişti. Bawer, yavru civcivin ismini Zere koymuştu. Biz de ona Zere adıyla hitap edelim. Zere tek başına kıyıda kaldı, suya girme cesaretini bir türlü gösteremedi. Bir ileri bir geri gidip geldi. Zere cesaretini topladı ve suya vurdu. Ayakları yerden kesildi, boğulacak gibi oldu, çırpındı ve zorla kendini dışarıya attı. Nefessiz kaldı ve bir taşın üzerine çıktı. Zere taş üzerinde kardeşlerini izledi. Kardeşleri suda yüzyor, seviniyor ve analarına sokuluyorlardı. Zere ise yüzemiyordu, tek başına karada kalmıştı. Zere korkudan ağladı, bağırdı, su kıyısında bir ileri bir geri koşup durdu. Annesi hiç oralı olmadı ve yardımına gelmedi. Zere bir şeylerin ters gittiğini anladı.

Ana ördek her gün gölette gitti ve yavrularla birlikte suda yüzdü. Kardeşleri suda yüzerken Zere her gün kıyıda onları boynu bükük bekledi. Bir ara yılan saldırdı ve ölümden zorla kurtuldu. Kıyıda bazen otlarır, bazen ağlar ve bazen oynardı.

Günler geçti, yavrular tüy değiştirdi ve olgunluk çağına ulaştı. Zere'nin tüyleri, gagası, ayakları ve sesi kardeşlerinkinden farklılaştı. Bu değişiklik giderek Zere'yi düşündürüyordu. Bin bir soru aklına geliyor, “Ben kimim?” diyerek kök arayışına giriyordu. Köydeki tavuklara yanaşıyor, tavuklara yanaştıkça onlara benzediğini görüyor ve tavuklarla daha iyi uyum sağlıyordu. Tavuklar da onun gibi suya girmezdi. Kardeşlerine benzemediği için onunla alay ediliyor, üvey kardeş muamelesi görüyordu. Bu, onu rahatsız ediyor ve kardeşlerine karşı onda içten içe bir tepki geliştiriyordu. Dışlanmış hisnine kapılmıştı, bu dışlanmışlık onu yalnızlığa sürüklüyordu. Giderek kardeşlerinden uzaklaşıyordu.

Zere, sonbahara kadar iri yarı bir horoz oldu. Ördek olmadığını anladı. Kümeşte tavuklar ile yaşamaya başladı, dişi tavuklar giderek ilgisini çekiyordu.

Civciv, ördek ana tarafından yetiştirildiğini ve tavuk cinsinden olduğunu yetişkin bir yaşa vardığında anladı. Hem ördek dilini hem de tavuk dilini öğrendi. Hem ördek hem de tavuk yaşamına alışmıştı. Yaşamı, düşüncüsü hem ördek ve hem tavuk gibiydi. İki dili, iki kültürü ve bir yaşamı vardı. Hem ördekleri hem tavukları severdi.

Kürt çocukları küçük yaşta okullarda eğitilirdi. Türk oldukları, her gün Türk olduğu yemini ile tekrarlatılırdı. Kürt çocukları, Türkleştirilirdi. Çocuklar ilk etapta asimilasyonun farkına varmaz. Kürt çocukları büyüdükçe kimi çelişkileri, farklılıkları görür ve yaşar. Kürtçe bilmezse bile Kürt olduğunu anlar. Bu kez aldatıldığını, ona yalan söylendiğini fark eder ve bu öfkeyle dağa çıkar. İnkârcı ve asimilasyoncu politikaya karşı direnir ve savaşır.

Zere, önce kendini ördek sanır, büyünce fiziksel olarak ördeğe benzemediğini, tavuk cinsinden geldiğini görür ve bu gerçeğe çarpar. Bunalıma girer, bir süre köken arayışını yaşar. Kürt çocukların akıbeti de civciv Zere gibi olur. Belli bir yaştan sonra gerçeğini öğrenir. Bawer de bu durumu yaşıyordu. Bu nedenle okulu bıraktı ve özgürlüğün peşinden koştu. Zorla gasp edilen hakları almak için yaşamını ortaya koyarak onur savaşında yürüyen Bawer “Yaşamı çok seviyorum, uğrunda ölebilecek kadar.” derdi.

06 Kasım 2012

SEVGİ KAPIDA ÇİVİLENİR

Hasan, on dokuz yıldır cezaevinde yatıyordu. Bu zaman dilimi içinde farklı cezaevlerinde ve sayısız insanla kalmıştı. İlgisi olmayan bir olaydan ötürü idam cezasına çarptırılmıştı. Yapılan yasa değişikliğinden dolayı cezası yirmi yıla düşmüştü.

On dokuz yıl betonla yatmıştı. Gençliği dört duvar arasında erimiş ve bitmişti.

Hasan orta boylu, beyaz tenli, saçları ağarmış biridir, midesi dışında ciddi bir sağlık sorunu yoktur. Kırk günlük açlık grevinde su dışında ağzına bir şey almamıştı. Bir deri bir kemik kalmıştı. Açlık grevinin son haftasında ayağa kalkamamıştı. Bedeninden ölüm kokusu geliyordu. Bu eylemden sonra midesi bozulmuştu. Bir daha eski sağlığına kavuşamadı.

Hasan, kırk yaşını geçiyordu. Yaşına göre halen dinç ve zinneydi. Okumayı seven, siyasetten ziyade kültür ve sanata ilgisi vardı. Sevgi, içinde kaynardı. Mutluluğu acıyla yenmişti. Kendini ve acıları yenmişti. Kişiliği pişmişti, yaşamı emekle örmüştü. Satranç oynamayı severdi. Biraz asabi ve duygusaldı.

Hasan, iki arkadaşıyla hücrede kalıyordu. Her gün sabah erken kalkardı ve bu sabah da öyle yaptı. Kapı açılır açılmaz kalktı, yatağını katladı, ranzaya bir düzen verdi ve aşağı indi. Kahvaltı için semaverin fişini prize taktı. Ortalığı süpürüp temizledi. Banyo ve lavaboyu fırçaladıktan sonra havalandırmaya çıktı.

Havalandırma yedi metre uzunluğunda, dört metre genişliğinde ve yedi metre derinliğindeydi. Bir kuyuyu andırıyordu. Yılın sekiz ayı, içi güneş görmezdi. Yazın en sıcak aylarında güneş yüzünü görürdü. Bu aylarda havalandırma bir fırını andırırdı. İnsanın nefesini keserdi. Kışın beton buz keser, yazın da pişerdi.

Cezaevinde dört mevsim yok. İki mevsim var. Ya sıcak ya soğuk olurdu. Ara mevsimlerden eser kalmaz. Cezaevinde renkler yoktur, beton duvarlar, demir kapılar nasıl boyanmışsa o renkler öylece kalırdı. Tek renk, tek yaşam, iki mevsim vardı. Cezaevinde ne renklerin ne de ağzın tadı vardı. Yemeğin de, yatmanın da, içmenin ve yürümenin tadı yoktu. Görülen rüyaların bile tadı yoktur.

Yasaklar diyarı.

Sevgi kapıda çivilenir.

İnsanların diri diri gömüldüğü tabutluk...

Hasan iki ay polis sorgusunda kalmıştı. Diyarbakır Cezaevi dehşetinin hem tanığı hem sanığıydı. İşkence yöntemlerinin her türünü görmüş ve yaşamıştı. Yaşam okulunu okumamış, acılar okulundan diplomasını almıştı.

Tecrübe yaşamın çocuğu...

O da, acıların çocuğuydu.

İradesi acılar ateşinde yıkanmıştı.

Bedeni zorluklar diyarında bilenmişti.

Duruşunu yaşamıyla kazanmıştı.

İnatçıydı, özgürleşmenin inatçısıydı.

İdam ipinden geçmişti.

Hasan havalandırmada birkaç volta attı. Bir de ne görsün. Beton zeminde bir taş, önce gözlerine inanamadı. Eğildi ve taşla baktı. Taşı kaldırdı. Bisküvi büyüklüğünde bir taş. Bir hazine görmüş gibi sevindi. Taşı, avucunda evirip çevirdi. On dokuz yıldır ilk kez eli bir taş görüyordu. Taş ne sarı, ne beyaz, ne siyah, ne kırmızı ve ne de rengârenkti. İştah çeken taş türlerinden değildi, mattı.

Nereden geldi, diye merak etti. Gökyüzünden gelen meteor cinsinden bir taş değildi. Çatıdan mı düşmüştü. Yoksa dışarıdan birileri mi atmıştı. “Herhalde cezaevi dışında birileri atmış.” dedi ve musluğa yöneldi.

Taşı lavaboda yıkadı. Havluyla kuruttu ve tekrar havalandırmaya çıktı. Hem volta atıyor hem de bir arkeolog titizliğiyle taşı inceliyordu. Yılların hasretini, özlemini ve sevgisini okşayarak gideriyordu.

Hasan için sıradan bir taş değildi. Onun için altın değerindeydi. Zaten altın, elmas ve diğer değerli taşları değerli kılan az bulunurlarıydı. Az bulunan her şey daha değerlidir. Değeri ortaya çıkaran da emektir.

Cezaevinde nesnelerin değeri değişir. İçeride değerli olan bir şeyin dışarıda değeri olmayabilir.

Hasan, on dokuz yıldır dalından bir gül koparmamış, güneşin doğuşunu ve batışını izlememişti. Dört mevsimi doya doya yaşamamıştı. Bir taş vadinin bir yamacından diğer yamaca atmamıştı. Fırat, Dicle Nehirleri ile Van Gölü’ne girip yüzmemişti. Dolunay ışığı altında gece yürümemişti. Yalın ayakla toprak üzerinde yürümemişti. Toprağın kokusunu ciğerlerine çekmemişti. Fırından yeni çıkan ekmeği avuçları içinde koklaya koklaya yememişti...

Daha sayılmayan binlerce yaşam olgusu... Hasan için tüm bunlar değerliydi. Hayallerini süsleyen özelemlerdi. Bir çocuk duygusuyla yaşamın tüm detaylarını özlemişti. Ama hiçbir zaman duyguları denetiminden çıkmamıştı. Bir duygu esiri değildi. Bir özgürlük militanıydı. Kendini öyle yüceltmışti.

Yücelik yoğunlaşmış emektir. Yücelik emekle yoğrulur, satın alınamaz. Kelepçelenmiş bedeninin panzehridir, amaca kilitlenmektir.

Hasan da öyle yapmıştı. Bedeni içerideydi ancak ruhu bir bulut gibi gökyüzünün sonsuzluklarında geziniyordu.

Hasan, her gün ölüyordu. Ölümü zamana yayılmıştı. Zamana yayılan ölüm en zor ölüm biçimidir. Her saniye ölürsün. Beden damla damla erir. Hasan’ın en güzel yılları dört duvar arasına mihlanmıştı. Onu bu çileli yaşama mahkûm edenlerin, cezaevinde bir yıl bile yaşayacak iradeleri yok. Halk sevgileri hiç yok.

Hasan taşı cebine koydu. O da arkadaşlarını uykudan uyandırmak için ikinci kata çıktı. Günaydın dedikten sonra masayı sildi ve kahvaltı hazırlığına başladı. Kişi başı bir yumurta ve satın aldıkları örümlü peynirle kahvaltıya oturdular. Kahvaltıdan sonra masa temizlendi ve bulaşıklar yıkandı.

Hasan, ranzaya çekildi. Yastığa yaslandı ve tekrar taşla baktı. Sanki taşı okuyordu. Uzun bir zaman gözlerini taştan ayırmadı.

Hasan, bir hafta taşla yattı, taşla kalktı. Bir çocuk gibi elinden bırakmadı. Taşı delmeye karar kıldı. Taşı delmek için çiviye ihtiyacı vardı. Kaldığı odada çivi aramaya başladı. İsteddiği biçimde bir çivi bulamadı. Diğer odalarda bulunan arkadaşlarına seslendi. İki günlük bir arayıştan sonra yan hücreden bir çivi gönderildi.

Hasan, beklemeden taşı yontmaya başladı. Sabırsız biriydi. Önünde bir iş varsa bir an önce bitirmek istiyordu. İşi erteleme, zamana yayma alışkanlığı yoktu. Birkaç gün zamanını taşı delmeye ayırdı. Parmakları su tuttu, patladı ve acımaya başladı. Hasan pes etmedi. Taş inatçıydı ama Hasan daha inatçıydı. Bu inatla on dokuz yılı devirmişti. Kararlaştırılmış bir iradenin yapamayacağı hiçbir şey yoktur. Bazen ölümü bile geciktirebilir, yenebilir.

Tecrübe sahibiydi. İradesi imkânsızlıklarla bilenmişti. Tok yaşayan biri değildi. Var olanla yetinen ve yaşayan biriydi. Diyarbakır Cezaevinde arkadaşlarıyla birlikte seksen metre civarında tünel kazmış, iki metre kalınlıktaki kayayı çiviyle yontarak delmişti. Çiviyle beton ve duvar delmişti. Çiviyle çivi sökmüştü.

Hasan taşı deldi. Taşı boynuna takmak için sarı, kırmızı ve yeşil renkten ip aradı. İsteddiği renklerde ip yanında yoktu. Bir mektup yazdı ve yazdığını diğer hücrelere gönderdi. Mektup tüm tutsaklara ulaştı. Bir süre sonra istediği renklerde ip gönderildi. İpi ördü ve taş geçirdi. Taşı bir madalya gibi boynuna taktı. Birkaç gün öyle gezdi odada. Taş ona mutluluk vermişti. Mutluluğu yaratan da öldüren de kişinin kendisidir. Mutluluk insanın içinde, ruhunda filizlenir. Mutluluk başarının adıdır.

Hasan, uzun uzun düşünüp taşındı. Sonuçta taşı dışarıya göndermeye karar verdi. İlk aklına gelen sevdiği ve söz alıp verdiği kız oldu. “Olmaz. O, beni terk etti. Bir mektup bile göndermedi. Bir mektup kadar değerimiz kalmadı. Ciddiye alınmadık. Bir nefeste sevgiyi öldürdü. Beklemeden bir başkasıyla evlendi, beni adam yerine koymadı. Evlenseydi ama sormalıydı.” dedi kendi kendine.

Hasan başka arayışlara girdi. Çocukluk yaşta birbirlerini seven, her şeylerini paylaşan, sırdaş olan Mehmet adındaki arkadaşı aklına geldi.

“Birbirimiz için ölecek kadar güveniyorduk. Tutuklandıktan sonra zahmet edip hâl hatır bile sormadı. Bayram ve yılbaşı gibi günlerde bir kart bile göndermedi. Bu arkadaşlık başlarken ölmüş. Arkadaşlık zor günlerin adıdır. Arkadaşlık yücelmiş değerdir. Onun arkadaşlığına lanet olsun!” dedi.

Hasan yeğenlerini, kardeşlerini, amcaoğullarını ve tüm sülaleyi tek tek sıraladı. “Bu olmaz, bu da olmaz.” diyerek hepsinieledi. Kala kala cefakâr Annesi kaldı.

“Benim için ağlayan, göz pınarlarını kurutan, aç ve parasız yollara düşen, üzerime titreyip peşimi bırakmayan. Bayramda, seyranda yokluğumu en derinden hissedip ağlayan, içinde bir dert yarası olarak hep taze kalan. Sevgisi tükenmeyen, fedakârlığı esirgemeyen değerli anneme bu taşı vermeliyim.” dedi.

Ana yüreği derindir. Birisini sevmek için görmek gerekmiyor. Onu görmeden hatırlamak en büyük sevgidir.

Hasan, voltayı bırakıp televizyonu açtı. Kanaldan kanala geçti. En çok belgesel programlarını izlerdi. Doğayı, hayvanları, denizi ve yaşamın güzelliklerini izlediğinde mutlu oluyor ve ruhu oralarda geziyordu. Duygular ve düşünceler tarafından bedeninin en fazla terk edildiği andı. Cezaevinde ruhunu dışarıya taşımayı bilenler, sağlıklı bir psikoloji açısından kendini en çok koruyabilenlerdir. Hasan da bunu başarmıştı.

Hasan, çay içtikten sonra ranzaya çekildi. ‘Sefiller’ adlı kitabı okuyordu. Kitabı açtı ve kaldığı yerden okumaya başladı. Ancak konsantre olamadı. Gözleri kitabı okuyor, aklı ise taş takılmıştı.

“Annem herkesten daha fazla bu taşı hak etmiş.

O bir annedir.

O fedakârlığın, sevginin kaynağıdır...”

Hasan, taşı anasına vermeyi iyice kararlaştırdı. O günden sonra daha fazla görüş gününü gözledi. Her görüş gününü sabırla bekledi. Görüş günü kapının yanından ayrılmıyordu. Duyguları görüşe kilitlenmişti. Gardiyan görüş listesini okuduğunda listede ismi olmadığı anlaşılınca derin bir iç çekiyor, yumruğunu sıkıyor, yüzündeki çizgiler derinleşiyor ve kanı donmuş bir ölüyü andırıyordu. Bu kızgınlıkla taşı avucunda sıkıyor ve ranzaya gidip uzanıyordu.

Birkaç saat bu sendrom devam ederdi. Hasan cezaevi yaşamı boyunca görüşe böylesine kilitlenmemişti. Bazen bu aşırı duygusuna kızıyor ve bundan rahatsız oluyordu.

Hasan beş ay bekledi. Tam yirmi iki hafta, yirmi iki görüş, yirmi iki ıstırap, yirmi iki boğucu gün.

Beklenti, saatin güne katlandığı andır. Bedenin en fazla sıkıntı çektiği zamandır.

Hasan’ın anası da aynı duyguları yaşıyordu. Ancak cebinde yol parası yoktu.

Parasızlık sevgiyi boğuyordu. Parasızlık oğlunu görmemenin kelepçesiydi. Para adaletsizliğin anası olmuştu, yiğit ile alçağın kaderiyle oynayan. Yoksulun hayâli, zenginin yaşamıydı.

Görüş listesinde Hasan’ın ismi okundu. Hasan taşı avucunda sıktı ve ana maltaya yöneldi. Diğer odalardan gelen arkadaşlarıyla merhabalaştı, kimisiyle sohbet etti. Aramadan geçtikten sonra görüş yerine geçti. Tanıdığı birkaç görüşçüyle merhabalaştı ve anasıyla göz göze geldi. Ana oğul kucaklaştı. Anası onu bağrına bastı ve defalarca öptü, onun başını okşadı. Aylardır görmemenin hasretini gidermeye çalıştı. Genzi yandı, boğazı doldu ve ağlamamak için kendini bastırdı. Buna rağmen gözyaşları yanaklarından çenesine doğru süzüldü.

Hasan, anasının elini öptü, ona sarıldı ve ardında karşılıklı oturdular. Merhaba ve hal hatırdan sonra yakın dost ve komşular da konuşuldu. Ardından taşı anasına uzatarak “Anne, bu taşı al. Senin için deldim. Bak güzel bir ipe taktım. Sen dünyanın en güzel ve değerli şeylerine layıksın. Sana vereceğim başka bir şeyim yok. En değerli varlığım bu taştır. Onu da sana veriyorum. Keşke başka şeyim olsaydı da sana verseydim. Bu sana olan sevgimin sembolü...”

Anası taşı aldı. Taş onun için hiçbir şey ifade etmiyordu. Dışarıda taş çoktu, hem de rengârenk. Oğlunu kırmamak için taşı kemerinin altına koydu.

“Ben seni istiyorum. Benim için en değerli sensin ve sana ihtiyacım var!” dedi nemli gözlerle.

Hasan, beş aydır bu anı bekliyordu. Sevinçten gözlerinin içi gülüyordu. Bu an onun için mutluluğun zirvesiydi. Sevinçten uçacak gibiydi. Sanki anasına dünyanın en iyi elmasını, yüreğini bağışlamıştı.

Hasan için o taş değildi.

O, bir direniş sembolüydü.

O, yıllardır bükülmeyen iradesiydi.

On dokuz yıllık acıların taşıydı.

O, bir hasretti.

O, doğada olan ve yaşayan her şeydi.

O, bir tutsağın yüreğinden kopan özlemdi.

Görüş bitikten sonra birbiriyle vedalaştılar. Annesi gözyaşları içinde cezaevinden ayrıldı. Yorgun, bitkin bir halde eve vardı. Taşı pencerenin kenarına bıraktı. Torunu taşı aldı ve dışarı çıktı. Çocuk bir süre taşla oynadı. Ardından taşı sokağa attı ve eve geri döndü.

Yaşlı anne bir gün sonra taşı hatırladı. Taşı sordu soruşturdu ama bir daha taşı bulamadı.

Değerli taş, dışarıya çıkınca değerini yitirmişti. Değeri olmayanın yeri sokaktı. Taşın da akıbeti öyle oldu.

Bir şeyi değerli kılan sadece emek değildir, ortam, anlam verme ve maneviyat da onu değerli kılar. Manevi olarak da toplumsallaşmış değer süreklilik kazanır. Değeri değerli kılan insanlıktır. En büyük değer insandır ve mutluluktur. Bundan daha güzel, yüce ne olabilir! .

Dilok Zindanı, 2006

DOĞRU HER ZAMAN DOĞRU DEĞİL

Öğrencilere eğitim veren bir din hocasının Zana adında zeki ve çalışkan bir öğrencisi vardı. Zana, camilerde halka eğitim vermek ve hizmet etmek için hocasından izin istedi. Hocası halen genç ve tecrübesiz olduğunu, bir süre daha beklemesini söyler. Ancak Zana dayatır, eksiklerini pratikte tamamlamak istediğini belirtir.

Hoca isteksiz de olsa, Zana'nın önerisini kabullenir. Onu bir köye görevli olarak atar. Zana eşyalarını sırtlar ve yola çıkar. Derin vadilerden, güneş vurmaz sık ormanlıklardan, suyu buz kesen yaylalardan geçerek köye varır. Bir yere uğramadan akşam namazı vaktinde camiye girer. Bir de ne görsün, cemaate öncülük eden bir hocanın olduğunu görür. Zana birkaç gün camide kalır. Hocayı dinler ve izler. Hocanın cahil olduğunu, dini bilgilerinin zayıf olduğunu ve kulaktan dolma olduğunu görür. Hem Arapçayı az bilir hoca hem de yanlış telaffuz eder. Zana, hocayı yalnız yakalar ve yanlışlarını anlatır. Hoca rahatsız olur, tersler ve ciddiye almaz onu. Zana, olup bitenleri köylülere anlatır ve görevli olarak buraya geldiğini söyler. Köylüler hocaya arka çıkar ve Zana'yı dışlarlar. Zana yalnız ve tek başına kalır. Ne derse kimseyi ikna edemez.

Zana, köyü terk eder ve hocasının yanına geri döner. Olup bitenleri hocasına anlatır. Hoca işlerini bitirir ve Zana ile birlikte yola koyulur. Köye varır varmaz muhtarın evine misafir olurlar. Köy hocası gelir ve onunla bir süre konuşur Hoca. Bir hafta köyde kalır ve köy hocasını över ve ona büyük bir saygı gösterir.

Zana'nın hocası, cuma günü sabah, öğle ve akşam vaazını vermek için köy hocasından izin ister. O da bu izni verir. Hoca tüm yeteneğini ve birikimini köy halkına gösterir. Köy halkının tümü şaşakalır. Böyle bilgili bir hocayı hayatlarında görmemişler. Sesi, bilgisi, mimikleri, yüz hattı, yaşı, boyu birbirini tamamlar.

Akşam namazından sonra Zana'nın hocası:

“Ey cemaat, bu akşam rüyamda beyaz elbiseye bürünmüş Hızır Hoca'yı gördüm. Köyünüzün hocasını çok övdü, büyük bir din adamı olduğunu söyledi. Biz kullar, onun bedeninden bir kıl çekersek bizleri de cennete götüreceğini söyledi.”

Zana'nın hocası ayağa kalkar ve köy hocasına yanaşır:

“Bunda ilk ve öncü olma şerefi benim olsun.” der ve saçından birkaç kıl çeker.

“Oğlum Zana gel sen de birkaç kılı çek saçından.” der.

Zana ve ardından camide bulunanlar hocaya doğru koşarlar. Herkes birkaç kıl çekmek ister. Bir yarış, bir heyecan başlar.

Sonraki günlerde tüm köy halkı ve ardından çevre köylerdekilere hocanın evine akın eder.

Köy hocası bakar olacak gibi değil, eşini, çocuklarını alır ve köyü terk eder.

Köy hocasız kalır. Zana böylece rakipsiz, sorunsuz camide imamlık eder ve halka hizmet eder.

Doğru olmak her zaman doğru değildir. Bazen sonuç alınan doğrudur. Zana, köy hocasına doğruyu söyledi. Ama bu doğru zamansız ve sonuç alınamayan bir doğrudur.

Sosyal yaşam derinliklidir. Bu derinliği çözemeyen içinde boğulur ve başarısızlıklar girdabında sıkışıp kalır.

Amed Zidanı, 2010

Cenneti andıran bu ülkenin ismi Çarali idi. Burada birbiriyle kesişen dağlar, yılan gibi kıvrılan vadiler, ülkeye can veren nehir ve çaylar, her türden yetişen sebze ve meyve ağaçları bulunuyordu. Bir günde dört mevsimi yaşayan bu ülke; dağlarıyla, ovalarıyla, yaylalarıyla bir acem halısını andırıyordu. Hayatın filizlendiği, güzelin yeşerdiği, mutluluğun yağdığı, acının ekildiği bir ülke. Herkes bu ülkeye sahip olmak isterdi. Zamanla hayat ülkesi, savaş ülkesi oldu. Çirkinin, güçlünün, zalimin göz diktiği bir diyar oldu. Fakirin sürüldüğü, zalimin daha zalim hale geldiği bir ülke haline geldi. Sadece toprak parçalanmamıştı; insanlar, duygular, aileler ve mantıklar da bölünmüş ve parçalanmıştı. Çarali ülkesi işgal altındaydı. Ülkenin evlatları direnir, zulme karşı başkaldırır. Kimisi direnerek ölür, kimisi dağlara çekilir, kimisi zindanlara düşer.

Ülkenin savaşçıları içinde Xaşıık da var. Xaşıık esir düşer, önce işkence edilir, ardından zindana atılır. Bu esirlik yaşamında Gevro ile tanışır. Tanışmak ayrı, tanımak ayrı, dost olmak ayrı şeylerdir. Arkadaşlık belli hedefler, çıkar ve amaçlar etrafında bir araya gelen ilişkilerin adıdır. Dostluk ise maneviyatın ağırlıkta olduğu birbirini sahiplenmenin adıdır.

Gün gelir Gevro zindandan çıkar, evlenir ve kendini yaşatma mücadelesini verir. Gevro, Xaşıık' a ne mektup yazar, ne de hâl hatır sorar. Zindandaki arkadaşlık zindanda kalır.

Xaşıık zindanda işkence görür, defalarca açlık grevine girer, birkaç kez ölümden kıl payı kurtulur, özgürlüğünü ülke ve halk için feda eder. Başkalarının özgürlüğü için özgürlüğünde feryat eder. Çeyrek asır zindanın acımasızlığında boğuşur. Betona çivilenir. Acı çekerek yılları devirir. Dışarı çıkar çıkmaz tekrar halk için çalışır, yetenek ve emeğini o alanda harcar. Bu çalışmalar içinde olduğu bir sırada Gevro ile karşılaşır. Merhabalaşırlar. Dertleşirler. Gevro, Xaşıık'ı evine davet eder. Zindan arkadaşını gördüğüne sevinir. Hizmette kusur etmez, çünkü gökte aradığı fırsatı sokakta bulmuştur.

Zengin olmak büyük bir özlemdir. Her insan zengin olmak ister. Her insan iyi bir yaşama sahip olmak ister. Hayat bir koşudur. Yaşam fırsat yarışıdır. Gevro zengin olmak için günde sayısızca plan yapıp hayal kurar ama ne parası ve ne de dayanacağı birileri vardır. Geçmişte birilerine dayanır ama bu kazık olarak ona geri döner. Hedefine ulaşmak için Xaşıık onun için bulunmaz Hint kumaşdır. Bu şansını yitirmez. Bu vesileyle Xaşıık'ı ikna etmek ve güven vermek için tüm yeteneklerini harekete geçirir.

Gevro, Xaşıık'ı gecenin yarısına kadar yatırmaz, saatlerce konuşur. Nice planlarını, projelerini anlatır. Eşi bile bu aşırı konuşmasından rahatsız olur ve uyarır ama Xaşıık sabırla dinler. Böylece Gevro'yu tanımaya çalışır. Gevro'nun kaç ayar bir dost olduğunu anlamaya çalışır. Ne kadar, nereye kadar sırdaş, Ölümün mü, çıkar ve fırsatın mı dostu olduğunu merak eder. Xaşıık bu soruların cevabını arar.

Gevro'nun hayalleri iyi ve azimli, bilgisi ve isteği de tartışmasıdır. Gözü ve yüreği doludur ama dostluk şifreleri yeterince güven vermez. Bu hamlık, konuşmaları arasında sıtırır. Kapitalist fırsatlar dünyasında kazandığı karakter yaşamın renginde belirgin olur. Xaşıık bu duygularını arkadaş Memo'yla paylaşır. Memo da ona katılır ama kontrol etme kaydıyla Gevro'ya şans vermeyi düşünürler. Bu duygularını Gevro ile paylaşırlar. Gevro'ya güvenirler ama bu güven kontrollü ve denetleme ekseninde olur, çünkü Gevro dostluk sofrasında yeterince pişmemiş, maddi ve manevi sınavdan geçmemişti. Dostluk cephesinde yeterince ter, kan

dökmeyen bireyin her zaman dönemeci olur. Oturmamış kişilik her an yolda kaza yapabilir. Xaşıık, sorun olmayacak bir dostluk arıyor ve temellerini sağlam atmak istiyordu.

Xaşıık ile Memo'nun hayatı, duyarlılıkları Gevro'nun yaşam ve duyarlılıklarından farklıdır. En basiti onlar banyoya girip çıkarken arkalarında bir kıl bile bırakmayıp orada bulunan her şeyi düzene koyarlar ama Gevro banyodan çıkarken her şeyi dağınık bırakır. Bu örnek davranış, kişinin vicdanını ve dostluğunu belirleyen yaşamın önemli noktalarındandır, böyle durumlarda kişinin şifresinin haritası çizilir.

Xaşıık, Gevro'nun kimi özelliklerini bilmesine rağmen dostluğuna evet der. Gevro'ya yardım edeceği sözünü verir. Gevro'nun bu özellikleriyle hayat gemisine biner, riskli bir yolculuğa çıkar. Hayatını özgürlük için nasıl verdiyse bu dostluk ağacını yeşertip büyütmek için de kararını verir.

İlk iş Gevro'nun yaşam teknesine bir ehliyet çıkartmak olur. Xaşıık ehliyet veren başkana gider, rica ve minnetle nüfuzunu kullanarak başkandan ehliyeti çıkarma sözünü alır. Xaşıık, dostu Gevro'yu sevindirir.

Gevro, ava çıkmak ister ama ne silahı ne de mermisi vardır. Av yolunu da bilmez. Xaşıık silah ve mermi verir, av yerini ve yolunu da ona gösterir.

Gevro, sırtı yaralı, nalsız, güçten düşen eşeğine biner ve ceylan vadisine doğru yola çıkar. Vadinin çöp tepesine ayak basar. Birkaç gün sonra birkaç tavşan ve kaz avlayarak döner.

Gevro, Xaşıık'ın silah ve fişekliğini almakla yetinmez av işinin iyi gitmesi için bir av evini kiralamak ister ama cepte altın yok ki. O da gözünü tekrar Xaşıık'a diker. Xaşıık'ı gördüğu yerde dilinde tüy bitinceye kadar konuşur. Xaşıık bakar kurtulacak gibi değil, içinde kaygı ve tepki olsa da kaç altına ihtiyacı olduğunu sorar. Gevro on altına ihtiyacı olduğunu açıklar.

Xaşıık, babadan kalma on sarı altını çıkarır ve Gevro'nun avuçlarına koyar. Gevro bu altınlarla av evini kiralar ve içine ceylan derisinden yastık döşekler döşer.

Arada birkaç ay geçer. Gevro; nalsız, takatten düşen, çulsuz eşeği satar. On beş altını da ekleyerek otuz altına yeni bir eşek alır. Gevro, avın nimetlerinden yararlanmaya başlar. Bir süre sonra Gevro tekrar Xaşıık'ın etrafında pervane gibi fır döner. Ondandır bir şeyler koparmak ister ama yüzü tutmaz, çünkü ondan çok şey istemiştir ve biraz da aşırıya kaçtığının farkındaymış ama içinde kaynayan isteğe karşı koyamaz. Gözü Xaşıık'ın cebindedir, birkaç altın daha ister. Xaşıık cebinde ne varsa çıkarır. Bir tam, bir yarım Amerikan altını eline tutuşturur.

Xaşıık içinden düşünür: "Böyle giderse giydiğim elbiselerden de olacağım." der. Bir kez söz verdi mi ölümüne sözüne bağlı kalır. Dostlukta maneviyat önemli, maddiyat değil. Çıkarın öne çıktığı yerde dostluk biter. Bu nedenle Xaşıık altınları önemsemez, altın giderse geri gelebilir. Dostluk giderse bir daha gelmez. Dostluk her şeyin önünde olduğu zaman anlam kazanır. Değeri burada gizlidir.

Xaşıık dostluk, arkadaşlık ruhuyla yürürken aynı yüceliği karşıdakilerden bulamamış, her insanın kendisi gibi bu kavrama değer verdiği yanılgısını yaşamıştı. Bu nedenle iyi niyeti çoğu zaman kendisine ve hedefine zarar vermişti. Savaşta, ticarete ve siyasette iyi niyetin yeri yoktur. Xaşıık iyi niyetin prangasında kurtulamamıştı. Yine böyle mi olacak, diye düşünür ama bu düşünce kalır.

Gevro'nun gözü daha büyük avlarda olur. Tavşan, kaz, keklik ona yetmez. Ceylan, yaban öküzü ve dağ keçisi gibi hayvanları da avlamak ister. Bu nedenle yeni av alanları ister. Gevro, tekrar Xaşıık'ın temiz ve iyi niyetli yüzüne koşar. Xaşıık bu kez viran dağını, ardında kırmızı vadinin yolunu gösterir.

Bir süre sonra Xaşıık yürüyemez ve ölüm mağarasına çekilir. Gevro eşeğini satar ve altmış beş altına katır bir de ev satın alır, nakliyecilik yapar ve işini başka şehirlere taşır. Tüm bunlar güzel, Xaşıık da bunu istiyordu. Hatta daha fazlasını.

Gevro, bir yıl sonra katırını satar, yüz on altına bir at satın alır. Zengin olmak istemişti. Bu yolda ilerler. Zengin oluşu Xaşıık'ı da sevindirir. Ama yolda gitmeyen bir şeyler vardır.

Memo memleketi terk etmiş, başka memleketlere gitmişti. Xaşıık mağaraya çivilenmişti. Gevro kontrolsüz ve denetimsiz, işe başladıkları yerde kalmıştı. Hiçbir şey düşündüğü gibi olmamıştı.

Gevro, ara sıra ceplerine biraz fındık, fıstık ve çekirdek koyarak Xaşıık'ın ziyaretine gider. Kırık gönlünü almaya çalışır. Kangrenleşen ayağını iyileştirmek için Şam'da, Bağdat'ta ve Mısır'da doktor bulduğunu ve ona doktoru yakında getireceği umudunu verir ama bir türlü doktor gelmez. Bazen yağın yağmurdan, bazen hava muhalefetinden dolayı doktorun gelemediğini söyler. Nedense doktor hep yolda olur. Umut fakirin ekmeği misali, bu özlemi hep canlı tutar.

Xaşıık, eldeki toprakları kardeşlerine ve akrabaya dağıtır, sözlüsünden ayrılır ve onu azad eder. Yürüme umudunu giderek yitirir. Yaşamdan tat almaz ve günler birer karabasan olur. Dostluk ekşir, tazeliğini yitirir. Belki de çıkarın bittiği yerde dostluk da biter. Dostluğun bittiği yerde vicdan da uçar. Kala kala duygusuz, kuru bir beden kalır.

Söz var sözde kalır, söz var pratikleşir. Sözün pratikleşmesi ilkeseldir, iradenin sonuç almasıdır, iradenin olmadığı yerde söze itibar edilmez. Sözün yitirildiği yer, kişinin kendisidir. Sonucun olmadığı yerde sözün ucu açıktır ve her yöne çekilir. Güvene muhtaç kalır.

Amed Zindanı, 2013

Babadan kalma, taştan yapılmış ev ceviz ağacının altında kaybolmuştu. Ceviz ağacı neredeyse bir dönümlük alanı kaplamıştı. Tarihi bir ağaçtı. Buranın suyu bol, toprağı bereketli, iklimi mükemmeldi. Yukarıda nar ve kayısı ağaçları, aşağıda dut, incir, kiraz, armut ve erik ağaçları sıra sıra uzanıyordu. Evin yukarı yamacında diz boyu bitkiler, rengârenk çiçekler Acem halısını andırıyordu. Baharla birlikte çeşit çeşit kuşlar, rengârenk kelebekler uçuşuyordu etrafta.

Hayat cıvıl cıvıldı, tabiat ana tüm zenginliğiyle kendini sunuyordu. Evin birkaç metre ilerisinde berrak bir su akıyordu. Suyun biriktiğı yerlerde kurbağaların yanında, bal arıları küme küme inip kalkıyorlardı. Efil efil bir rüzgâr esiyordu. Güneş, cam gibi parlayan ağaç yapraklarını yalayıp, koku veren bitkilerin güzelliğini zirvelere taşıyordu. Memo, yorgunluğunu gidermek için eve doğru yürüyordu.

Memo, böğürtlenleri geçtikten sonra yürüdüğü patika yolun üzerinde bir kirpi ve kuyruğu kirpinin ağzında bir yılan gördü. Kirpi başını içe çekmiş, dikenleriyle yılanı baş başa bırakmıştı. Yılan ne ısırabiliyor ne de çırpınabiliyordu. Yılan perişan, çaresiz ve ölümü bekler bir haldeydi.

Memo, elindeki ağacın ucunu kirpiye dayadı ve bastırdı. Kirpi başını biraz dışarı çıkardı ve Memo'yla göz göze geldi. Memo dişini sıktı ve kızgın bir ses tonuyla: “Ben bu ölümüne tanıklık edemem. Avını bırak ve her birimiz yolumuza gidelim.” dedi.

Kirpi can telaşı ve korkusuyla avını bıraktı ve canını kurtarmaya çalıştı. Memo'nun bedenine dayadığı sopa canını acıtmıştı. Avını yakalama sevinci, bir anda yerini ölüm korkusuna bırakmıştı.

Kirpi yılanı bıraktı ve taç yapraklı bitkilerin içine doğru kaçıp gözden kayboldu. Yılan göz ucuyla Memo'ya baktı, ölümden kurtulmanın sevinciyle kayarak kayboldu.

Memo, birkaç gün sonra bahçeleri sulamak için evden çıktı. Patika yolda kirpinin ağzından kurtardığı yılanı gördü. Yılan yolda durmuş, başını birkaç kez kaldırıp indirdi ve ardından çekip gitti. Yılanın yaraları iyileşmediğinden fazla uzaklara gidemiyor ve yarı aç yaşıyordu. Ama Memo'nun onu kurtardığının minnettarlığını yaşıyordu.

Yılan siyah, iki metre boyundaydı. Güçlü, akıllı bu hayvan o bölgenin kralıydı. Yılanın yaşadığı yerde bir küp altın vardı. Altınlardan birini ağzına koyar ve patika yolda Memo'yu bekler. Memo dalmıştır ve önüne bakmadan yürür. Yılan ayakaltında kalmamak için zor bela canını kurtarır. Yılan arkadan Memo'ya bakar, birkaç ses çıkarır, ancak Memo'yu dalgınlıktan kurtaramaz. Yılan altını bir taşın altında gizler ve bahçenin kuytu karanlıklarına dalar.

Yılan bir sonraki gün tekrar yolda bekler. Uzun bir bekleyişten sonra Memo kuşburnu ağacının ardında boy verir. Yılan birkaç karış başını kaldırır. Güneş ışığıyla parlayan altın dikkatini çeker. Aniden durur ve yılanla göz göze gelir. Yılan ona, o yılanı bakar. Yılan ağzında duran altını taşın üzerine bırakır ve çekip gider.

Memo şaşakalır. Sanki oraya çivilenir. Üzerindeki şaşkınlığı atlattıktan sonra eğilip altını alır. Altını inceler ve tarihi bir altın olduğunu fark eder. Mutlu olur ve o sevinçle eve geri döner. Memo bir sonraki gün aynı saatte tekrar yola koyulur. Yılan bir altınla tekrar onu bekler. Yılan her gün bir altınla aynı yerde Memo'yu bekler ve ona altın verir.

Memo, bir yıl sonra yılanın verdiği altınlarla haca gitme kararı verir. Memo, medresede okuyan oğluna yılan hikâyesini anlatır. Günü geldiğinde Memo hac yoluna düşer. Memo'nun oğlu her gün aynı saatte yılanın altın verdiği yere gider. Ancak oğul, baba gibi sabırlı değildir. Tüm

altınlara bir günde sahip olmak ister. Yılanı bu nedenle takip eder. Yılanın yuvasını tespit eder. Yılan yuvasına girdiği sırada, deliği kazmaya başlar. Yılan bakar canı tehlikeye giriyor. Kaçma alanı daralır ve ölüm yaklaşır. Yılan delikten çıkıp kaçarken Memo'nun oğlu kazmayı yılanı vurur ve yılanın kuyruğunu koparır. Can telaşıyla yılan arkaya doğru sıçrar ve Memo'nun oğlunu ısırır. İçinde ne kadar zehir varsa onun bedenine boşaltır.

Memo'nun oğlu, yılanın evini kazmaktan vazgeçer ve eve döner. Yılan ise en kuytu karanlıklarda izini kaybettirir. Memo'nun oğlu bir gün sonra ölür.

Birkaç ay sonra Memo hacdan döner ve oğlunun yılan ısırışından öldüğünü öğrenir. Üzülür, içine kapanır ve uzun bir zaman evden çıkmaz.

Memo, uzun bir aradan sonra yılanın deliğinin olduğu yere gider. Toprağa oturur ve elini kaldırarak “Yılan kardeş, oğlum bir suç işledi. Sana ihtiyacım var. Gel ben de sen de olup bitenleri unutalım. Tekrar eskisi gibi dost olalım.” der.

Yılan delikten başını çıkarır, gözyaşları içinde:

“Beni ölümden kurtardığın için sana can borcum vardı. Bu yüce tavrına karşı her gün sana bir altın verdim. Ancak oğlum canımı almak istedi, öldürmeye çalışırken kuyruğumu kesti. Kendimi savunmak için ısırdım. Oğlum öldü. Ben bu kuyruk acısını, sen oğul acısını çekerken biz artık dost olamayız. Sen yoluna, ben yoluma eski dostum.” der.

Amed Zindanı, 2012

ADALETİN BU MU?

Avşin, iki yaşındayken babası karanlık güçler tarafından kaçırılır ve bir daha haber alınamaz kendisinden. Suçu Kürt olmaktır. Bu suçtan ötürü binlerce Kürt kaçırıldı, binlercesi sokak ortasında katledildi, bir o kadarı da cezaevlerine tükılarak çürütüldü. Adalet, hak ve hukuk ortadan kaldırıldı.

Avşin, baba özlemi çekerek büyüdü. Arkadaşları gibi babasının elini tutarak okula, markete, parka ve pazara gitmek istiyordu. Baba diyerek sarılmak ve onu öpmek istiyordu. Ancak bu hak ona verilmedi. Babalık özleminden mahrum bırakıldı. Babasızlığın verdiği acıyı derinden hissetti.

Babasız büyüyen bir çocuk, susuz kalan bir çiçek gibidir. O da hayatın girdabında bunu hep yaşadı. Hayat zalimlerin kölesi, ezilenler ise hayatın kölesidir. Avşin de ezilenlerdendi.

Avşin siyah saçlı, siyah gözlü, buğday tenli, orta boylu ve ince belliydi. Yaşama korkuyla bakardı. Onun nezdinde yaşam bir canavardı. Yanlış yaşamı tercih etmemişti. Yanlış yaşam ona reva görülmüştü. Yanlış yaşam, eziyetli günlerin anasıdır.

İnsanlara kapalıydı ve mesafeli dururdu.

Babası on iki yıldır kayıptı. On iki yıldır umudunu yitirmemişti, gün olup geri geleceği beklentisi içinde diri tutuyordu. Ansızın kapı açıldığında, telefon zili çalındığında, biri kızım dediğinde babasını anımsıyordu.

On iki yıldır sabırla, merakla ve özlem dolu gözlerle bekliyordu. Beklenti bir işkencedir. Zamanla beklenti sıkıntıya dönüşür. Sıkıntı bir zehir gibi bedenine yayılır ve huzurunu bozar. Yaşarsın ama hastalıklı yaşarsın, yaşam bir zulüm olur. Avşin’ in de öyle olmuştu. Şimdiye kadar babasının ne ölümüne ne de yaşadığına dair en ufak bir bilgi, duyum almamıştı. Bayramda uğrayıp üzerinde ağlayacağı bir mezarı da yoktu. Bir mezar bile ona çok görülmüştü.

Mezarı olmayan babanın kızıydı. Bu ona acı veriyordu. Devlete öfkeliydi. Devlete ait ne varsa hepsine karşı kinliydi, çünkü devlet adına silah taşıyanlar babasını elinden almıştı. Yargılamadan, hesap sorulmadan kaçırılmıştı. Polisi, askeri veya bir devlet memurunu gördüğünde babasını hatırlıyordu. Bunlardan hangisi babamı kaçırdı, bunlardan hangisi babama işkence edip öldürttü gibi sorular aklından çıkmıyordu. Bu duygu ve hislerle büyüdü.

Bu nedenle taraftı. Babasından yana taraftı. Kürtlükten yana taraftı. Kürtlük adına yapılan her yürüyüşe, mitinge katılmak istiyordu. İçinde biriken kin ve nefret barajını böyle boşaltmak istiyordu. Aklına ne tutuklanma ne işkence ne de yalnızlık geliyordu. O her şeye çocuk gözüyle bakıyordu. O bir çocuktı.

Newroz günüydü. Dağ, yamaç, ova ve tarlalar yeşile, baharın rengine bürünmüştü. Havalarda ısınmış, rengârenk bahar kuşlarının sesleri kulakları dolduruyordu. Avşin de bahar kuşu olmak istiyordu.

Giyecek elbisesi yoktu. Komşudan bir günlüğüne elbise istedi. Komşu severek elbise verdi. Aşık kemiğine kadar gelen mavi bir fistan giydi, beline boncuklu bir kemer, saçına kırmızı, yeşil ve sarı renklerden oluşan kurdeleler taktı. Avşin güzeldi. Bu elbiselerle daha güzel olmuştu.

Bir grup arkadaşıyla birlikte Newroz alanına doğru yola çıktı. Ana caddeye vardığında polis ile bir grup genç arbede içindeydi. Panzerler su sıkıyor, polisler gaz bombası atıyor ve yakaladıklarını dövüyorlardı. Gençler taşlarla karşılık veriyordu. Avşin, kendini çatışmanın içinde bulmuştu. O da birkaç taşı polis panzerine fırlattı. Tam bu sırada etrafı sarıldı ve polis yakaladı.

Polis, Avşin’i copladı ve baldırına birkaç tekme salladı. Avşin, tökezledi ve yüzüstü yere kapaklandı. Sol ayak dirseği kanadı ve bedenine keskin bir acı yayıldı.

Polislerden biri saçından tuttu ve ayağa kaldırdı. Tam bu sırada göz göze geldiler. Polis pis küfürler etti ve yüzüne tükürdü. Bununla yetinmedi, tekme ve tokatla Avşin’e vurmaya başladı. Saçından çekerek araca doğru yürüdü.

Çekilen saçının verdiği acıyla polisin ardında büküle büküle yürüdü. Polis, Avşin’i bir top gibi arabanın içine attı. Bir süre sonra polis nezaretine götürüldü.

Sorgu esnasında tehdit edildi ve korkutuldu.

İki gün polis nezaretinden sonra savcılığa çıkartıldı. Savcı onu tutuklama kararı aldı ve sorgu hâkimliğine sevk etti. Sorgu hâkimi devleti koruma ve kollama zihniyetiyle tutukladı ve kızını cezaevine gönderdi.

Savcının ve sorgu hâkiminin sordukları tek soru:

“Polise taş attın mı?”

“Polise taş atmadım. Polis panzerine taş attım.” diye cevap vermişti.

“Polis aracına neden taş attın?”

“Bana tazyikli su sıktı, ben de taşladım.” diye kendini savunmuştu.

Savcıya ve sorgu hâkimine göre Avşin büyük bir suç işlemişti. Üstelik suçunu da itiraf etmişti. Güvenlik kuvvetlerine, araçlarına taş atmanın suçu, bomba atmak kadar ağırdı. Avşin devlete, yargıya ve yasalara taş atmıştı. Bu devlete karşı bir isyandı. Devlete isyan etmenin, devlete taş atmanın bedeli ağırdı. İstedğin kadar adam öldürebilirsin, uyuşturucu alıp satabilirsin, yaşamda istediğin kadar zina edebilirsin ama devlete taş atamazsın. Bir taş atmanın bedeli en az on yıl cezaevinde yatmaktır.

Devlet tanrıdan, insanlık erdemlerinden daha yüce ve anlamlıdır, savcı ve hâkimlerin nezdinde, çünkü devletin bekçileri, askerleri ve koruyucularıydılar. Onlar için çocuğun, insanlığın, halkın önemi yoktu. İnsanlar devlet için vardı. Zihniyet bu olunca sonuç da bu olacaktı. Nice Avşinler zindanlara atılacak, babaları ise ölüm hakkına kavuşacaktı. Devlet her zaman haklıdır. Savcı ve hâkimlerin görevi devleti halktan korumaktır. Devlet adına mevkilerde yer alanlar yanlış da yapsa, yasalar karşısında haklıdır. Eğer Kürtlerin malına ve canına kast edilmişse hiç sorun değildi, çünkü Kürtler yasalar karşısında her zaman suçludur.

Avşin’in çocuk elleri kelepçelendi. Kelepçeli ellerle cezaevinin yolu tutuldu. Bilezik takılması gereken ellere kelepçe takılmıştı. Çocuk yaşta mahkûm olmuştu. Avşin şoktaydı, olup bitenlere anlam veremiyordu. Her şey ona rüya gibi geliyordu. İçine bir kor düşmüştü. İlk kez kendini bu kadar yalnız ve çaresiz görüyordu. Bu yaşta nezarethanelere, mahkemelere ve cezaevlerine düşmüştü.

Polise attığı taş onu kardeşlerinden, anasından ve evinden etmişti. Babası taş da atmamıştı. Sadece yüreği emekten, doğrudan ve adaletten yanaydı. Bu yüzden kaçırılmış ve yıllardır bir daha kendisinden haber alınamamıştı çünkü hak, hukuk ve adalet güçlüden yanaydı. Ama güç, avuç içindeki kuma benzer, avucunu ne kadar sıksan kum o kadar kayar.

Avşin öldürülmemişti. Bedeni kimsesizler mezarlığına ya da çöplüğe atılmamıştı. Babasından daha şanslıydı. Ölmek için diri diri beton hücrelere atılmıştı. Yaşamı dört duvar arasında filizlenecekti. Çocukluk yıllarını bu tabutluklarda geçirecekti.

Avşin, sıkı bir aramadan geçtikten sonra cezaevine alındı. Tek başına hücredeydi. Beton seki üzerinde kir içinde kalmış bir battaniye dışında hücrede hiçbir şey yoktu. Aval aval etrafa baktı. Ayakta duracak takati kalmamıştı. Battaniyenin üzerinde oturdu. Duvarlar kir içinde kalmıştı. Beton duvarlar üzerine üzerine geliyordu. Yüzünü avuçları arasına aldı ve ağladı.

Avşin korkuyordu.

Beton duvarlar korku üretiyordu.

“Anne, anne!” diye bağırdı.

Sesi soğuk beton duvarda yankılandı. Ancak cevap veren olmadı.

Hücre sessiz.

Paslanmış demir parmaklıklar soğuk.

Hücre nemli ve ürkütücüydü.

Avşin titriyordu. Dizlerini sinesine doğru çekmiş, siyah saçları dağılmıştı. Gözleri bir çeşme kadar yaş döküyordu.

O bir çocuktu.

O bir kelebek kadar narin ve suçsuzdu.

O korunmaya muhtaç, sevgiye hasretti.

İki gün müşadiyede kaldı. Onun için zaman durmuştu. Zaman dünya kadar ağır, ateş kadar yakıcıydı. Ağladı ve durmadan “Anne, anne!” diye sayıkladı.

Sanki yılanlar şehrindeydi. Ona kötülük edilecek gibi bir his yüreğinde dolaşıyordu. İki gün ne bir şey yedi, ne yattı ve ne de gözyaşları dindi.

Aç olmak, yoksul olmak, hasta olmak kötüdür. Ama en kötüsü boyun eğmektir, umudunu yitirmektir. Onur kavgasında, acı nehrinde yıkanmaktır. Her türlü acıyı yaşamaktır.

Avşin bir kirpi gibi içine çekilmişti. Adeta idamı bekleyen bir mahkûm gibiydi. Korkuyordu ama boyun eğmiyordu. Korkuyordu ama yalvarmıyordu.

Yalnızdı. Sessizlik korkuyu yaratıyordu. Bakışları melûl, yüzü sararmış, kaymak gibi olan ince dudakları kurumuştu. Bir tutam saçı alnından dudağına kadar sarkmış, çocuk yüzü korku içinde kaybolmuştu.

Gardiyanın ayak sesi giderek yakınlaştı ve hücre kapısına dayandı. Büyük bir gürültüyle kapı açıldı.

“Kalk başka bir yere gideceksin.” dedi gardiyan.

Avşin, gözaltından gardiyana baktı ve ayağa kalktı. Kalktığında başı döndü ve düşmemek için duvara yaslandı. Başını duvara yasladı ve bir süre öyle bekledi. Ardından hücreden çıktı. Biraz ileride üç kişinin kaldığı odaya verildi.

Avşin, oda arkadaşlarına sarıldı, merhabalaştı ve gösterilen yere oturdu. Göz ucuyla tutsaklara baktı, kimseyi tanıımıyordu. İlk kez gördüğü yüzlerdi. Merhabalaşmadan sonra bir ananın vereceği tüm ilgiyi gösterdiler. İlgilendiler. Yiyecek getirdiler, su ısıtıp banyo yaptırıldılar. Biraz da olsa rahatladı. Uyku basınca ranzada uzandı ve uzandığı gibi uyudu.

Avşin, hücre yaşamına yabancılık çekmedi. Kısa zamanda oda arkadaşlarıyla kaynaştı ve bir aile oldu ama sıkılıyordu. Oda ona dar geliyordu. Her gün bir yıl gibiydi. Sanki diken üzerindeydi. Merakla mahkeme gününü bekliyordu. İlk duruşmada tahliye olacağı beklentisi içindeydi. Oda arkadaşları ve avukatlar, ona umudu aşılıyordu.

Avşin, bugün yarın derken bir buçuk yıl mahkemeye gidip geldi. Nihayet mahkeme heyeti kararı verdi. Güvenlik güçlerine mukavemetten ötürü ona sekiz yıl ceza verildi.

Avşin, devlete ve mahkemeye pek güvenmiyordu, bu karar ile güveni tamamen yıkıldı. Mahkeme, Avşin gibi yüzlerce çocuğa ceza vermişti. Bu ne ilk ne de sondu. Durum 12 Eylül askeri mahkemelerini geçmişti. Mahkemeler ceza vermiyordu, insanları yakıyor ve öldürüyordu. Adalet adaletsizlik çamurunda yaşıyordu.

Kürtler adalet istiyordu ama adaletin gelmediği, adalet adına adaletsizliğin yaşandığı bir coğrafyaydı bu. Kürtler, yıllardır adaletsizliğin ateşinde yanıyordu. Adalet; köyleri, bedenleri, emeği, yuvaları ve aileleri yakıyordu. Avşin’i, babasını ve ailesini yaktığı gibi.

Avşin, mahkemenin verdiği kararı kabullenmiyordu. Mahkeme kararı siyasiydi ve ona işkence gibi geliyordu. Bu cezayla yaşamı prangaya vurulmuştu. Onun yaşıtında olanların kolu bükülerek kırılmıştı, gözü çıkartılmıştı, dövülerek öldürülmüş ve nicesine işkence edilmişti.

Avşin cezaevinde büyüyecekti. Cezaevinin çocuğu olacaktı. Cezaevi onu yemeyecekti çünkü buna fırsat vermeyecekti. İradesini bileyecekti.

Baharla birlikte havalandırmanın içindeki beton çatlakta bir filiz boy vermişti. Avşin çiçekle ilgilendi. Kuşlar mı tohumunu getirmişti, rüzgâr mı yoksa gardiyan ve askerlerin ayağıyla mı gelmişti bu tohum ama bir biçimde gelmişti. Beton zemindeki yarıktaki yaşam bulmuştu. Betona inat ana toprağa kök salmıştı. Olmaz denileni başarmıştı. Yasak dinlememişti.

Çiçek, Avşin'in en iyi arkadaşı olmuştu. Avşin, sabah kapı açılır açılmaz havalandırmaya koşar ve çiçekle ilgilenir, konuşur, bazen mırıldanarak türkü söylerdi. Çiçeğin etrafını kazar, su verir ve ortalığa düşen kuş gübresini köküne bırakırdı.

Avşin, bazen saatlerce çiçeğin yanında oturur, nemli yapraklarını okşar, taç yapraklarını koklar ve açılan sarı renkli çiçekleri büyük bir sevinçle koparırdı. Kopardığı çiçekleri kurutuyor ve mektuplarla arkadaşlarına gönderiyordu. Her gün yapraklarını sayıyor, bir çocuk gibi büyütüyordu. Çiçek, en iyi arkadaşı olmuştu. Yaşamına renk katmıştı. Çiçeğe baktıkça ruhu, beyni dışarıya gidiyordu. Bedeni orada olsa bile, ruhu ormanda, çiçek tarlasında geziyordu.

Çiçek onun yaşam penceresiydi.

Çiçek onun çocuğu olmuştu.

Sevgiye hasret kız, çiçeğe sevgi veriyordu.

Çiçek de, Avşin gibi yalnız ve korunmaya muhtaçtı.

Avşin, umuda tutunmuştu.

Çiçek ise birkaç gramlık toprağa tutunmuştu. İkisi de yaşama inat direniyordu. Yaşamın tutsağı olmuyordular. Onlara biçilen kefene girmiyordular. Kader arkadaşı olmuşlardı.

O bir çiçektir.

Tıpkı bir çocuk gibi.

Tüm çocuklar bir çiçektir.

Suçlu olsa bile suçsuzdurlar. Suç onların değil, suç onlara o yaşamı sunanlarıdır. Suç onları yargılayanlarıdır.

Adalet dağıtanlar, adalete muhtaçtı.

Emek ve özgürlükten nasibini almayanlar, adaletin adaletçisi de olamazlar.

Vicdan, emeğin ve özgür toplumun vicdanıdır.

Emeği olmayanın, vicdanı da olmaz.

Avşin, bu vicdansızlık kuyusunda iradesini biliyordu. Zamanın çoğunu kitap okumakla geçiriyordu. Okuyarak öğreniyor, yaşayarak iradesini biliyordu.

Avşin, bayan gardiyanla birkaç kez tartıştı. Gardiyanın yaklaşımları kaba ve üslubu kırıncıydı. Bakışlarıyla karşıdakini hiçleştiriyordu. Gardiyan, Avşin'den rahatsızdı ve tavırları hoşuna gitmiyordu, zaafını arıyordu.

Gardiyan, Avşin'in bahçedeki çiçekle aşırı ilgilendiğini gördü ve sinsî bir plan yaptı. Her gün, gün batımıyla birlikte havalandırma kapıları kapanıyordu. Önce oda kapısını kapattı. Ardından havalandırmaya çıktı. Çiçeğin olduğu beton çatlağa yöneldi. Çiçek büyümüş ve tomurcuk açmıştı. Ruhu kararmış gardiyan etrafa baktı. Ortalıkta kimse yoktu. Gülümsedi ve Avşin'in göstereceği tepkiyi düşündü. Büyük bir sevinçle eğildi ve çiçeği kökünden sökerek beton zeminin üzerine attı. Çiçeği koparmakla içi rahat olmadı. Çiçeğe bastı ve çiğnemeye başladı. Çiçeği ezerken, Avşin'i ezer gibiydi. Büyük bir mutluluk ve haz alıyordu.

Çiçeğin yaprakları, açmamış tomurcuğu beton zemine iyice yapıştı. Gardiyan ellerini birbirine vurdu ve zafer kazanmış bir komutan edasıyla demir kapıya yöneldi. Yüzü gülüyor ve mutlu adımlarla yürüyordu. Çiçeği ezmenin sevinciyle kapıyı kapattı ve koridora yöneldi.

Tutuklulara karşı acımasızdı. İktidar vicdanını çalmıştı. Her söylediği sözü, tutuklu için bir emir olarak görüyordu. Söylediğinin uygulanmaması ya da kendisine karşı çıkılması onu çileden çıkartıyordu. Yaklaşımı düşman ürettiyordu. Kendini karşı konulmaz bir otorite olarak görüyordu.

Avşin ve arkadaşları gardiyanın bu emrivaki otoritesine karşı çıkıyordu. Bu tavırları, gardiyanın kinini artırıyor ve onu acımasız kılıyordu.

Oda kapısının kapanmasıyla birlikte Avşin ranzasına çekildi ve kitap okumaya başladı. Birkaç sayfa okuduktan sonra bedeni ağırlaştı. Kitabı bıraktı ve oturdu. Her tarafı ağrıyordu. Bedeni sanki dibek taşında dövülmüştü. Bir sıkıntı çivilenmişti yüreğine. Kalktı ve odada bir uyurgezer gibi dolaştı. Aklı başından uçmuştu. Düşünemiyordu. Sıkıntı onu tutsak almıştı. Boğulacak gibiydi. Ağzını bıçak açmıyordu ve dokunsan ağlayacak gibiydi.

Oda, bastığı yer, ranza ve elini attığı her şey ateş olmuştu. Gece yarısı oldu. Arkadaşları ranzalara çekilip uyudular. Avşin ise halen sıkıntı girdabında debeleniyordu. Girdiği yatakta defalarca sağa sola dönüp durdu. Gözüne bir türlü uyku girmiyordu. Uyku yüreğinden göç etmişti. Kan yerine sıkıntı damarlarında dolaşıyordu. Bağırarak, çığlık atmak, duvarları yumruklamak istiyordu. Bir şeyler yapmak istiyordu ama hiçbir şey yapamıyordu. Bağırma duyan yok, duvarı yumruklama işiten yok, ağlasa gören yoktu. Yalnızlık onu kuşatmıştı.

Uykuyla kavga içindeydi. Sabaha doğru uyudu. Uyur uyumaz rüya gördü. Bir tüneldeydi. Ne ileriye ne geriye doğru gidebiliyordu. Arkada ve önde ateş alevi yükseliyordu. Alevlerin içinde babasının sureti gözüküyordu. İyi göremiyordu. Elini siper ederek baktı. Babasının elinde çiçeği duruyordu. Babası “Kızım!” diyor ve yürüyordu. Bir türlü birbirlerine kavuşamıyorlardı. Babası alevlerin içinde bazen görünüyor, bazen kayboluyordu. Baba kıza, kız babaya koşuyordu. Sevgileri ateşte pişiyordu. Aralarına ateş girmişti.

Tam bu sırada Avşin uyandı. Uyandığında terlediğini ve nefes nefese kaldığını fark etti. Ter damlacıkları inci taneleri gibi alnında boncuk boncuk duruyordu. Çığlıkla uyanmıştı. Sesinden korkmuştu. Sıkıntı korku üretmişti. Korku bir ur gibi yapışmıştı ona.

Terini silip yatakta oturdu. Derin bir iç çekti. Etrafa baktı. Oda arkadaşları uyuyordu. İçlerinden biri çok kötü horluyordu. Ranzadan indi ve musluğa yöneldi. Susuzluktan ağzı, dudakları ve ciğeri kurumuştu. Dolu dolu iki bardak su içti. Sırtını duvara verdi ve öylece bekledi. Ardından ranzaya geri döndü. Ranzada oturdu, yastığı kucağına koydu ve daldı. Bir süre düşündü. Bir şahin gibi gökyüzünde süzüldü. Canının istediği yere gitti ve öylece uyudu.

“Günaydın” sesiyle Avşin uyandı. Uyanır uyanmaz yüzünü yıkamadan, yatağını düzeltmeden çiçeğe koştu.

Bir nefeste havalandırmaya vardı. Gözünü gezdirdi. Biricik çocuğu, doğanın nimeti yerinde yoktu. Çiçeğin cenazesi ayakları dibinde duruyordu. Gözlerine inanmadı, iyice baktı ve çığlık attı. Çığlığı beton duvara çarptı ve gökyüzüne doğru yankılandı. Mezarı andıran havalandırma, tam bir mezar olmuştu.

Avşin, eğildi ve ezilmiş dalları, yaprakları, sarı tomurcukları topladı. Avşin’in çığlığıyla oda arkadaşları başucunda toplandı.

Avşin yıkılmıştı. Ağlıyordu. Sanki babasının parçalanmış cenazesi önünde duruyordu. Siyah ve uzun saçları yüzünü kapatmış, saçlarının arasında, ağlayan gözleri parlıyordu. Bedeni gerilmiş, öfkeden titriyordu.

Avşin, kimin tarafından vurulduğunu anlamıştı. Ezilen çiçek değildi. Ezilen, orta yere serilen Avşin’in bedeniydi. Avşin öldürülmüştü. Babasının suçu Kürt olmaları. Bu nedenle sokak ortasında kaçırıldı ve bir daha haber alınamadı kendisinden. Onun suçu da polis aracına taş atmaktı. Bu nedenle sekiz yıl dört duvar arasında yatacağı. Cezaevinde bile gardiyana kafa tutmanın, gardiyandan habersiz çiçek sevmenin bedeli buydu. Bu ülkede adalet istemenin, çiçek sevmenin, ben Kürt’üm demenin bedeli ya ölüm ya işkence ya da cezaevidir.

Adalet adına, adaletsizliğin yaşandığı coğrafya...

Zulme dönüşen adalet...

İşlemeyen adalet, sahibini öldüren adalettir.

Tek taraflı işleyen adalet, ölmüş bir adalettir. Ölen adalet güvenini yitirmiş bir adalettir.

Yasaklar ülkesine dönüşen bu coğrafya, alternatifini yaratıyordu. Avşin'in ismi de yasaktı. Nüfusta Avşin değil, Adalet yazılmıştı. Resmiyette Adalet, yaşamda Avşin'di.

Avşin'in sevgisi de yasaktı. Babası elinden alınmıştı, ailesinde uzaktı ve çiçeği viran edilmişti.

Sistemin özgür bir sevgiye bile tahammülü yoktu. Eğer bir sevgi olacaksa, onların onayıyla olacaktı. Onay verilmemiş sevgi, yasaklı sevgiydi. Bedeli ağırdı.

Sistem yasağa, öldürmeye, cezalandırmaya ve göç ettirmeye alışmıştı. Alışkanlık, duygu ve uygulama pratiğidir. Kişinin teslim alındığı andır. Alışkanlığa köledir.

Sistem de alışkanlığa köle olmuştu, korkusuna köle olmuştu. Korku onu saldırgan kılmıştı. Saldırganlık başkasının hakkını gasp etmektir. Gaspçılar adaleti dağıtamaz. İnsanlığın erdemlik nehirin de yüzemez.

Avşin isyan olmuştu.

Öfkesi bir nehir...

Kini, patlayan bir volkan seli kadar yakıcıydı,

Nefesi fırtına,

Gözyaşları çeşme olmuştu.

Acısı damarlarda dolaşan en keskin zehir kadardı.

O an, ölümü yenmiş, korkuyu boğmuştu.

O bir çocuktu.

O bir çiçektir.

O bir isyandı.

Çektiği acılarla özgürleşmişti.

Özgürlüğü adaletsizlik diyarında filizlenmişti.

O bir Kürt kızıydı

Ne oldu bize iki gözüm,

Yalanlar gerçeği yok edemez,

Kanun yapıcılar, her zaman tahtta kalamaz,

Su kiri yıkar ama günahı yıkamaz,

Yanlışın rençperi, özgürlüğün efendisi olamaz,

Ne oldu bize iki gözüm,

Söz uçar, onur ekilir,

Bu günün dostu, yarının cellâdı olur,

Yoldaşlık kanla yıkanır, onurla örülür,

Ne oldu bize iki gözüm.

Mayıs, 2010,Amed.

TOPRAKTAN ÇIKAN BALIK

Anlaşamayan, yaşamı birbirine zehir eden bir kadınla kocası varmış. Çocukları da olmuyormuş. Her gün kavga, huzursuzluk ve çile dolu anlar yaşarlarmış.

Kocaya göre kadın daha akıllı, zeki ve kurnazmış. Koca saf, dar fikirli, aniden parlayan, sonraki adımı hesaplamayan biriymiş.

Kadın bir plan yapar. Pazardan beş balık satın alır ve sabah yemeğini alarak kocasına gider. Kocası öküzlerle çift sürer. Kocası yemek yedikten sonra sırtüstü uzanır ve bedenini uykunun pençesine bırakır. Eşi yattığını görünce kocasının çift süreceği yerde balıkları ayrı ayrı toprağa gömer ve oradan ayrılır.

Adam bir saat yattıktan sonra kalkar ve tekrar çift sürer. Ansızın sabanın arasında bir balığın çıkıverdiğini görür. Şaşkınlıkla balığı tutar ve bakar. Gözlerine inanamaz. Bunun şokunu gidermeden bir balık daha toprak içinden çıkar. Böylece dört balığı bulur ve çift sürmeye ara verir. Öküzleri çayıra bırakır, balıkları alıp eve gelir. Kapıdan içeri girer girmez:

“Kız balık getirdim. Güzel pişir, birazdan gelip yiyeceğim.”

“Balıkları nereden getirdin?”

“Çift sürerken tek tek toprak içinden çıktılar.”

“Öylemi.” der eşi dudaklarını bükerek.

Kadın balıkları pişirir, yanında bulgur pilavı yapar. Balıkları bulgur pilavının altında gizler. Eşi eve geldiğinde sofrayı serer ve karşılıklı otururlar.

“Balıklar nerede?”

“Ne balığı?”

“Ben balık getirmiştim.”

“Şaka yapıyorsun, ben balık görmedim.”

“Beni deli etme kadın. Bu ellerimle sana verdim.”

Balık getirdim, getirmedi tartışması uzayınca, adam ayağa kalkar ve eşini dövmeye başlar. Kadın ağlar, bağırır, çağırır. Komşular yardımına koşar ve zor bela kocanın ellerinden kurtarılır.

Komşular “Mesele nedir?” diye sorarlar.

Adam balık hikâyesini anlatır.

Kadın yüzü kan içinde kalmış, saç başı dağılmış, kolu incinmiş, öfke dolu bir sesle:

“Komşular! İşte görüyorsunuz. Bu delidir dediğimde, bana inanmıyorsunuz. Deli olmasa toprak altında balık buldum der mi? Balık toprakta yaşamaz, suda yaşar. Tam çıldırmış. Bununla kalamam. Beni öldürür. Beni balık sanıp keser...”

Toplanan komşular birbirine bakar. Başlarıyla kadın haklıdır, diyerek kadına hak verirler.

İçlerinden biri:

“Peki, ne yapalım?”

“Evdeki sütuna sıkıca bağlayın. Böylece aklı başına gelir.”

Adamı ipe iyice bağlarlar ve oradan ayrılırlar. Kadın pilavı getirir ve kocasının karşısında oturur. Pilavı kaşıklar. Kocasını bakar ki pilavın dibinde balık görünüyor. Gözlerine inanamaz. Göz ucuyla balıklara bakar. Eşi balıkları çıkarır ve iştahla yer.

“Hani balık yoktu. Beni bağladın, kendin balık yiyorsun.”

“Balıkları ben toprağa gömdüm. Sen bulup getirdin, pişirdim ve şimdi yiyorum. Balık yemek ister misin?”

Evet, anlamında başını sallar.

“Şartım var. Bundan böyle beni dövmeyeceksin, küfür etmeyeceksin, haksızlık etmeyeceksin. Tövbe edersen, ipi çözerim, birlikte yemek yer ve yatarız.

Adam tamam der. Anlaşırlar.

Kadın ipi çözer, kocasını kucaklar ve kolundan tutup sofraya getirir.

Geceyi mutlu sonlandırırlar. Mutluluk acıyla, yalanla satın alınır...

K O B A N İ

Kobani yanıyordu. Sadece yanmıyordu, pişiyordu. Yaz mevsimiydi. Beton gibi toprak, taş ve gökyüzü de pişiyordu. Günün ortasında kuşların ağzı açık kalmıştı ve uçmaya takatları

kalmamıştı. Sanki gökyüzünden ateş yağıyordu. İnsanın ruhunu kurutan, nefesini kesen ve susuz bırakan bir gündü.

Öğlene doğru bir fırtına esti. Gözün gözü görmediği bir fırtına. Gökyüzü mosmor kesilmişti. Kobani sokaklarında, tarlalarda ve meydanlarda ne varsa havaya uçuyordu. Toz ve duman gökyüzünde dans ediyordu. Sadece dans etmiyordu, her türlü erotik hareketlerde bulunuyordu. Bir kıyamet, bir zelzele günüydü.

Kobani üzerinde toz ve dumandan bir bulut oluşmuştu. Gücü neye yetiyorsa alıp götürüyordu. Her şeyi Suruç Ovası'na taşıyordu. Sadece toz ve dumanı taşımıyordu, insanları da taşıyordu. Kimisinin kucağında bebeği vardı, kimisi hamileydi, kimisi sırtında çocuğu ve kimisi elinde eşyalarıyla yola çıkmıştılar.

Bırakmışlardı evdeki ekmeği, çocukluk anılarını, geçmişte yarattıkları emeği, mezar taşlarını ve yaşamı. Düşmüşüler yollara, gözyaşları içinde yürüyordular bir bilinmezliğe. Kaçıyorlardı DAİŞ' in vahşetinden, sığınıyorlardı DAİŞ' i yaratan devlete. Yıllardır hep böyle olmuştu. Yaratırlardı bir düşman, düşman olurdu dost. Dostluk adına yaparlardı en büyük düşmanlığı.

Tozu dumanı yarılıyarak ilerliyorlardı. Yarılmıştı sınırdaki dikenli teller, kaldırılmıştı mayınlar, sıra sıra dizilmişti jandarmalar, ay yıldızlı subay, sıraya diziyordu yüreği kanlı Kürt kadın ve kızlarını.

Sınıra koşmuşlardı dost, akraba ve soydaşları. Elinden ne gelirse yardım etmek için; veriyordu kimisi canını, kimisi evini, kimisi de koşuyordu cepheye. İhanet çukuruna saplanan da az değildi. Fırsatçılar da giymişti onur elbisesini, dolaşıyorlardı sınır ve meydanlarda.

Ortalık mahşer yeri idi. Kimi ağlarken, kimi gülümsüyor, kimisi de mevzide can veriyordu. Kürtlere yine fermanı. Kimisi ihaneti yaşarken, kimisi ihanete uğruyordu.

DAİŞ, Kürt halkının yaşamını çalmakla, esir almakla kalmamış, ev ve topraklarını da ele geçirmek için ilerliyordu. Cengiz Han orduları gibi yakıyordu köyleri, yaşlı, kadın, çocuk demeden kesiyordu boğazları, alıyordu Kürtlerin kızlarını ve kadınlarını. Herkes malını bırakmıştı, can derdindeydi.

Tank ve ağır silahlar dayanmıştı Kobani merkezine. Komşu devletin istihbaratı ve siyasi erbapları alkış çalıyordu, "Kobani ha düştü, ha düşecek." diye müjdeliyordu gerici zihniyeti. Tırlar dolusu silah ve erzak vererek DAİŞ'i besliyorlardı. Donatıp Kürtlere saldırtıyorlardı. Hem saldırtıyor, hem de Kobani' den kaçanlara dostluk adına kucak açıyorlardı. İkiyüzlü bir siyasetle akli ermeyen Kürd'ü kazanmak istiyordu. Bu planı Güney Kürtleri'ne yapmış ve sonuç almıştı. Güney Kürtleri'nin bir kısmını ekonomik olarak, kimisini siyasi olarak, kimisini de ajan haline getirerek kendine bağlamıştı.

Kaniya Kürda, Kobani'nin doğusuna düşüyordu. Önü açık arazi uzayıp gidiyordu. Kuzeyinde Kürdistan'ı bölen dikenli teller ve Türkiye askeri bekliyordu. Kobani'nin çoğu düşmüştü. Kuzey halkı sınırı dayanmıştı. Bedenini sınırdaki siper etmişti. Kuzey parçası ile sağlanan kapıyı açık tutmuştu. Türk Devleti'nin ve DAİŞ'in oradan saldırmasını engelliyordu.

Azad, Berfin, Agır ve Memo bir evde siper almıştılar. Toprakta sağlam mevziler yapmışlardı. Ne sıkacakları roketleri ne de ellerinde şeritli silahları vardı. Her birisinde iki el bombası, keleşinkof silahları ve mermileri vardı. Mermiler azdı ve tedarikli kullanıyorlardı.

DAİŞ, bir kaç kez üst üste saldırı yaptı. Yapılan saldırılar püskürtülmüş ve bu saldırılarda üç arkadaşları can vermişti. İki kadındı. Hayatının baharını yaşamadan, özgür

yarınlar için can vermiştiler. Özgür olmaya, topraklarını ve onurlarını korumaya gelmişlerdi. Atmışlardı bir kenara köle yaşamı ve onursuz geleceği.

Isınmıştı beton, durmuştu fırtına, şehri terk etmişti tüm bahar kuşları ve kelebekler. Kobani de artık çocuklar ağlamıyordu, bacalarda duman tütmüyordu, kızartılmış acı biberin kokusu semalardan gelmiyordu. Şafakla birlikte horozlar ötmüyordu, ne simitçinin ne de tatlıcının sesi geliyordu. Kobani’de hayat ölmüştü. Kobani’de tanklar dolaşıyordu, roketler patlıyordu, yağmur gibi kurşunlar yağıyordu. Kobani’de ölüm yaşıyordu.

Ardı sıra arabalar patlıyordu. Duvarlar kanla yıkanıyor. Kürtlerin en mert, en cesur, en kahraman, en halkçı kız ve erkekleri oradaydı. Omuz omuza savaşıyorlardı. Bırakmışlardı evlerini, bırakmışlardı anne ve babalarını, bırakmışlardı geleceklerini, almışlardı silahlarını ve göğüslerini siper etmişlerdi sakallı cellatlara.

Azad, Kobani’de dünyaya gelmişti. Yoksul bir ailenin çocuğuydu. Okulu bitirdikten sonra saflara katılmıştı. Bir süre Kandil’de kalmıştı. Askeri ve siyasi eğitimi orada almıştı. Daha sonra Kobani’ye gönderilmişti. Birliğin komutanıydı. Baştan beri savaşın içerisindeydi. İki hafta önce çocukluk arkadaşı yanı başında can vermişti. Bu şehadetten çok etkilenmiş ve bir hafta kendine gelememişti. Bir an önce ölmek istiyordu. Ölümün üzerine üzerine gidiyordu. Yaşamak ona bir şey ifade etmiyordu. Yaşama isteği ölmüştü. Ne bir şey yiyordu ne de gözlerine uyku giriyordu. Uyurgezer gibi olmuştu.

Geri cepheye gitmesi için arkadaşları öneri ve tavsiyelerde bulundu. Bu söylemlere karşı büyük bir tepki gösterdi. Sanki ölümden korkuyor algısına kapıldı. En çok Memo yardımcı oluyordu. Memo altmış yaşlarındaydı. Kobani’yi terk etmemişti. "Bir yere gitmem, öleceksem burada öleceğim." demişti. Toprağına bağlı bir yurtseverdi. Onun yaşında birçok insan kuzeye giderken o gitmemişti. Silahını alıp faşist çetelere karşı savaşıyordu. Olgun, sabırlı ve mütevazı biriydi. Yanındaki insanlara, çocukları gibi bakıyordu. En tehlikeli yere kendisi gidiyordu. İçlerinde uykuya en dayanıklı olandı. Birçok kez gençlere nasihat veriyordu. Ölümü değil, yaşamı esas alıyordu. Daha iyi nasıl savaşırım, diye düşünüyordu.

Kaldığı köyde direnmiş ve savunma güçlerinin emriyle geri çekilmişti. Kobani’de bir adım geri çekilmeyeceğini söyleyip duruyordu. "Burası benim toprağım, burası benim memleketim, atalarımın kemikleri burada gömülü, çocukluk anılarım burada yaşıyor. Bir düşmandan kaçıp başka bir düşmana sığınamam..." diyordu.

Memo ile Azad birlikte nöbet tutuyorlardı. Diğer her iki arkadaşları evin içinde uyuyordu. Ağır, siyah düz saçları üstüne yeşil renkte kefiye bağlamıştı. Yanağını bir bez üzerine koymuş, turuncu, ince alt dudağı ikiye katlanmış, üzerine atılan battaniye arkada toplanmıştı. Üzerinde duran teçhizatı öne çıkmıştı. Her iki ayağını göğsüne çekmişti. Sağ ayağında duran ayakkabının ön tarafı yırtılmıştı. Berfin ise biraz ileride uzanmıştı. Battaniyeyi başına çekmiş, bedeni içinde kaybolmuştu. Bir kirpi gibi içine çekilmiş, silahı yanı başında ucunu duvara yaslamıştı.

Azad, yerinde kalktı, naylon şişedeki suyu içti, bezgin bakışlarla harabeye dönen yıkık sokağa baktı. Çocuk gibi içten kaskatı kesildi, ıslak dudağını yaladı ve toz içinde kalan pantolonunu eliyle silkeledi. Çuvallar içerisine toprak doldurmuş ve çuval topraklarından kendilerine mevzi yapmışlardı. Mevzi bir çukur gibi yere gömülmüştü. Hava iyice kararmıştı ve buz gibi bir rüzgâr esiyordu. Isınmak için mevzinin içine yorgan ve battaniye atmışlardı. Önce bir ses işittiler. Her iki mevzi on metre mesafedeydi. Pür dikkat kesildiler. İki karartı karşıdan gözükte.

Memo, önce fark etti. Silahın namlusunu o tarafa çevirdi. Ufak bir taş aldı ve Azad'ın kaldığı mevziye fırlattı. Gelenler duvarın arkasında bir süre gizlendiler. Bedenleri iyice açığa çıktıktan sonra silahın tetiğine bastılar. İkisi de silah kullanma fırsatı bulamadan yere düştü. Silahların sesiyle uyuyan arkadaşları da yardıma geldi. Sabaha kadar hiçbiri uyumadı. Yönleri karşı sokaktı, bir saniye bile gözlerini oradan ayırmadılar.

Tuttukları güzergâh önemli bir mevziydi. Bu mevzinin düşmesi, Kobani'nin kuzey tarafına açılan kapının kapanması demekti. Kapının düşmesi, direniş güçlerinin tamamıyla ablukaya alınması demekti. Bu da yaşam hortumunun kesilmesi, memleketin kuzey parçasında dünyaya açılan tek yolun da kapanması demekti. İşte o zaman felaket demekti. Kobani' nin gerçek anlamda düşmesi demekti. Sayıları azdı ve güçlendiremiyorlardı. Düşman da bunu biliyordu. Ha bire o noktaya yöneliyordu. Tanklar, Kaniya Kürda Tepesi'ne kadar gelmişti. Mahallenin içerisine girdiler. Birkaç ev daha geri çekildiler. Artık geri çekilme şansları kalmamıştı. İkindiye doğru tank ilerlemeye başladı.

Yoğun bir taramayla tank ilerledi. Elleri ve kolları bağlıydı. Gözyaşları içerisinde, ilerleyen tanka bakıyorlardı. Kin ve öfkeden nefes alamıyorlardı. Ölümden daha beter bir çaresizlikti. Hiçbir şey yapamamak onları çıldırtacaktı. Neredeyse taş alıp tankın üzerine yürüyeceklerdi.

Ağır'ın gözleri kızarmış, göğsü kalkıp iniyordu. Toz ve duman terli yüzüne yapışmıştı. Yüzü, başı ve elbiseleri toprak rengini almıştı. İki ay önce, üç arkadaşıyla birlikte sınırı aşmış gelmişti. Üniversite ikinci sınıfı terk etmişti. Diyarbakır Sur İlçesi'nde yaşıyordu. Yoksul bir ailenin çocuğuydu. Tüm dünya devrimleri yoksul insanların sırtından gelişir. Onların emek ve kanıyla devrim yapılır. Devrim onların eseri olur genelde. Burada da öyleydi.

Ağır, okulu, aileyi bırakıp Kobani'ye koşmuştu. Kobani'de yaşayan bazı gençler Avrupa'ya, Türkiye'ye kaçarken, Türkiye ve Avrupa'da yaşanan Kürt gençleri Kobani'ye koşuyordu. Birileri özgür yaşama, birileri de özgür yaşam adına köleleşmeye koşuyordu. Yurdunu, topraklarını bırakıp başkalarının yurdunda köle gibi yaşamaya koşuyorlardı.

Tank ile mevzi arasında otuz metre kalmıştı. Ağır için mevzi diken olmuştu. Bir şeyler yapmalıydı. Ama aklına bir şey gelmiyordu. Kendini çırılçıplak hissediyordu. Ansızın eli el bombasına değdi. El bombasını aldı, pimini çekti ve bir ok gibi mevziden fırladı. Tanka beş metre kala yere düştü. El bombasını tankın dibine fırlattı. Bomba patladı. Ama tankı durduramadı.

Tankın palet sesleri giderek yaklaşıyordu. Berfin on dokuz yaşlarındaydı. Kobani'de doğmuş ve büyümüştü. Onun dışında tüm ailesi Kuzey Kürdistan'a göç etmişti. Uzun boylu, kumral saçlı, buğday tenli, ala gözlü, güler yüzlü ve dünya güzeliydi. Korku nedir bilmezdi. Başından sonuna kadar çatışmalar içerisindeydi. Bir kez kolundan yaralanmıştı. Halen iyileşmemişti. Mevzisini terk etmemiş ve ön cepheyi bırakmamıştı. "Bugün onurlu insanların günüdür." diyordu.

Başına keyfiye sarmıştı. Üzerinde askeri elbise vardı. Kendisi gibi sesi de güzeldi. Çoğu zaman mevzide söylerdi türküleri. Sesi narin, içten ve insanın içini parçalıyordu. Türkü söylerken bazen kendisi de ağlıyordu. Güneşten ve yorgunluktan dudakları çatlamıştı. Sözüne ve davranışlarına hükmeden bir kadındı. Hayır, bir kadın militandı. Bir direniş kraliçesiydi.

Sadece direnişin değil, yaşamın kraliçesiydi. Yaşamda yüceltilmişlerin sembolüydü. Berfin' di ismi, yaşamı da öyleydi.

Berfin, Memo ile birlikte aynı mevzideydi. Memo' nun el bombasını aldı. Her iki el bombasının pimini çekti. Fazla düşünecek zaman kalmamıştı. Tankın namlusu neredeyse burunları

dibine kadar gelmişti. Ok gibi fırlayan Ağır'ın yaptığı gibi mevziden fırladı. Mevziden çıkar çıkmaz kurşun yağmuruna tutuldu. Hiçbir şey hissetmiyordu. Mevziden fırlarken el bombasının mandalını bıraktı. Geriye dönüşü olmayan bir karar vermişti. Yaralı bir halde tankın paletleri önüne kendini attı. Her iki bomba büyük bir gürültüyle patladı. Ortalık toz duman içinde kaldı. Taş ve moloz parçaları birer kurşun gibi etrafa saçıldı. Tankın paleti parçalandı ve bir karış ilerleyemedi.

Berfin'in bedeni tankın paletlerinin önündeydi. Tanınmayacak durumdaydı. Ruhu uçup gitmişti. Mevziden fırlayışının, tankın üzerine gidişinin ve patlamasının üzerinden on saniye geçmemişti. Tüm yoğunlaşması başarmak üzerindiydi ve başarmıştı. Tank caddenin ortasında kalmıştı. Tankın içindekiler sıkışıp kalmıştı. Üzerlerindeki mermileri ve topları tükeninceye kadar kendilerini korudular. Diğer mevzilerden yardıma gelenler oldu. Tanka roket atıldı ve içindekilerle birlikte imha edildi.

Bomba yüzünü alıp götürmüştü. Kanla yıkanan saç kümeleri arkaya düşmüş, fermuarı kapalı gri parke parçalanmış, askeri pantolonu toz toprak içinde kalmış, çenesi çıplak göğsüne düşmüş, derisi yanmış, kaşlarıyla çenesi arasında kemik parçalarından ve kandan başka bir şey kalmamıştı. Bedeninden sayısız kurşun geçmişti. Yüzükoyun uzanmış ve toprakla bütünleşmişti. Duruşu öyle olağan, kıvrımlar öyle gerçekti ki batmakta olan güneş ışınları dökülüyordu üzerine.

Sapsarı güneş Kobani'nin üzerindiydi. Güneşin etrafını saran bulutlar sarı, kırmızı, pembe ve gri renkte bir başka güzellik yaratmıştı. Aynı renk sokağa yansımıştı ve yerdeki kan gölü ayna görevini görüyordu. Güneşin sarı ışınları toprağın yüksekliklerine bir şapka gibi oturmıştı. Caddede ki kilit taşlar ve duvar çıkıntıları toz yuvasına dönüşürken ağır bir barut kokusu hakim olmuştu etrafta.

Birilerinin mutlu yaşaması için birilerinin yaşamlarında feryat etmeleri gerekir. Kendini feda edenlerin de bir hakkı var; ondan sonra yaşayanların, yaşamı bu acıların ve değerlerin üzerine çıkartmaları ve buna saygılı olmaları gerekir.

Tankın durması için Ağır ile Berfin fedayı eylemi yapmıştı. Bu dirilişin kökleri Kürt tarihinin derinliklerinde gizliydi. Kürdistan tarihinde yaşayan tüm direnişlerde bu ruh vardır. Cumhuriyet tarihinde yaşanan Koçgiri, Şeyh Sait, Seyid Rıza, Ağrı isyanlarında bu diriliş ruhu vardır ve yaşanmıştır. Özgürlük hareketin önderliğinde ise çok daha köklü, bilimsel, halkçı ve özgürlükçü biçimde açığa çıkmıştır.

Özgürlük hareketi önder kadroları zindanda bedenlerini yakmasaydı, ölüm orucuna girmeseydi, 12 Eylül askeri faşizme karşı kanlarının son damlasına kadar savaşmasaydılar, Zilan şahsında fedayı eylemler yaşanmasaydı, Ağır ve Berfin'ler de olamazdı.

Özgürlük hareketi, Kürt halkının diriliş ideolojisidir. Halka, toprağa, değerlere, amaca ve özgürlüğe olan bağlılık ideolojisidir. Bunun en üst düzeyde örgütlenmiş şeklidir. Özgürlük hareketini ve önderliğini yaşamak, onun savaşma tarzını anlamak demektir. Kürtlerin ahlaki ve vicdani sesi olmaktır.

Kobani'de salt bir silahlı savaşım verilmiyordu. Aynı zamanda bir irade savaşıydı. İki ideolojiye bağlı militanların savaşıydı. Kürtler ile egemen Türk sınıfının Kobani sahasında verdikleri bir savaştı. DAİŞ, Türkiye egemen sınıf adına savaşan bir maşaydı. Kürt liderleri, komutanları ve savaşçıları bunu biliyordu. Politikleşmiş Kürt halkı da bunu biliyordu.

Kobani' nin yenilgisi, diğer kantonların yenilgisi olacaktı. Bu nedenle bazı devletler DAİŞ çetelerine her türlü yardım ve desteği veriyordu. Kürtler, eski Kürtler değildi. Kırk yıldır

Orta Doğu siyasetinin içinde savaşıyorlardı. Siyaseti savaş meydanlarında, yaşanan zorlukların çekirdeğinde öğrenmiştiler.

Dünyanın en büyük silahı ideoloji ve insanların iradesidir. Dünyanın en güçlü orduları zamanla yenildi ve tarihten silindiler. Sadece isimleri kaldı. Ama din adına çıkış yapan peygamberlerin çizgisi bin yıllardır halen varlığını göstermektedir. Halka dayanan bir ideoloji ile eğitilmiş ve bu temelde irade durumuna gelen ordular ise mevcut teknikle birlikte en güçlü ordulardır.

Rojova Savaşı'nda Kürt gençlerinin iradesi sınırsızdı. Ama ellerindeki silahlar çok yetersizdi. Düşman durumuna gelen DAİŞ çeteleri ise daha iyi donanımlı ve ileri bir savaş tekniğiyle savaşıyorlardı. Kobani Savaşı bu nedenle bir ideoloji ve irade savaşıydı. DAİŞ gericiliği temsilen; Müslümanlık argümanları kullanarak savaşıyordu.

Ağır ile Berfin can verdikten sonra bir grup daha bu mevziye takviye edildi. Her iki kahraman gencin ölümünden iki hafta geçtikten sonra DAİŞ tekrar bu mevzilere saldırdı. Şafak vaktiydi. Yağmur yağıyordu. Bulutlar iyice çökmüş ve görüş mesafesi daralmıştı. Caddede yağmur suları birikmişti, şehrin güney cephesinde yoğun silah sesleri geliyordu. Dakikada bir havan topu düşüyordu. Mevziler yoğun havan topuna tutulmuştu. Ortalık toz duman içinde kaldı. Üç havan topu kaldıkları eve isabet etti ve iki savaşçı hafif yaralandı.

Güneyden esen rüzgâr, nemli toprak ve ot çürüğü kokusunu yayıyordu. Caddede biriken moloz yığınları altında yağmur suyu birikti, ortalığa saçılan kül kına gibi toprakla yoğruldu. Yıkılan duvarlardan sular süzüldü, ortalığa saçılan evdeki eşyalar çamur içinde kaldı. Azad'ın zayıf yüzünde mutlu bir belirti kalmamıştı. Alnında boncuk boncuk yağmur damlaları süzülüyordu. Her gün maceralara atılır, ölümle alay ederdi. Bazen tek başına düşman mevzilerine kadar kedi sessizliğiyle giderdi. Yüreği kil toprak gibi kurumuştur.

En ön cephede Azad ile Memo kalıyordu. Cennete gitmek için DAİŞ çeteleri ölümüne saldırıyordu. İçlerinden biri Azad'ın kaldığı mevziye kadar geldi. Birkaç metre ötede yere düştü. Ortalık biraz da olsa sakin oldu. Azad birkaç metre ileride yaralı olan DAİŞ'liyi mevziye doğru çekti. Halen ölmemişti. Hiçbir yeri ağrımayan gibi duruyordu. Sayısız mermi yemişti. Azad üzerini aradı ve teçhizatını açtı, bir kenara indirdi. Bir kaç kez su istedi. Ardından:

"Beni öldürün, sabah kahvaltısını peygamberlerle yapmak istiyorum." dedi.

"Hayır, kahvaltılarını yesinler sonra seni öldürürüz ve gittiğinde bulaşık yıkarsın. Başarılı olmadığın için cezalısn..." dedi Azad.

"Sizler gâvursunuz. Sizleri öldüren cennetliktir. Huriler beni bekliyor."

"Ne kadar saldırı gücünüz var?"

"Onu bilmem. İki gün önce Irak'tan geldim."

"Hava aydınlansın seni doktora gönderelim."

"Hayır, ölmek istiyorum."

"Yakın mevzide bir kadın arkadaş var. Ona haber vereyim, o gelip seni öldürsün."

"Hayır, bunu yapma. Sen beni öldür. Yoksa korkuyor musun?"

"Korkmuyorum ama kadın arkadaş, seni öldürmek istiyor."

"Elini, ayağını öpeyim yapma. Kadın beni öldürürse cehenneme giderim. Bu kadar çaba ve emeğimiz boşa gider. Silahı ver, kendimi öldüreyim."

"Niye ölüme tapıyorsun, doktora git ve yaşa."

"Sizin elinizle yaşamak haramdır."

"Bu dünyada bir beklentin kalmamış."

Sadece başını salladı, gözlerini yumdu, bir daha ne konuştu ne de gözlerini açtı. Zaten zorlanarak ve anlaşılmaz bir sesle konuşuyordu. Yirmi yaşlarında, sakallı, kıvrıcık saçlı, esmer, siyah gözlü, uzun boyluydu ve bedeni kan içinde kalmıştı. Azad cenazeyi mevzi dışına çıkarttı.

Gün doğdu ve ortalık aydınlandı. Cenazeleri bir evde topladılar. Evlerin bahçesinde toprağa gömme şansları vardı ama zamanları yoktu. Daha sonra çaresine bakma düşüncesiyle bir naylonu cenazelerin üzerine çektiler.

DAİŞ'in, ne zaman saldıracağı belli değildi. Her an ortaya çıkabilirlerdi. Mesafe çok azdı. En ufak bir dikkatsizlik ölümleri demektir. İlk hata, son hataydı. Elleri tetikte, gözler karşı mevzilerde, ölmeyi ve öldürmeyi bekliyordular. Büyük bir stres vardı. Buna rağmen mevzi dışında türkü söylüyorlar, şakalaşıyorlar ve birbirlerine anılarını anlatıyorlardı. Mevzi dışındaki hayat başka bir yaşamdı. Gülen, şakalaşan ve birbirlerine yüreğini açan özgürlük adına ölüm arkadaşlarıydılar.

Aralarındaki ilişki, insanların birbirleriyle yaşadıkları ilişkilerin en yüce biçimiydi. İçinde yalanın, ikiyüzlü tavırların ve sahte ilişkilerin olmadığı bir yaşamdı. Gerçek her şeyi arındırıyordu. Kim neyse, onu orta çıkarıyordu. Kişileri sınama ve deneme yeri idi. Onurlandırılan fedakârlıktı, mütevacıllıktı ve arkadaşından önce riske atılmaktı.

Kobani kurtarılsa bile onu kurtaranların çoğu olmayacaktı. Onların kanıyla, canıyla ve emeği ile Kobani kurtulmuş olacaktı. Her birisinin bir anı, bir hikâyesi olacaktı. Her şey beton yığınları altında kalacaktı. Basılan toprağın, yerde duran her taşın bir değeri olacaktı. Ama onlar olmayacaktı.

Azad'ın sesi güzeldi. Bazen klasik türkülerini söylüyordu. Daha çok merakı bu yöndeydi. En çok da Dewreş'e Evdi Destanı'nı dillendiriyordu. Türkü söylerken çok içten ve yaşamış gibi söylerdi. Tüm hücreleri titrerdi. Duygusal ve bir o kadar da halka bağlıydı.

Kobani'nin çoğu DAİŞ çetelerin elinde kurtarılmış ve şehir merkezin tümünün kurtulmasına günler kalmıştı.

Azad, yorgun, argın, başı toz toprak içinde kalmış, gecenin kör karanlığında topak mevzi içinde birkaç savaşçı ile birlikte Halep yolu üzerinde nöbet tutuyordu. DAİŞ, bir kaç kez üst üste saldırı yapmış, yenilgiyi başarıya dönüştürmenin rüyası içindeydi. Yapılan saldırılar püskürtülmüştü.

Azad siyah düz saçları üstüne yeşil renkte kefiye bağlamıştı. Yanağını taşa dayamış, pembe alt dudağı ikiye katlanmış, üzerine atılan battaniye arkada toplanmış, üzerinde duran tesisatı öne çıkmıştı. Her iki ayağını göğsüne çekmiş, sağ ayakta duran ayakkabının ön tarafı yırtılmıştı. Gözüne düşen uyku mahmurluğu ile karşı caddeye kilitlenmişti.

Zeytin karası gece içinde insanı donduran bir rüzgâr esiyordu. Taş, toprak ve beton buz kesilmişti. Yıkılmış binalar, kazık gibi duran beton sütunlar, yanıp sünen nesneler ve ıslık çalan rüzgâr bir hayalet havasını veriyordu. Ürkütücü ortam ve yalnızlık insanın yüreğine oturuyordu. Sıcak bir bardak çay, derin bir sohbet, sıcak bir ortam anın özlemi olmuştu. Soğuk, uykusuzluk ve korku kadar sessizlikte ortamı geriordu.

Azad, bezgin bakışlarla harabeye dönen yıkık sokağa baktı. Çocuk gibi içten kaskatı kesildi, ıslak dudağını yaladı ve toz içinde kalan pantolonunu eliyle silkeledi. Azad bir ses işitir gibi oldu. Her iki mevzi on metre mesafedeydi. Pür dikkat kesildi. İki karartı karanlık içinde bir hayalet gibi gözlerinin önünden geçti. Geçek mi hayal mi derken tekrar görüntü verdiler.

Tam bu sırada bomba yüklü bir araba son hızla Halep yolu tarafında onlara doğru geldi. Önde hendek vardı ama yeterince derin ve geniş değildi.

Arabanın patlamasıyla DAİŞ unsurları saldırıya geçti. Kalabalık bir sayıyla ölümüne saldırı gerçekleştirdiler. Göğüs göğüse bir çatışma yaşandı.

Mevzide olan Kürt direnişçiler, yardım gelinceye kadar bir sokak geri çekildiler. Bu arada kayıpları oldu. Bunlardan biri de Azad'dı. Bitişikte olan nöbetçiler şehit olduğunu düşündüler. Ancak Azad patlamanın etkisiyle kendinden geçmiş ve şuurunu yitirmişti.

Azad esir düşmüştü. Akıbetinin ne olacağı belli değildi. DAİŞ ölümün her biçimini deniyordu. Ne savaş kuralları ne vicdanları ne de toplumsal ahlakları vardı.

Çenesi taşa çarpmış, dirsekleri ve dizleri kan içinde kalmıştı. Har iki elinin derisi yüzülmüştü. Halen kendine gelmemişti. Düşmana esir düştüğünün farkındaydı. Ama halen toparlanamamıştı. Gözleri bağlandı. Bir evin bodrumuna aldılar. Bir saate yakın orada kaldı. Şuuru yerine gelmişti. Ölümden korkmuyordu. Öfkesi neden bu duruma düştüğüneydi.

Beton zemin üzerinde oturdu. Kanlı yüzünü, toz toprak içinde kalan parkesinin kollarıyla temizledi. Kulakları halen çınılıyordu. Göz kapakları birer değirmen taşı gibi ağırlaşmış, tüm bedeni sanki dibek taşında dövülmüştü. Derin bir iç çekti ve sırtını beton duvara verdi.

Sakallı iki kişi onu oradan aldılar. Elleri arkadan bağlıydı. Biraz ileride başka bir bina vardı, oraya aldılar. Biri onu sorguladı. İsmi ve nereli olduğunu sordu. Ardından görevinin ne olduğuyla ilgili bilgi istedi. Tim komutanı olduğunu belirtti. Başka da hiçbir bilgi vermedi. Geneli ilgilendiren, anlamsız sorulara kısa cevaplar verdi. Savaş ve savaş taktikleriyle ilgili bir kelime ağzından çıkmadı ve taş kesildi.

"Konuşmazsan seni öldürürüz."

Azad gülümsedi, derin bir iç çektikten sonra;

"Ölümden korksaydım savaşa gelmezdim."

Bu arada sandalyeye oturtular ve bağladılar. Bir leğen dolu su getirdiler. Ayakkabı ve çoraplarını çıkardılar. Ayaklarını su içine koydular. Elektrik kablosunun ucunu suyun içine koydular. Azad titremeye başladı. Periyodik aralıklarla birkaç kez bunu yaptılar. Sandalye ile birlikte bir kaç kez düştü. Her elektrik seansı verildiğinde sanki ciğerleri sökölüyor ve derisi yüzölüyordu. Birkaç kez çığlık attı. Bir an önce ölmek istiyordu. Ölümü arıyordu. Ölmek fırsatı elinden uçmuştu.

"Çözülmezsen seni Türklere teslim edeceğiz. Onlar icabına bakar ve seni çözer." dedi sorgulayan kişi.

Azad cevap vermedi. Artık konuşmuyordu. Acı çektirerek çözüp bilgileri almaya çalışıyorlardı. Ardından kaba işkence yapmaya başladılar. Üç gün orada kaldı. Sabah erken elleri bağlı halde aldılar. Arabayla bir süre gittiler. Azad' ı arabadan indirdiler. Göz bağını açtılar.

"Konuşmazsan seni burada öldürüp gideceğiz."

Azad cevap bile vermedi. Çeteler öfkeleni, hemen orada dövmeye başladılar. Yüzü gözü toprak ve kan içinde kaldı. Sağına ve soluna bir kaç kurşun sıktılar. Umutları kırılınca arabaya bindirip Rakka Cezaevine götürdüler.

Cezaevi kapısında arandı, elleri çözüldü ve üzerindeki elbiseler çıkartıldı. Turuncu renginde tek tip elbise giydirildi. Cezaevinde elli kişinin içinde çeşitli yaşta insanlar vardı. Birbirine bitişik üç oda, bir tuvalet ve bitişikte kadın koğuşu vardı. Ne ranza ne sünger ne battaniye ne de yastık vardı. Yere mavi bir naylon hasır serilmişti, duvarlar çırılçıplaktı. Yere serilen hasır hem üzerinde oturdukları hem de gece üzerinde uzanıp uyudukları döşekleriydi.

Günde bir öğün yemek veriliyordu ve tek çeşitti. Her gün saat on civarında hem gardiyan hem cellat olan kişiler içeri giriyordu.

Azad, tuvalette musluk suyu ile kan ve toprak içinde kalan bedenini yıkadı. Biraz da olsa kendine geldi ve dirseğini başının altına koyup yere serili hasır üzerinde uzandı. Uzandığı gibi derin bir uykuya daldı. Ruhu olup bitenlerden uzaklaşmıştı, günlerdir çektiği yorgunluk ve uykusuzluğunu gideriyordu.

Tutsaklar birer kurbanlık koyun gibi ölümü bekliyordu. Ne mahkeme vardı ne yargılanan. Gıyaben yargılanıyordular. Çoğu vatana ve İslamiyet'e ihanet etmek sebebiyle tutuklanmıştı. İçlerinde çocuk yaşlarında biri arabesk dinlediği için oradaydı. Kimisi YPG' ye yardım ettiği için kimisi Suriye rejimine bilgi verdiği için tutuklanmıştı. Kimisi de savaştan kaçmıştı.

Azad, hâlen kendine gelmemişti. Kulakları çınlıyor, kafası ağrıyor ve midesi bulanıyordu. Kimse kimseye güvenmiyordu. Yaşayan ölümler gibi sessiz, donuk ve ruhsuzdular. Ölümün sırasını bekliyordular. Belki de en kötü bekleyiş budur.

Bu ölüm sırası normal değildi. Zamanı gelmeyen, insanların elinde olan, zamanın ve celladın belli olduğu bir ölüm şekliydi. Birileri ölümü yaşama feda eder, birileri de yaşamı ölüme feda eder. Yaşamın doğrularına, toplumsal gerçeğe, hakikat ve özgürlüğe inanlar teslim olmaz, bildiklerinden vazgeçmezler. Ölümü göze alırlar. Sokrates, Hallac-ı Mansur, “Yaşamı öyle çok seviyorum ki uğrunda ölebilecek kadar...” diyen Kemal Pir gibi sayısız insan vardır. Bilim, sanat, felsefe ve toplumsal yaşamada sayısız insan gerçeklerden yana olmuş, yaşamak için, yalana, ikiyüzlü yaşama sığınmamışlardır. Hakikatten yana tavır koymuş ve ölümü göze almışlardır.

Saat on olunca kapı sesi geldi. Korku ve dar mekânlar insanların duyma hassasiyetlerini artırır. Kulak nerdeyse gözle yarış içine girer. Görmediği şeyleri gelen ses ile tanımlamaya çalışır. Tutsaklar, kapı önündeki bahçede sıraya girdi. Üç kişi içeriye girdi. Her üçü de cellattı. İçlerinden biri dev gibiydi. Yüzleri açıktı. Siyah elbiseler giymiştiler. İçlerinden biri melezdi. Heybetliydi; ayaklarında bot ve elinde kılıç vardı. 25 ile 30 yaşlarında, kash, kalın dudaklı olan bu kişi abanoza benzeyen burun delikleriyle maymunları anımsatıyordu. Parmakları kısa ve kalındı. Elleri ayı pençesine benziyordu. Aslında tam evrimleşmemişti. Birinin kılıç kabzası çeşitli motiflerle bezenmişti, üzerinde Arap harflerle Allah yazılmıştı.

Azad, cetvel gibi çizilen sıranın ortalarındaydı. Çoğu titriyordu. Yüzlerindeki kan çekilmiş birer ölüyü andırıyorlardı. Cellatlar baştan sona kadar baktılar. Ardından otuz yaşlarında, beyaz tenli, saçlı sakalı birbirine karışmış, bir deri bir kemik kalmış, gözleri küçülmüş, dudağı kurumuş, uzun adamın ismini anarak:

“Öne çık, hesabını vereceksin.” dedi iri yarı gardiyan.

Adam sesi çıkartmadan öne çıktı. Ne yüzü değişti ne ağladı ne yalvardı ne de etrafa baktı. Bir heykel gibi başı dik, yüzü karşı duvara çakılıp kalmıştı. Üzerindeki elbise çıkartıldı, elleri arkadan bağlandı. Ne konuştu, ne tepki verdi. Gözleri donmuştu. Bahçenin ortasında bir ağaç kütüğü vardı. Kurban dizüstü çöktü ve boynunu kütüğün üzerine indirdi. Cellatlardan biri hazırlandı ve birazdan boynu kesilecek olan adama yanaştı. Kılıcın kabzasını iyice yakaladı. Her iki eliyle kılıcı yukarı kaldırdı ve bir vuruşta boynunu koparttı. Başı yere düştüğünde hâlen gözleri oynuyordu. Gövdesi kütük üzerinde kalakaldı. Ayrılan başından ve gövdesinden çeşme gibi kan akıyordu. Arkada bağlı olan parmakları birkaç kez oynadı.

Cellatlar çekip gitti. Tutsaklar, biraz önce birlikte oldukları, birlikte yemek yedikleri, konuştukları arkadaşının yerde olan bedenini kaldırdı. Yere dökülen kanı yıkadılar ve gördükleriyle yaşamaya başladılar.

Her tutsak dünyasıyla baş başaydı. Fiziki işkenceden çok daha kötü bir ıstırap yaşıyorlardı. Olanları yürekleri, psikolojileri ve ruhları kaldırmıyordu. Ölümü düşünmek, bıçak altında yatmaktan daha zordu. Ölüm anı gelip dayandığında artık korkmuyorlardı. Ölümü yaşıyorlardı.

Bitişikten kadın sesleri geliyordu. Bazı sesler Arapça, bazıları da Kürtçeydi.

"Kimse yok mu?"

"Bizi kurtarın. "

"Bize yardım edin." sesleri net geliyordu. İçlerinden bazıları Şengal'den kaçırılan Ezidi kadınlardı. Ölümü bekleyenlerden yardım istiyorlardı. Çaresizlikte çare arıyorlardı. Allah adına kılıç sallananlar, Allah'ı arar duruma düşmüştü.

Kadınlar daha çaresiz ve perişandı. Hem köle olarak tutsak alınmışlardı hem de DAİŞ çetelerinin nezdinde bir değerleri yoktu. Onlar da kelle kesilmesini bekliyorlardı. Kimisi başını açmış, kimisi erkeğe karşı gelmiş, kimisi de yaşanan zulümden kaçmak istemişti. Zindana atılmaları ve öldürmeleri için bu yeterli bir nedendi.

Ortadoğu'nun ezilen, köle olarak pazarlarda satılan, devleti olmayan Kürt halkının kadınları çılglık atıyorlar, yardım istiyorlardı. Düşmanı çok, dostu olmayan halk. İftiralara uğrayan halk.

Hiçbirinin ayakkabısı yoktu. Ayakkabı giymek yasaktı. Sigara içmek yasaktı. Herkes namaz kılmak zorundaydı. Belirlenen kurallara harfiyen uymak bir zorunluktı. Saatler geçmiyordu. Zaman işkence olmuştu. Vücut hareketleri bile donmuştu. Sadece gözleri oynuyordu. Sadece düşünebiliyorlardı. Akılları fikirleri ne zaman başlarının kesileceğindeydi.

Her zaman, her saat, her gün sıra beklemek zor bir duyguydu. İnsanın sabrını taşıyor, ruhunu daraltıyordu. Ruh daralınca kalp atışları artıyor, kan sulanıyordu. Artık düşünemez olmuşlardı. Düşündükleri şey aynı şey oluyordu. Kişi her gün kendini tekrarlıyordu. Kendini tekrarladıkça daralıyor ve daraldıkça sinir sistemleri geriliyordu. Bu durumda ya saldırgan olursun ya da boyun eğersin. Olanları kabullenirsin. Baskıya teslim olursun. Karşı koyma reflekslerin ölür. Tepkilerin öldüğü zaman sen de ölmüşsün. Özgürlüğünü yitirmişsin. Her gün ölüm korkusunda kaynamak, duyguların en şiddetli biçimidir.

Orada olanların çoğuna da öyle olmuştu. Ne yaşamın ne de nefes almanın tadı kalmıştı. Kimsenin ağzını bıçak açmıyor, sadece gözlerinden yaşlar akıyordu. Umutları tükenmişti. Ölüm umut olmuştu. Bir an önce ölmek istiyorlardı. Ama yine de ölüm geldiği an, ölümünden kaçıyorlardı. Geride bıraktıkları vardı. Kimisi yeni evlenmişti, kimisinin çocukları vardı. Yuva sahibiydiler. Onlar ölmek istemiyorlardı.

Ölüm sırasını beklemek hiçbir sıra beklemeye benzemez. Bu bir otobüs sırasını, bir bankada para çekme sırasını, hastanede ameliyat olan bir yakının beklemek gibi değildi. Çok daha ağır ve zor bir duyguydu. Her tarafın kilitlenir, hiçbir umut ışık olmaz. Ölüm ve kan ile yaşarsın. Kılıcın inişini veya gırtlığına dayanan bıçağın keskinliğini hissedersin

Gün ağardı, sayısız yıldız samalar da parladı, ardından güneş doğdu ve saat ona geldi. Celladın kapıdan içeri girdiği andı. Birilerinin kesildiği saatti. Dizlerin titrediği, dudakların kuruduğu, tüylerin diken diken olduğu ve kızıl kanın beton zemin üzerinde aktığı andı. Birçoğunun boğazı kurumuş, dudakları yarılmıştı. Korku iliklerine işlemişti. En büyük korku ölüm anına kadardı.

Kapının şakırtısı işitildi. Herkesten önce Azad sıraya girdi. Kimse, sıranın başında olmak istemiyordu. Göze çarpan ve senden korkmuyorum anlamına gelen bir yerdi. Baş sırada

olmak, büyük bir fedakârlıktı. Herkesin cesaret etmediği bir yerdi. Bu nedenle herkes sıranın arkasını tercih ediyordu. Burada birinci sıra ölümdü. Cellada meydan okumaktı. İkili sıra halinde sıraya girmiştiler. Çıt yoktu. Çoğunun başı eğik ve gözler aşağıya dönüktü. Sadece Azad'ın başı kalkıktı ve cellatların gözünün içine bakıyordu. Kimisi de yer yer gözaltından bakıyor ve cellatlarla yüz yüze gelmek istemiyordu.

En uzun olan cellat içeri girdi. Havalı havalı yürüyordu. Can almaya ve baş kesmeye gelmişti. Heybetli yürüyordu. Korku salıyordu. Sert bakışlıydı. Bakışlarıyla insanları teslim alıyordu. Güç ve kudret ondaydı. Hem gardiyan, hem cellat, hem de yargıçtı. Saçı sakalı birbirine karışmıştı, ineği andıran gözlerle baktığından ürkütücüydü. Geniş alınlı, ince yüzlüydü ve pehlivan gibiydi.

Cellatlar bazen yarışlıyordu. Herkes bir vuruşta başı kesiyordu. Bunda sorun yoktu. Her üç cellat bunu yapıyordu. Sorun ilk vuruşta kesilen başın kaç santim bedenden uzağa düşmesiydi. Ya da uzağa fırlamasıydı. İçlerinden biri, bunu dahi iyi yapıyordu. Yarışı o kazanmıştı. Kesilen baş bir metreden fazla ileriye fırlayıp düşüyordu. Bundan zevk alıyorlardı. Bazen iddiaya giriyorlardı. Günün sohbetleri bunun üzerineydi.

İçlerinde en kısa, tıknaz, buğday tenli Cellat, Azad'ın yanında durdu. Ters ters baktı. Her iki elini kalçalarına koydu, ayak parmakları üzerinde iki kez zıpladı, kurumuş dudağını yaladı ve ardından:

"Senin bugün kalsın. Belki yarın yaparız." dedi ve arka sırada olan iki kişiyi işaret etti. İçlerinden birisi çocuktı. Çok korkuyordu. Bazen kâbus görüyordu. Uyandığında aniden bağıyor ve nefes nefese kalıyordu. Ölüm anı geldiğinde dizleri kırılıyordu. Birkaç kez de altına etmişti. Suçu arabesk dinlemekti.

Herkes bayılacağını bekliyordu. Önce şok oldu. Ağzı kilitlendi. Bön bön baktı. Gözlerinin içi kan doldu. Yüzü taşlaştı. Ardından çözüldü. Birkaç adım ileri çıktı. Ellerini bağladılar. Arkaya dönüp arkadaşlarına baktı. Son bakıştı. Ağız çizgisine bir gülümseme düştü. Ölüm anı geldiğinde ölümü yenmişti.

Ağaç kütüğün yanında diz çöktü ve gırtlığını kütüğün üzerine indirdi. Bir dakika öyle kaldı. Sadece ana ve babasını düşündü. Artık ölümü düşünmüyordu. Çocukluk günlerinin mutluluğunu yaşıyordu. Bedeni oradaydı, düşüncesi ise orada değildi. Cellat tüm gücüyle bileklerine yüklendi. Bir kılıçta başı bedeninden koptu. Başının kesildiğinden bile haberi yoktu. Her şey bir saniyede bitmişti. Sadece başı yere düşerken bir kez daha güneşe baktı. Bir rüya gibi geldi. Her şey böylece bitti. Bir hayat böyle bitti. Bu katliamın sorumlusu sadece cellat ve DAİŞ değildi.

Diğer kurban ise Esat rejimi ile ilişkide olduğu iddiası ile suçlu bulunmuştu. O da aynı biçimde, tepki göstermeden, sessiz ve kurumuş bir ruh halinde boğazını kütük üzerine indirdi. Başını kılıçla kesmediler. Bıçakla gırtlığından kestiler. Bir süre öylece çırpındı. Hafızası yerinde, kanlı gözlerle etrafa bakıyordu. Çeşme gibi boğazından kan akıyordu. Cellatlardan biri başını tuttu ve tüm gücüyle çevirdi. Kurbanın yüzünü sırtına kadar çevirdi ve öyle bıraktı. Ona acı çektiler. Bazılarını böyle öldürüyorlardı. Cellat, kanlı bıçağını sırada duran bir kurbanın elbisesiyle temizledi.

Tüm kurbanlar, sırada, hazır ol da, hiç kıpırdamadan olup bitenleri izliyordu. İzleyenler, ölüme gidenlerden daha fazla acı çekiyordu. Her gün bin kez ölüyorlardı. Bırak yaşamayı, dünyadan bile nefret ediyorlardı.

Boğazı kesilenlerin bedenleri kaldırıldı, kanları su ile yıkandı. Bu ruh ve psikoloji ile koğuşa çekildiler. Kimseden çıt çıkmıyordu. Kimisi oturdu, kimisi uzandı. Azad sırtını duvara vermiş, ellerini göğsünde birbirine geçirmiş, boynu omuzları içine iyice girmiş, gözleri küçülmüş, bakışı karşıdaki pencereye kilitlenmişti. Yarını bekliyordu, sırası yarındı, cellat öyle söylemişti. Yarın hem çok uzaktı hem de çok yakın. Yarınlara bazen dünya sığdırılır. Onun yarını dikensiz, çırılçıplak, kanlı ve ıstıraplı olacaktı. Yarına sığdıracak gözyaşlarından başka hiçbir şeyi yoktu. Gözyaşlarını da o bırakmak istemiyordu. Ölümü gözyaşlarıyla yıkamak istemiyordu. Bunu bir zaaf olarak görüyordu.

Yarınlar bazen umut, bazen ölüm olur. Azad'ın yarını ölüm olacaktı. Ölümünü biliyordu artık. Ölümünü bilmek, belki de ölümlerin en korkuncudur. Yine de yarını korkmadan bekledi.

Sakalları uzamış, ince dudağı bir karpuz gibi yarılmış, yüzü kurumuştu. Onu PKK'li olarak görüyorlardı. Birkaç kez YPG' liyim dedi, ama kimseyi inandıramadı. İdeolojik olarak ortak yönleri vardı. Ama ayrı iki güçtü.

Azad bir ara uyudu. Çok kötü rüyalar gördü. Uyandığında terlemişti. Bir daha uykusu gelmedi. Kendi anılarıyla zamanını geçirdi.

Her yarın, yeni yarınları doğurur. Celladın kastettiği yarın, bugün olmuştu. Yağmurlu gece geride kalmış; gök, toprak ve ağaçlar yıkanmış, dereler doludizgin akmıştı. Gün doğmuş, toprak ısınmış, bahar kokusu geliyordu. Günün diğer günlerden bir farkı yoktu. Hukuk adamı, avukat, demokrat ve özgürlük militanı kurbanlık olmuştu. Çaresizlik onu ölümle barışık hale getirmişti. Yemek sofrasına gider gibi kendini hazırlamıştı. Bu cesaret ile sabah tekrar birinci sıraya girdi. Yine es geçtiler. Bir hafta böyle devam etti.

Ansızın iki kişi içeri alındı, her gün yeni yüzler getiriliyordu. Getirilenlerden ikisi Türk askeri idi. Azad biraz Türkçe biliyordu.

Zindan değil, ölüm zindanıydı. Mahkemesi, reviri, kantini, avukatı, mektubu ve aile ziyareti olmayan bir cezaevi idi. Hiçbir tutsağın üzerinde beş kuruş para yoktu. Üzerlerindeki elbiseler dışında hiçbir giyecekleri yoktu. Yasası ve hukuku olmayan bir yaşamdı. İnsanların duygularına bağlı olan bir yaşamdı.

Sabah eller kelepçelendi ve hepsini arabaya bindirdiler. Tıka basa bir kamyonu doldurdular. Şehir dışında bir meydana götürdüler. Arabadan indiler. Hepsi bir araya toplandı. Etraflarında silahlı kişiler bulunuyordu. Kurşuna dizileceklerini sandılar. Bir süre sonra siyah çarşaf içerisinde iki kadın getirildi. Başka insanlar da geldi. Yaklaşık olarak yüz insan kadardı. Daha önce iki çukur kazmışlardı. Çarşafli kadınları elleri arkadan bağlı bir şekilde çukurun içerisine koydular. Göğüslerine kadar toprağa gömdüler. Toprak iyice basıldı.

Mart ayıydı, güneşin ışınları daha güzel ve ılıktı. Memlekete bahar gelmiş, etrafta otlar yeşermiş, gün kendi güzelliğinde pişiyordu. Ama meydan kan içinde pişiyordu. Baharı yaşayan doğanın yüzü kirletiliyordu.

Her iki kadın ağlıyordu. Sadece gözyaşı döküyorlardı. Kadınlar diri diri killi toprağa konulduktan sonra bir çetenin emriyle, taş fırtınasına tutuldu. Esirlerin eli kelepçeliydi, sadece izliyorlardı. Bunun için oraya götürülmüşlerdi.

Taşlar, yağmur gibi her iki kadının başı üzerinde uçuşuyordu. Taşlar kadınların başına, yüzüne, çenesine ve muhtelif yerlerine değiyordu. Kadınlar kanlar içinde kaldı. Çığlıkları, haykırıışları insanın yüreğini parçalıyordu. İnsan olan, insanlıktan nasibini alan hiç kimse böyle bir yöntemle başvurmaz. Vahşice bir yöntemdi. Zaten vahşi yöntemler ancak onları mutlu ediyordu. Mutluluğu insanlara işkence etmek ve öldürmekte buluyorlardı.

Kadınlar ılık attıkça, ta atanlar mutlu oluyordu. Sanki insanlık dşmanı vahşi bir hayvanı talıyordular. En ufak bir acıma duyguları ve üzüntüleri yoktu. Yapılandan zevk alıyorlardı. Bu duruma gelmiş bir toplum, insanlıktan çıkmış bir toplumdur. Çetelerin de karakteri buydu. Dünyada ne kadar ölüm çeşidi varsa hepsini insanlarda denemeye çalışıyorlardı. İslamiyet adına, Müslümanlık adına vahşi birer yaratık olmuşlardı. Vahiletike insanlıktan çıkıyorlardı.

Kadınların baı ta yığınları içinde kayboldu. Sesleri kesildi. Azad, yanı başında baı kesilenlerden daha fazla etkilendi bu durumdan. Nefes alamaz durma geldi. İçinden bir şeyler yapmak istedi. Sadece istek olarak kaldı. Kadınlar o ta yığınları içinde bırakıldı ve oradan ayrıldılar. Bazıları çıldırarak gibiydi. İki kişi kafayı oynatmıtı. Abur cubur konuşuyordu.

Tutsaklar baharın sadeliği içinde tekrar geri cezaevine götürüldüler. Koğuşta ıt yoktu. Gölge gibi hareket ediyordular. Nefes alıverileri bile iitiliyordu. Herkesin psikolojisi bozulmutu. Hepsinde anormal hareketler gözüküyordu. Dünya ağırlığında bir psikolojik etki altındaydılar. Kimisinin baı ağırıyordu, kimisinin midesi.

İçlerinden birkaçı ağılıyordu. Hıkırıklarını tutamayanlar bahçeye çıkıyordu. Hepsini aynı duyguları yaşıyordu. Kimse kimseyi teselli etmiyordu. Acılar ortaktı. İçlerinde ayakta duran tek kişi Azad'tı. O da bir dağ gibi yıkılmıştı. Yaşanan enkaz altında kalmıştı. Kendinden başka kimseyi göremiyordu. YPG'ye yardım eden birisi yanaştı. Bir süre sohbet ettiler.

Recmedilen kadınlar, savaş ganimeti olarak el konulan Ezidi Kürt kadınlardı. Suçları, kaçmaya teşebbüste bulunmaktı. Ağıtları, konuşmaları ve ağılamaları bile Kürtçeydi. Yreklerinden yalnızlık, bakılarından masumiyet, gözyaşlarından acılar dökülüyordu. Bir kelebek kadar masum ve korumasızdılar.

Koğuşta olan tutsakların sanki ruhları ölmüştü. Bazen sarhoş gibi yalpalıyor bazen de hafızasını yitirmiş bir ihtiyar gibi anlamsız anlamsız bakıyorlardı. Niçin, nereye baktıklarını kendileri de bilmiyorlardı çünkü düşünceler orada değildi. Bir yere baksalar bile bir şey görmüyorlardı. Hem kr gibiydiler hem de uurlarını yetirmilerdi.

“Yahudiler bile bunu yapamaz.” dedi içlerinde en yalı esir.

“Recm geleneği Musevilikten geliyor. Kadını ve erkeği talayarak ölümle cezalandırma Tavat’ta geçer. Şimdi Yahudiler bu acımasız yasalarını uygulamazken Müslümanlar ise kadınlara bu yasaları uyguluyor.” dedi Azad.

“Müslümanlar, Tavat’ta geçen yasaları mı uyguluyorlar?” dedi ihtiyar akınılık içinde.

“Evet, Kuran’da böyle bir uygulama ve ayet geçmiyor.” dedi Azad.

“Arkadaş doğru söylüyor.” dedi kısa boylu bir başkası.

“Ben Avukatım, ceza yasalarıyla ilgili biraz bilgim vardır.”

Konuşmak isteyip de korkudan konuamayanlar akınılık içinde dinliyorlardı.

Azad, konuşmak, dertleşmek ve sohbet etmek istiyordu. Cezaevi arkadaşları ilerine gömülmüş ve korkularından lal kesilmişlerdi. Azad, boynunun kesileceğine kesin gözüyle bakıyordu. Dünyayla iliğini kesmişti. Yaşadıklarını hayal bile etmek istemiyordu. Orada bulunanların içinde ilk kesilmesi gerekenlerden birisiydi. Bu nedenle herkesten daha fazla ölüme meydan okuyordu. Sabah yine ilk sıraya girmişti.

Cellatların ayak sesi geldi. Cellat, Azad’ın karşısında durdu:

"Bu nasıl bakış? İki mi imisin?"

"Biz iki imiyoruz? Hiç imedik. Bildiğim kadarıyla sizler içiyorsunuz."

"Yalan söylüyorsun." dedi ve tüm gücüyle midesine bir yumruk indirdi. Azad ikiye katlandı. Ardı sıra yumruk ve tekmeler geldi. Azad yere düştü. Bayılıncaya kadar dövdüler. Yüzü gözü kan içinde kaldı. Cellatların o hırs ve öfke ile onu öldürmeleri gerekiyordu. Bedenini

kılıçlarla lime lime etmeleri gerekiyordu. Ama yapmadılar. Onları engelleyen bir şey vardı. Öldürme yetkilerinin olmadığı anlaşıyordu. İlk kez tutsaklardan biri iradesini konuşturmuştu. Başkaldırmıştı. Bir iki laf söylemişti. Bunu söylemek bile büyük bir cesaretti. Kaybedecekleri bir şeyleri yoktu ama yine de bir laf söyleyebilecek güçleri yoktu. Direniş emareleri ölmüştü.

Bu gün de birisinin kafasını kestiler. Azad yerde baygın bir şekilde duruyordu. Korkudan kimse yanaşmıyor ve kaldıramıyordu. YPG' ye yardım etmiş iddiasıyla tutuklanan Arap kökenli bir kişi yardım etti. Dudağı yarılmış, yanakları morarmış, her tarafı yara bere içinde kalmıştı. Önce elini ve yüzünü yıkadı. Ardından gelip oturdu. Koğuş arkadaşları bakışlarıyla geçmiş olsun dileklerini iletliyordu. Ona olan saygı artmıştı.

"Sana karışamazlar. Seni öldüremezler. Bilmediğimiz bir neden var. Beni öldürürler."

"Bu nereden çıktı. Öldürülecek biri varsa o da benim."

"Sen gözlerine batıyorsun. Onlara meydan okuyorsun. İlk sıraya girmen bile ölmen için yeterli bir nedendir."

"Beni korkutarak bilgi almaya çalışıyorlar. Beni yaşatmalarının nedeni bu."

"Bilemiyorum. Beni öldürürler. Dışarı çıktığında evimize git. Benim yerime çocuklarımı öp, onlara bir şeyler al. Burada yaşadıklarımı eşime anlat. Neler çektiğimi bilsin. Son nefesime kadar onları düşüneceğim."

"Bana umut verme." dedi Azad.

"İçimden öyle geçiyor."

"Tamam, söz. Çıktığımda söylediklerini yaparım. Eğer sen dışarı çıkarsan sen de yaşadıklarımı arkadaşlara anlat."

"Tamam." dedi inanmadığı bir ses tonuyla.

Günler su gibi geçmiyordu. Günler yıl olmuştu. Cehennemden daha beter bir yaşam. İnsanın yüreğini kurutan bir yaşam...

Azad; boynunu gerdi, ağzına giren bıyığını burdu, küçülmüş, içe kaçmış gözlerini kuru beton duvara dikti, hiç alışık olmadığı bir duygu dalgası genzini vurdu. İç içe geçmiş günler zinciri onu daraltmış, yormuş, avını kaçıran şahin gibi germişti. Yorgunluk, uykusuzluk, yıkıntı, gözyaşları, kan, barut, korku ve çılgınlığın içinden yaşayarak gelmişti.

Asıl savaşı şimdi veriyordu. Savaşın görünmeyen yüzünü yaşıyordu. Bu savaş Kobani sokaklarında, binaların içinde, elinde silah ve ölümüne göğüs göğüse verilen bir savaşa benzemiyordu. Özgürce savaşılan, yaşamın ucunda her dakika ölümün olduğu bir savaş; tutsak düştüğün irade ve psikolojik savaşın ağırlıkta olduğu savaş ile aynı değildir. Azad kendini bu görünmez savaşa hiç ama hiç hazırlamamıştı. Gün, saat, zaman ve sesler üzerine üzerine geliyordu. Sinek uça kanatların sesini işitecek kadar sese duyarlı olmuştu.

Koğuştaki ses kalabalığı beyninde durmadan yankılanıyor ve beynini felç ediyordu. Ölümünden korkmuyordu, yaşamaktan korkuyordu. Yaşam, ölümünden daha ağır ve acımasız olmuştu. Düşündüğünü uygulayamıyordu, fiziksel olarak özgür değildi. Görünmeyen savaş; sabır, irade ve inanç tarlasında veriliyordu. Bu nedenle kişinin duygularına karşı verdiği mücadele; savaşların en ince, en acımasız ve çetin biçimidir.

Günlerden cumaydı, Azad ile Türk askeri yan yana geldi. Sırtlarını dış duvara dayayarak konuştular. Askerlerden bir Kürt'tü. Azad Kürt asker ile uzun uzun dertleşti. Bir sonraki gün her iki Türk askeri alındı ve götürüldü. Bir hafta haber alınmadı. Cellatlar herkesin dış bahçede toplanma emrini verdi. Yerde oturan tutsakların karşısına televizyon getirildi. Televizyon açıldı ve karşılarına ilk çıkan Türk askerleri oldu. Tanıdılar, birlikte aynı havayı solmuşlardı.

Elleri arkada uzun bir iple bağlanmıştı. Yüzü kapalı biri her iki askerin ve bağlı oldukları ipin üzerine benzin dükte. İpe ateş tutuşturdu ve ateş hızlı bir şekilde askerlerin bedenine doğru ilerledi. Kısa bir zaman dilimi içinde her iki asker ateş topuna döndü. Askerlerin çılgılığı, çırpınışları yeri göğü inletiyor ve yürekleri dağlıyordu. Her iki askeri yanına kadar izlemek zorunda kaldılar.

Tutsaklar izlemiyorum diyemezdiler çünkü karşılarında cellatlar duruyorlardı. Yakılarak öldürölme karşısında, boyun kesilmesini bir nimet olarak gördüler. Ölüm çeşitleri içinde boyun kesme en masumane olanıydı. Film bitti, televizyon kaldırıldı ve dış bahçeden içeriye alındılar.

Günler gerçek anlamda cehennem olmuştu. Korku günleri bitmiyordu.

Dört ayı geçti. Azadın yanında yirmi dokuz kişi kesildi. İki aydan sonra yaşamak umudu ruhunda filizlendi. Galiba beni öldürmeyecekler. Nedeni ne olabilir? Birçok yorum yaptı. Dışarıdaki gelişmelerden haberdar değildi. Koğuşta ne televizyon ne de radyo vardı. Dağınık düşüncesi yavaş yavaş toparlanıyordu. Esir değişme formatı kafasına iyice yerleşmişti. Bundan başka bir şey düşünmüyordu. Yaşamının tüm yolları buradan çıkıyordu.

Dört aylık bir çileden sonra oradan aldılar onu ve başka bir yere götördüler. Daha saygılı yaklaşıyorlardı. Beş gün tek başına hücrede kaldı. Günde iki ön yemek vermeye başladılar. Halen turuncu elbiseler üzerindeydi ve ayakkabısızdı. Saçı sakalı birbirine karışmıştı. Bir deri bir kemik kalmıştı. Gözleri iyice çukura kaçmıştı, ona dalgın, kendini bile unutan bir ruh egemen olmuştu.

Esir değişikliğinin yapılacağını onların ağzından duymuştu. Yaşam umudu tamamen gelişmişti. Ama eski Azad değildi. Stres ve psikoloji ondan birçok şey alıp götürmüştü. Kendine gelmesi için biraz zaman lazımdı. İkinci zamanı elleri arkada ve gözleri bağlandı. Araba ile Hol'e doğru gittiler. Bir süre arabada kaldı. Gözlerini açtığında açık bir arazideydi. Onun dışında beş kişi daha vardı. Aracı olanlar, onları aldı ve toprak zeminde ilerlediler. Üç yüz metre ileride sesler geldi. Oraya doğru ilerlediler.

Arkadaşları onları karşıladı. Önce kucaklaştılar, sarıldılar ve öpüştüler. Beş DAİŞ üyesi oradaydı. Aracı, onları alıp götördü.

Azad donmuştu. Ne sevinebiliyordu ne de ağlayabiliyordu. Bir rüya gibi geliyordu ona. Gerçekle rüya arasında gidip geliyordu. Arabaya bindi ve oradan uzaklaştılar.

Artık özgürdü ve arkadaşlarının himayesindeydi. Ama bu özgürlük onu mutlu etmiyordu. Yapacakları vardı. Bu vahşi düşmana karşı daha kararlı, daha sabırlıydı ve inatla ama mutlaka başarmak amacıyla tekrar silahı eline aldı. Bu topraklarda özgürlük silahın namlusuyla alınıyordu. Bundan başka çare bırakılmamıştı. Amacına vardığı zaman ancak özgür olabilirdi. Ülkesi, halkı ve önderliği özgür olmadan kendisi özgür olamazdı.

Baharın üç ayını ölüm zindanında geçirmişti. Yaşamı, bahar gibi güzel ve rengârenk geçmemişti. Kanlı ve stres dolu anlarla geçmişti. Bindığı araba, Kobani'nin Azadî Meydanı'nda durdu. Azad Arabadan indi; yıkılmış, harap olmuş, yanmış, ortalıkta kalmış tank ve binalara baktı. Çekdar, Jinda ve annesi Ziné onu karşıladı. Önce kucaklaştılar, sevinç, hüznün ve geçmiş anıların ağırlığıyla bakıştılar. Ziné oğlunun yanaklarından birkaç kez öptü, ardından kollarını boynuna doladı ve bir daha bırakmamak duygusuyla sımsıkı sardı.

Azad kurtulma şokunu üzerinden atmamış, olup bitenlere aval aval bakıyordu. Şaşkınlık yüzünden ve bakışlarından okunuyordu.

“Kobani ne zaman kurtuldu?” dedi.

“Kobani, ocak ayının sonlarında özgür oldu. Esir alındıktan birkaç gün sonra şehir merkezinde düşmanı temizledik.” dedi Çekdar.

“Kobani ile Cizre kantonu birkaç gün önce birleşti. Fırat kıyısından Dicle Nehri’ne kadar Türkiye sınırı boyunca DAİŞ çeteleri kalmadı.” dedi Jinda.

“DAİŞ’i bu topraklardan süpüreceğiz. Yaptıklarını burunlarından fitil fitil getireceğiz.” dedi bir başka direnişçi.

“Bu gelişmeler karşısında dünya halkların tavrı ne oldu?” dedi Azad kollarını göğsünde çapraz birleştirerek.

“Dünya basınında Kobani ve Kürt savaşçıları konuşuluyor. Yüzyılladır unutilan Kürtler, Kobani savaşıyla yeniden tartışılır hale geldi. Kürtler, dünya nezdinde büyük bir sempati ile karşılanıyor. Kobani savaşı salt bir askeri savaş değildir. Askeri bir savaş olduğu kadar, Kürtleri dünyaya tanıtan, diplomasi ilişkileri yaratan, dostlara umut veren ve düşman çevrelerini korkutan bir savaştır. Kobani artık bir dünya şehridir. Her milletten insanların emek ve değerinin bileşkesidir. Bu nedenle Kobani’nin özgürlüğü, sadece Kürtleri sevindirmemiştir. Birçok insanı, devleti, halkı ve partiyi de sevindirmiştir. Sevinç duyguları Kürdistan coğrafyasını aşmıştır. DAİŞ’in şehirden çıkartılma sevinci sadece Kobani’de kutlanmadı, Kürtlerin yaşadığı birçok şehir ve köyde kutlandı. Kobani Savaşı’nın acı ve ıstırapları büyüktü ama kazançları da büyük oldu, olacaktır.” dedi Çekdar.

“Zafer bazen nehirde akıp gelen bir hazine gibi kansız ve barış içinde, bazen çatışmalı ve eşit şartlarda, bazen de zafer çok kanlı, şiddetli ve eşit olmayan şartlarda kazanılır. Kobani çok kanlı ve ıstıraplı bir şekilde özgür oldu. Kobani Zaferi, yeni zaferlere gebe. Kobani Savaşı, daha büyük bir zaferin kapısını açmıştır. Kobani Zaferi; yeni mutluluklara ve acılara analık etmiştir.” dedi Jinda.

“DAİŞ zihniyeti var oldukça bu savaş olacaktır. Bu savaş; demokrasi, özgürlük ve insanca yaşama savaşıdır. DAİŞ, gökten zembil ile inmedi. Onu demokrasi, adalet ve özgürlük karşıtı zihniyet doğurdu, destekledi ve ona yardım etti. Bu zihniyet oldukça DAİŞ olacaktır.” dedi Azad.

Azad ve savaş arkadaşları özgürce Kobani şehir merkezini gezdiler. “Savaş ile gelen özgürlük, belki de özgürlüklerin hem en ıstıraplısı hem de en kutsal olanıdır...” dedi Azad.

Çiçekler topraksız,
Kuşlar yemsiz,
Rüzgâr uğuldar çatılarda,
Halk perişan,
Yüreği derinden sızlar,
Hâlen yapılacak çok şey var...

Şubat, 2015

ALDATILMA

Urfa’da bir aile, oğlu Ramazan’ı evlendirmek ister. Aile görücü usulüyle komşu köyden biriyle Ramazan nişanlandırılır. Damat gelini, gelin damadı görmemiştir. Onları vekâleten aileleri anlaştırmış. Evlenen onlardır ama beğeni sahibi aile olur.

Ramazan’ın ailesi, gelini getirmeye karar kılar ve gelinin ailesine haber yollar. Her iki aile belli bir günde anlaşır. Gelinin ailesinin kan davasından kaynaklı düşmanları vardır.

Halay çekilir, koyunlar kesilir, sofralar serilir ve herkes en güzel elbiselerini giyer. Bir grup gelini almak için yola koyulur. Bölgede araç olmadığı için gelin at ile getirilecektir.

Gelinin ailesi:

“Aldığımız duyuma göre, düşmanlarımız köyü basacak. Erkekler nöbette. Gelin ve sizler ile ilgilenemiyoruz. Bu nedenle kusurumuzu bağışlayın. Şafak ile birlikte gelini alın ve gidin.” der.

Damat adına gelini almaya gidenler söylenileni dikkate alır ve şafakla birlikte hazırlanırlar. Gelinin yüzü duvak ile kapalıdır. Evin içi karanlık, akşamdan gelinin elleri kınalanmıştı ve gelin giyinerek hazırlanmıştı. Gelin ata bindirilir ve yola çıkarlar.

Gelin, öğle zamanı damat köyüne varır. Kimse gelinin yüzünü açıp bakmayı akıl etmez. Nikâh kıyılır ve akşamüzeri damat gelinin kaldığı yatak odasına gönderilir.

Bir sonraki gün gelinin ablasının gelin olarak getirildiği öğrenilmiş olur. Artık iş işten geçmiş, aldatılsalar bile yapacakları bir şey kalmamıştır.

Gelinin ailesi tarafından, düşmanın baskın yapacağı panik ve korkusu yaratılarak gece gizlice gelinin ablası hazırlanır ve damadın ailesine teslim edilir.

Gelin hem engelli hem çirkin hem de çok kısa bir hanımefendidir. Baba evinde kalmış. Baba da hileyle güzel kızını gösterip çirkin kızını gelin olarak postalılar.

1980’de, 12 Eylül darbesini yapan Kenan Evren, sigaranın kötü bir alışkanlık olduğunu söyleyerek sigara içenlerin bırakması için mesaj verir. Ramazan, televizyonda görünen Kenan Evren’e parmağını uzatarak:

“Xeçe senin eşin olsaydı, bırak sigarayı bırakmayı, günde bir kilo kaçak tütün içerdin.” der.

Bir ömrü, aldatılmış bir eşle geçirir.

Suruç Zindanı, 2007

GURUR CAN YAKIYOR

Sivrekli bir adam çarşının ortasında yürür. Arkadan araba gelir. Şoför korna alar. Sivrekli yol vermez. Şoför tepki gösterir ve yol vermesi için seslenir. Sivrekli durur ve şoföre dönerek:

“Ne bağıırıyorsun, varsay bir ağacım. Yolda bir ağaca rastlarsan yine böyle mi tepki vereceksin?”

“Sen ağaç değılsin. İnsan olduğunu görüyorum.” der.

“Tamam, ama ağasam dedim. Ben bir ağacım kıpırdamıyorum.” der Sivrekli.

Arabacı yolunu değıştirir. Sivrekli de eve gider. Eve bir misafir gelir. Merhabalaşır onunla ve oturur.

Sivrekli'nin eşi sobaya odun atar. Bu sırada sobada bir köz halının üzerine düşer. Kadın şaşırır ve dışarıya kaar. Misafir halı yanmasın diye yerinden kalkar, parmaklarıyla közü alır ve sobaya atar. Bu sırada elinde kürek, içeri girer kadın ve olanları görür.

Misafirin bu tavrı, Sivrekli'nin zoruna gider. Sivrekli daha farklı bir şey yapmak için düşünür. Misafirin bu tavrını, eşinin yanında kendisine meydan okuduğına yorar ve müthiş bir öfkeye kapılır.

Siverekli, misafirin çakmağını çaktırmadan halının altına saklar. Misafir sigara yakmak için çakmağı arar ama bulamaz.

Siverekli sobanın ağzını açar ve bir kz alır.

“İbne adam, avradımın yanında hava atıyorsun. Al avucumdan sigaranı yak.” der ve ateşi adamın ağzına sokacak kadar yaklaştırır. Adam şok olur.

“Eşiin bacım, anamdır. Öyle bir niyetim olmadı ve olamaz. Halı yanmasın diye yaptım. İnsani bir tavır, başka bir anlamı yok.”

Sivereklinin eli yanar ama yapması gerekeni yapmıştır. Bu tavrıyla mutlu olur. Mutluluğu yanlışta arar. Yanlışı yaratır ve yanlışta yüzerek kendini temizler. Gurur can yakar. Aşırı kuşku hem can yakar hem de ev yakar.

19.11.2012-Amed Zindanı

EN ÇOK SEVİLEN KATİL

Bawer, şirin, Fırat, Rıha ve Serhat ayni hücrede kalıyordu. Her birinin yaşamı, hayalleri, alışkanlıkları ve meslekleri farklıydı. Her beşi Kürt demokratik mücadelesini verirken tutuklanır ve zindana atılır. Kimisi üç, kimisi dört yıldır tutukluydu. Ailelerinden, sevdiklerinden, özgürlüklerinden mahrum bırakılmış ve dört duvar arasına atılmışlardı. Suçları Kürt olmak ve Kürtlerin temel insani haklarını istemektir.

Yalan ve iftiraya dayalı hazırlanan iddianame işin biçim ve hukuki kılıfıydı. Her tutuklunun bir hikâyesi vardır. Her beşi tutsak mahkemede anne dilleri olan Kürtçe’yi konuşuyordu. Mahkeme heyeti Kürt dilini “bilinmeyen dil” kategorisine sokar ve Kürtçe savunma yapmalarına izin vermez. Konuşmadan, savunma yapmadan yargılanırlar. Hazırlanan iddianame tiyatrosuna mahkemede devam edilir.

Şeyh Sait İstiklâl Mahkemesinde, Hayri Durmuş, Kemal Pir ve arkadaşları Sıkıyönetim Askeri Mahkemede, Diyarbakır E-Tipi Cezaevinde kafaları tekme ve kalaslarla ezilerek öldürülen on Kürt tutsağı ve arkadaşları Devlet Güvenlik Mahkemesinde, Bawer, Şirin, Serhat, Rıha, Fırat ve arkadaşları ise Özel Yetkili Mahkemede ve Kürtler için yaratılan infaz mangalarında yargılanır. Mahkemelerin ismi, üyeleri ve de Hükümetler değişir, fakat zihniyet değişmez.

Her beş tutsak aynı hücrede günün her saniyesini paylaşır, aynı havayı solur, aynı sofrada oturur, aynı bardakla su içer, aynı yiyecekleri ve acıları paylaşırlar.

Amaçları, özlemleri ve demokratik mücadeleleri onları bir araya getirmişti. Bu nedenle kader arkadaşı değil, dava arkadaşıydılar. Aynı toprakta filizlenmiş, aynı halkın evlatları, aynı amaç için yola çıkan demokratik mücadele savaşçılarıydılar.

Amaç ve hedefleri bir olsa da, alışkanlıkları, karakterleri, aileleri, duyguları, tepkileri, merak ve özlemleri bir değildi. Her biri bir çiçek, her biri bir renkti. Bir çiçeğin ayrı yapraklarıydılar. Hem birdiler hem ayrıydılar. Nerede bir, nerede ayrı oldukları çizgi inceydi.

Her filiz, içinden çıktığı tohumu parçalar ve cenazesi üzerinde yeşerir. Her ölü nice diriye dünyaya getirir. Her nesil geçmişin toplamıdır. Her canlı yaşamını mücadeleyle kazanır.

Beş tutsak da acı dolu bir halkın kültüründen filizlenir. Acı yaşam, boyunlarındaki boyunduruk ve ellerindeki pranga olur. Bunun mücadelesini verirken düşerler tuzağa, bağlanırlar soğuk demir parmaklara, çivilenirler adaletsizliğin kitabına, diri diri gömülürler beton tabutluklara.

Zaman ağır, günler çekilmez, duygular birer lav seli. Yaşam kuru, tatsız ve kara delik misali. Günler birbirine benzer, mekân ve renkler değişmez. Tüm sözler ve tartışmalar birkaç metre alanda uçar. Ne yatmanın ne yemenin ne içmenin ne tartışmanın ve ne de yürümenin tadı vardır. Rüya ve hayallerin bile tadı yoktur. Her şey yaşadığı cehenneme benzer. Her şey bu beton kuyularda boğulur.

Bawer ile Şirin sigara içmez. Diğer üç tutsak sigara içer. Günde en az üç paket sigara içilir. Üç paket sigaranın maliyeti yirmi lira civarında. En önemlisi sigara dumanının saçtığı zehirdir.

Beş tutsak, otuz metre kare bir alanda yaşar. Dokuz saat uyuyarak geçirilse geride on beş saat kalır. Yirmi dört saatin on beş saati uyanık kaldığında, en az on beş dakikada bir sigara içilir. On beş dakikada bir sigara yakıldığında on beş saatte altmış sigara yakılmış olur. Odaya yayılan dumanın sonuçlarını uzmanlara bırakalım.

Sigara paketlerinin üzerinde “sigara sağlığa zararlı” , “sigara size ve çevrenize ciddi zararlar verir” , “sigara içmek öldürür” gibi uyarılar ve dikkat çeken resimler vardır.

Bu uyarılara aldırmadan, üzerinde düşünmeden, sigara tiryakisi olma gerekçesiyle hem kendilerini hem de çevrelerini zehirlerler. Hem ciğeri hem cebi yakarlar.

Serhat hem az içer hem de odanın içinde sigara içmezdi. Bunu bir ilke olarak göürdü. Bu alışkanlığı bir kural haline getirmişti. Kış yaz demeden sigarayı bahçede içerdi.

Rıha ve Ferah ise özellikle kışın bahçeye çıkmaz, pencereyi yarılıyarak sigara içerlerdi. Sigaradan çıkan duman ile içlerine çekip bıraktıkları dumanın çoğu içeride yayılırdı.

Rıha ile Fırat sigaranın zararlarına inanmadıkları için sigara dumanının oda içinde yayılmaması için gereken özeni göstermiyorlardı. Pencere önünde sigara içme kuralını içlerine yediremiyor ve gereksiz buluyorlardı. Bu nedenle canları sigara istediğinde ranzada, masada, oturdukları yer her neresiyse orada içmek istiyor, kalkıp pencere önünde sigara içmek onlara ağır ve zulüm gibi geliyordu. “Zaten zindandayız. Zindan içinde zindanı yaşıyoruz. İstedığımız yerde

sigara içemiyoruz. Bu kural nereden çıktı. Sigara işi abartılıyor. Sigara sağlığa zararlı diye psikolojik bir sorun oluşturuluyor. Elimizde kala kala bir sigara kaldı, o da zehir zıkkım ediliyor.” diye içlerinden düşünüyorlardı.

Şirin ile Bawer ise hem sigaradan rahatsız oluyorlardı, hem da sigarayı içmeyi anlamsız, gereksiz bir alışkanlık olarak görüyorlardı. Kişi iradesini, sağlığını sigaranın kölesi yapmamalı. Zehir saçan bir nesneye esir olmayı kabullenmemeli. Şirin’in kalp sorunu vardı ve bu nedenle dumandan uzak duruyordu.

Bawer ile Şirin sigara dumanı altında kaldıklarından kendilerini sıkboğaz edilmiş hissediyor, boğazları yanıyor. Hem sigaranın kokusu hem de dumanı psikolojilerini bozuyor, nefeslerini daraltıyor, dikkatlerini dağıtıyor ve duman bulutunun yayıldığı yeri terk etmek zorunda kalıyorlardı. Kaçacak yer yoktu. Hücrenin bir köşesinden diğer köşesine gidiyorlardı.

Sigarayı içenler, sigara içmekle mutlu oluyordu, içmeyenler ise mutsuz.

Sigara içenler, sigarayı istediği yerde içme hakkını, sigara içmeyenler ise, dumansız hava soluma hakkını istiyordu. Sigara içen ile içmeyen birbirlerinin yaşam alanlarını daraltıyordu. Bu sorun günde defalarca karşılına çıkıyordu. Birbirlerinin demokratik hakkını düşünerek ortak bir çözümde buluşurlardı çünkü demokrasilerde çare tükenmez. Yeter ki bu anlayış, bu kapsayıcılık olsun. Yeter ki bir başkasının hakkı, senin de hakkındır bilinci, sorumluluğu oluşsun.

Şirin, “Günaydın.” diyerek uyuyanları kaldırdı. Fırat uyandı. Battaniye altından başını çıkardı ve yarı açık gözle etrafa baktı. Gün doğmuş, Bawer kahvaltı hazırlamıştı. Saat sekize geldiğini gördü. Kurala göre kalkması gerekiyordu ama onun kuralı ise kalkmak istememektir. Geç yattığından uykusuzdu, yatak sıcak, hava buz kesmişti. Kalkmak için kendisiyle kavga etti. Bir sağa, bir sola döndü ve isteksiz isteksiz yataktan çıktı. Kurallar onu sıkıyordu. Ona anlamsız, dogmatik ve gereksiz geliyordu. Gönünden, istediği zaman kalkmak, istediği zaman yatmak, istediği zaman yemek, istediği yerde sigara içmek geliyordu. Rıha da aynı fikirdeydi. Bireyin kuralları ile ortak kurallar birbiriyle çelişiyordu. Ortak kurallar, bireysel kuralları yeterince temsil etmez.

Anlamsız kurallar sıkıcı gelir ve yaşamı daraltır. Kuralsız yaşam da olmaz. Kuralsız yaşam başıboş bir yaşamdır. Bireysel ve keyfiyetçilik; kişilerin birbiriyle çeliştiği, her kişinin günü kendine göre düzenlediği bir yaşamdır. İçinde çoğulcu, kolektif bir yaşam yoktur. Bu da daha fazla sıkıntı ve sorun demektir. Kurallar ihtiyaç oldukça olmalı. Kuralların en fazla uygulandığı yer; özgürlüklerin kısıtlandığı, birey ve topluma güvenilmediği, baskı ve otoriter anlayışın yasalaştığı, kural ve cezaya dönüştüğü yerlerdir.

Aynı hücrede beş tutsak, her beşi bulaşık yıkamaktan, lavabo ve yemek masasını temizlemekten kaçınırsa, günlük olarak yapılması gereken ihtiyaçların çoğunda “bana ne” deyip sorumluluk görmezlikten gelirse o zaman yaşam çekilmez olur. Hücre düzeni bozulur. Kişiler huzur ararken kendilerini huzursuzluk içinde bulurlar. Sevgi ve saygı yerini kine, tepkiye ve birbirini beğenmemeye götürür. Bunun çaresi yaşamı kurala bağlamak ve kural ise kapsayıcılıkla çözülür.

Beş tutsağın sigara dışında ek olarak hücre yaşamında oluşturdukları özel bir kural yoktu. Yatma, kalkma, yemek yeme gibi kurallar cezaevinde bulunan tüm siyasi tutsakların ortak kararıydı.

Dışarda her bireyin alışkanlığı, yaşamı ve zevkleri farklıdır. Her kişi dışarıda yaşadığı alışkanlıkları olduğu gibi zindana taşıyamaz. Cezaevi özgürlüklerin, imkân ve olanakların

kısıtlandığı bir mekândır. Her şeyin emir ve tüzüklerle belirlendiği bir mekândır. Ortak bir yaşamın gereği olarak herkes bu yönetmelik kurallarına uymak zorundadır.

Fırat, lavaboda elini yüzünü yıkar, gönülsüz masada oturur. Sofrada peynir, yumurta ve zeytin var. Zeytin, iradenin verdiği peynir ile yumurta kantinden satın alınmıştı. Birkaç lokma yedikten sonra geri çekildi ve hemen sigara yaktı. Sigaraya derin bir nefes vurdu ve ardından derin bir iç çekti. Duman ciğerlerinde birkaç tur attı ve ağzından yorgun, parçalanmış, rengini yitirmiş, mat ve nefesle yoğrula yoğrula kendini dışarıya attı.

Fırat'ın gözleri açık ama kimseyi görmüyor, gelen sesleri işitmiyordu, kendini kapatmıştı. Bedeni hücrede, ruhu çiçekten çiçeğe, daldan dala, bitkiden bitkiye konan bir kelebek gibi dışarıda uçuyordu.

Parmakları arasında duran sigara külü uzamıştı. Sigara dumanı ise zikzaklar çizerek yükseliyor, ardından yayılıyordu. Duman dağıldıkça rengini yitiriyor görünmez oluyordu.

Fırat tekrar derin bir nefeste sigarayı içine çekti. Dumanı önce ağzında çalkaladı ve ardından ciğerlerinin yaşam gözeneklerine yolladı.

Sigara bir ihtiyaç değil. Sigara keyfi bir uygulamadır.

Sigarayı ilk keşfedenler, Kızılderili'lerdir. Avrupa, Amerika kıtasını işgal ve istila ederken, Kızılderili halkından kalma bu alışkanlığı, Avrupa kıtasına taşır ve oradan da dünyaya yayarlar.

Sigara bir bitkidir. Ama kral tacı giymiş bir bitki.

İnsana hükmeden bir bitki,

İnsanı kendi kölesi yapan bir bitki,

İnsanın iradesini teslim alan bir bitki,

İnsanı hem öldüren hem zehirleyen hem de emeğini çalan bir bitkidir. İnsanı kendine bağımlı kılan bir zehirdir. Din kadar bağımlık yaratan, sağlıksız bir alışkanlık, kendini yasalaştıran ve toplumlara kabul ettiren bir canavardır.

Rıha da sigara yakar ve odanın bir ucundan diğer ucuna yürür. Toprak yolda tam hız yol alan bir taksinin arkasında bıraktığı toz duman misali, arkasında yürüyen Bawer duman altı olur, nefesini tutar ve bir an önce dumanın yoğunlukta olduğu yerden uzaklaşır.

Bawer' in boğazında kronik bronşit hastalığı vardı. Duman ile tozdan aşırı etkileniyor, öksürüyor ve sık sık balgam atıyordu. Bu nedenle paspasa bir havlu diker ve her sabah odayı paspaslardı, sigara dumanı da boğazını ve ciğerini asit misali yakardı.

Havalar soğuktu ve kış mevsimiydi. Sigaradan dolayı pencere sık sık açılıyordu. Bawer soğuktan ve nemden rahatsız oluyordu. Romatizmadan dolayı ayak kemikleri yanıyordu. Bu nedenle kış ayları dışarı çıkmıyor ve genelde içeride kalıyordu. İki çift çorap, iki iç fanilayı sıkı giyiniyor ve dört battaniyeyi üzerine atıyordu. Yine de ısınmıyordu. Ayak kemikleri ağrıyor ve gecenin geç saatlerine kadar kimi zaman uyuyamıyordu. Yine de sigara içilirken pencerenin açık olmasını istiyordu. Duman altı olmaksızın soğuk almayı tercih ediyordu. Çünkü sigara dumanı daha fazla onu rahatsız ediyordu.

Çekilmez zindanın, çekilmez detayları.

Sigaranın artı ve eksileri, sigaranın çevreye olan zararları...

Okul, hastane gibi kimi yerleşim yerlerinde sigara içmek yasak. Ama onlar her gün sigarayla kalkıp sigarayla yatarlar.

Örümcek yavruları yumurtadan çıktıktan sonra yavrularına ilk yem olan anneler olur. Örümcek ananın kendini yavrularına yedirdiği gibi insanlar da kendini sigaraya yedirir. İntihar ipini kendisi satın alır. Bedenlerini sigaraya yedirirler. İradelerini sigaraya köle ederler.

Görüş listesi gelir ve Bawer görüşe çıkar. Tutsaklar kederli ve hüznölüdür. Sigarayı sigara ile yakar. Hayatın vazgeçilmez arkadaşı olur. Bawer hücreye geri döndüğünde:

“Gözün aydın, ziyaret nasıl geçti?” der arkadaşları.

“Ziyaretçi sevgi getirmiş,

Çocuk uykudan uyanmış,

Şaşkın şaşkın bakar,

Gülüşü damağında patlar,

Bakışı can yakar,

Sözler, dilde yatar,

Sarılmadan çekip gider,

Ziyaret böyle biter yoldaşım...”

Sigara dünyanın en despot ve egemen gücüdür.

Hiçbir iktidar, hiçbir devlet sigara kadar etkileyici, güçlü değildir ve insanları kendine esir edememiştir ve edemiyor da.

Sigara bir imparatorudur.

Sigara kendine âşık olanın celladıdır.

Zayıf iradenin sığınma otelidir.

Sigara, insanlar tarafından en çok sevilen katildir.

2013, Amed Zindanı

KIRKAYAK

Kanatları mavi, sarı, kırmızı, beyaz ve ayakları altın sarısı, anteni kül rengi, başı zeytin karası, bakışları mutluluk denizi olan bir kelebektir. Bir can. Bir melek.

Kelebek kozadan çıkar çıkmaz geride kalan günlerini dolu dolu geçirmek için yollara düşer. Çiçekten çiçeğe, filizden filize, daldan dala uçar. Doğanın en güzel yerinde sofraya kurar.

Hayatının üçüncü gününde güneşin doğmasıyla uyanır ve kanatlarını çırpır. Durmadan, dinlemeden iki saat gezer. Ansızın dans eden kırkayak ile karşılaşır. Narçiçeklerinin üzerine konar ve kırkayağın dansını mutlulukla izler.

“Kırkayak kardeş, iyi günler. Ayaklarına ve yüreğine sağlık. Dansını çok beğendim. Ancak bir şey dikkatimi çekti. Dans ederken ilk kaldırdığın ve en son yere indirdiğin ayağın hangisi? Bunu bir türlü çıkaramadım.”

Kırkayak cevap vermek için düşünür. Ama aklına hiçbir şey gelmez. Çünkü bu sorunun cevabını kendisi de bilmez.

“Kelebek kardeş inan ki ben de bilmiyorum. Öğrenmem için tekrar dans etmeye kalkışacağım. Soruna cevap arayacağım.”

“Gerekmez kırkayak kardeş, yorgunsun. Benimkisi sadece bir merak.”

Kırkayak tekrar dans etmeye kalkar. Tüm dikkatini hangi ayağının ilk önce yerden kalktığına, hangisinin en son yere indiğine verir. Dikkatini ayaklarına verince dans etme hareketlerinin sırasını karıştırır.

Dans hayatı sona erer. Bu onu hasta eder, hastalık onu ölüme götürür. Hedefsiz, meraksız bir yaşam ölümle örtülür.

2010, Amed Zindanı

KIVILCIM

Bulutlar gökyüzünü iyice kaplarken güneş görünmez oldu ve doğanın rengi değişti. Ardından kar ve fırtına ile göz gözü görmez oldu. İnsanlar evlerinde, korunaklarında sıkışıp kaldı. Bu, günlerce sürüp gitti. Açlık, yalnızlık bir kader olmuştu. İnsanlar çırlıçıplak, yalın ayak, aç, susuz bir halde irade savaşı veriyorlardı.

Medler yurt tutmak için bir araya geldi, konuştular ve anlaştılar. Daha güçlü örgütlenmelere gittiler. Med halkı giderek Mezopotamya'ya yerleşti, köleciliğin kalesi Asur İmparatorluğu'nun şehri Ninova'yı yakıp yıktı.

İyiliği, güzelliği, ateşi, güneşi ve gökyüzünün maviliğini Ahura Mazda.(Hürmüz) Karanlığı, köleliği, kötülüğü ve yeraltını ise Ehrimen temsil ediyordu. Aralarında dişe diş kıyasıya bir savaş vardı. Bu savaş öylesine çetin, öylesine zordu ki, kafalardan kaleler, kemiklerden şehirler, kandan göller oluştu.

Medler, özgürlüğün tadını daha yeni yeni çıkarmaya başlamışken iç ihanet boy verdi. Ancak birkaç yıl özgür yaşayabilen Medler, giderek bölünüyor, yarınlara için güçlü birlikler ve ordular oluşturmaya, devletleşmeye gidemiyorlardı. Aralarındaki kavga almış başını gitmişti.

Bu kavga, aile içi kavgaydı. Bu, köle olmak ile özgür kalmanın ve yaşamının kavgasıydı. Bu kavga, başkalaşma ile kendi olmanın kavgasıydı. Bu kardeş kavgasıydı. Bu kavga, cennet Medya ülkesini baştanbaşa sarstı, sofralarındaki bereketi alıp götürdü. Halk yasa büründü, kardeşlik, dostluk, iyilik ve güzellik yerini; karanlığa bıraktı ve kötülük kara bir bulut gibi çöktü Medya'nın üzerine. Merhamet ve güven yerine, vicdansızlık ve kuşku tohumu ekildi yüreklerle.

Bu giderek Medler'i güçten düşürüyordu. Göç kervanlarının ucu bucağı görünmez oldu dağlarda. Çekilen her kılıç, fırlatılan her ok güveni, aralarındaki örgütlülüğü, sevgiyi, kardeşliği biraz daha öldürüyordu. Evler yakılıyor, ocaklar sönüyor, köyler virana çevriliyordu. Medler arasındaki kardeş kavgası ve huzursuzluk devam ettikçe, Persler güçleniyor, Mezopotamya'nın hâkimi olma şansları artıyordu. Bu fırsatı iyi değerlendiren Persler, Arpagos' un da desteğini alıp Medler'e saldırarak onları içten parçaladı. Ehrimen başarmıştı....

Med ordusunun bir kısmını yanına alan Arpagos, Perslerin safında yer aldı ve onlara öncülük etti. Med halkına karşı savaştı ve ülkeyi Perslere teslim etti. Medler önce hazmetmediler, inanmadılar ama gerçektir ve bu gelenek bugüne kadar adım adım gelecekti. Böylece ihanetin tohumu bundan birkaç bin yıl önce atılmış olacaktı.

Med orduları dağıldı ve yenildi. Med orduları teslim alınıp ülke bir altın tepsi içinde Persler'e sunuldu. Özgür olan halk köleleştirildi.

Halkın yaraları derinleşti, acılar çekilmez oldu. Sağ kalanlar esir alındı, maden ve taş ocaklarında çalıştırıldılar. Savaş meydanlarında öne sürüldüler. Geride kalanlar yerin yedi kat dibine atıldılar. Yer altı dehlizlerinde mahkûm edildiler. Med halkı ülkesine hapsedilerek bu halkın özgürlüğü elinden alındı.

Med halkına reva görülen dünya, onların dünyası değildi. Canlı canlı gömülmüş, biçare bir halde bırakılmışlardı. Kolu kanadı kırılan bir güvercin gibi ortada kalakalmışlardı. Bir elin uzatılmasını bekliyorlardı, bir ele muhtaç edilmişlerdi, bu elin cinsi, karakteri ne olursa olsun onlar için giderek fark etmez olmuştu. Kimisi onurluca, soyluca direnerek ölümsüzleşirken, kimisi de ihanetin eline sarılarak yaşamak istedi.

Ölenler öldü, teslim olanlar da zamanla bu ihanet dünyasına alıştılar. Bir lokma ekmek, biraz para için kendilerini sattılar efendilerine, sundular ruhlarını, peşkeş çektiler namus diye belledikleri neleri varsa! Kendini ihanete satanların gözleri küçüldü, duyguları, ruhları adım adım değişti. O şahin ruhlu karakterleri kayboldu. Med olmaktan başka her şeye benzediler, her şey oldular. Ne Pers'tiler ne Med'diler ne Arap'tılar ne Türk'tüler ve ne de başka biri. Hepsinin karışımı olmuşlardı. Ruhları parçalanmış, bakışları değişmiş, duyguları yamalı bohça haline gelmişti. Ne karanın ne de denizin yaratıklarıydılar. Ne memeli türündendiler, ne de memesiz! Ne kuşlardı ne de sürüngen!..

Medler arasında bir yarış başlamıştı, fakat bu yarış özgürleşmenin yarışı değildi. Kutsal değerlere saldırmanın, ihanet etmenin, kendini inkâr etmenin yarışıydı. Birbirini bitirmenin, birbirini parçalamanın, birbirine güvenmemenin, birbirinin ayağını kaydırmanın, vatanını satmanın yarışıydı. Bu yarışa katılmayanlar dışlanıyor, horlanıyor, göç ettiriliyor ve öldürülüyorlardı.

Arpagos'lar çoğalmıştı; efendilerine yaranmak için zulmetmek bir adet, bir görev, bir gelenek olmuştu. Bu ihanetçi gelenek her saat, her gün, her ay, her yıl derinleştikçe derinleşti. Bir hastalık gibi tüm topluma yayıldı. Fitne fesat kazanı ha bire fokurduyor, altındaki ateş eksik edilmiyordu. Özgürlük özlemleri, hayalleri, filiz halindeki umutları bile kırılıyor, bastırılıyor, prangaya vuruluyordu.

Kanatları kırılmış, dişleri çekilmiş, tüyleri yolunmuş Medler'in çoğu, Hürmüz'ü inkar edip Ehrimen'in önünde diz çökmüşlerdi. Ulusal gelenek göreneklerini unutup kılıktan kılığa giren Medler'in torunları olan Kürtler' in bu anlayışları atalarını aratmadı. Halk, takatten düşmüş, halsiz, mecalsiz ve kendine güvensiz duruma getirilmişti. Başkaları için ter döküp, kılıç çekip savaş meydanlarında ölenler, sıra kendilerine geldi mi birbirini boğazlamanın ötesine geçmiyordu.

Yerin yedi kat dibine atılan Kürdistan halkı, ölü canlar haline getirildi. İşte ihanet, işte bitik ülke...

Günler, aylar, yıllar birer deniz dalgası gibi birbirini kovaladı. Ülkeyi yeniden zapt etmenin, ihanet nehrinin önünü almanın anı gelip dayanmıştı. Tekrar başkaldırmanın saati gelmişti. Bazen bir kıvılcım neler yapmaz ki, ateş olup ormanları yakar, meşale olup halkları isyana kaldırır.

İşte o gün, bu unutulmuş cehennem deryasında, bu katliam diyarında, bu kokuşmuş bireysel ruhlar dünyasında bir kıvılcım çakıldı ve bir ışık belirdi. Gökyüzü parladı ve her taraf ışığa kesildi. Sarsıldı yaşam, titredi yürekler. Gözler açıldı ve ihanet kustu. Ardından kıvılcımın peşine düştüler. Onu yakalamak, onu söndürüp kül etmek istediler. Dağ taş demeden onu aradılar. Hem Mezopotamya'yı, hem Kürdistan'ı işgal eden cellatlar, hem de birer kalesi, uydusu olan Med kfilesinin ruhsuz, ihanetçi üyeleri; ateşi, aydınlığı karartmaya gittiler. Dağ dağ, çeşme çeşme, şehir şehir, yol yol, köy köy, ırmak ırmak demeden aradılar aradılar aradılar...

Bu bir süre avıydı.

Kıvılcım; bir ateş böceği gibi yürekten yüreğe, çiçekten çiçeğe, karanlığı yarararak daldan dala kondu. Gizledi kendini katil ruhlardan. Bir yol bulup çıkmak istedi gün yüzüne, özgürlük

yolunu aradı. Her gün yer değiştirdi, her gün bir başka eylemle ortaya çıktı. Ruhsuzlar da onu yakalamak için kılıktan kalığa girdiler. Bazen dost maskesini takıp yanına kadar sokuldular. Nice nice siyasetler, kurnazlıklar yürüttüler ama başaramadılar.

Kıvılcım; gecesini gündüzüne katarak, dişiyle tırnağıyla, canı ve kanıyla çalıştı çalıştı çalıştı. Sönmemek için her gün kendini yeniledi. Her gün bir eylem oldu. Giderek ateşe dönüştü, sönmüş yürekleri harlandırı. Ateş giderek yayıldı; şevki çöken karanlığı, ihanet yaşamını delmeye başladı. Ateş büyüdükçe büyüdü, ona gelenler çoğaldı. Onu sevenler her tarafa yayıldı, ruhları şahlandı. Bir bayrak olup diyardan diyara dalgalandı. Türkü olup kurumuş yüreklere ruh kattı.

Ateş gökyüzüne, özgür dünyaya açılmak için hiç durmadan gürledi, dağları deldi, denizleri aştı, ormanları sırtladı. Yeraltındaki dehlizden kurtulmak için tüneller kazdı, yukarıya doğru lav olup fışkırdı. Ateş yeniden doğum yapmanın sancısını çekiyordu.

Bu ateş, ilkin 1978'in 27 Kasım'ında bir güneş gibi patladı Medya ülkesinde. Bir şahin gibi daldı ihanetin, işgalcinin üzerine. Fırat olup aktı, dört bir yanda bir şimşek gibi çakıp karanlığı deldi. Yarasalar, çakallar ve kötü ruhlar kaçtı Güneş ülkesinden.

İşte bu gelişmeyi gören işgalci güçler, tüm olanaklarını kullanarak yedek güçlerini devreye sokarak ateşi daha başlangıçta boğmak istediler ama başaramadılar. Çünkü ateş en zor koşullarda kar, fırtına demeden kendini korumuş, büyüyerek doğum yapmış, tüm koşullarda yaşayabilecek bir öncü güce, iradeye sahip olmuştu. Bu irade her türlü olanaksızlığı delip inanç dağı, güven denizi olmuştu. Giderek yiğitler tarlası haline gelmişti. Hiçbir güç onu durdurup yok edemezdi çünkü o, yüzyıllardan, halkların tarihinden, ta uzaklardan kökünü almış, kendini binyılların deneyimi ile yıkamıştı. Kendini sayısız kere örste dövmüştü. Aç, susuz, çırlıçıplak kalmış, işkence görmüş, kovulmuş, hakarete uğramış ama o inatla, öfkeyle, bilinçle, doğruluk silahına sarılarak tüm kötülükleri birer kurşun gibi delip geçmişti.

Ateş bir şahin gibi gökyüzüne yükseldi ve kanatlarını çırpı. Bir aslan gibi ormanlarda hüküm sürdü ve dağlara yöneldi. Fırat ve Dicle gibi bıkmadan, yorulmadan, tükenmeden berrak bir şekilde coştı, coştı, coştı ve aktı Güneş ülkesine. Yağmur olup yıkadı geçmişten arta kalan tüm kötülükleri. Güneş olup hayat verdi doğaya ve insana. Dikti irade ve özgürlük bayrağını dağların zirvesine, yayıldı şehitlerin kahramanlık destanı.

Ne askeri cuntalar ne feodal komprador çeteler, ne sosyal şovenler ne ilkel milliyetçi ve teslimiyetçi güçler, ne sivil faşist kesimler ne de iç ihanet durduramadı ateşi ve özgürlük kavgasını. Bu kavgayı durdurmak için etten duvar ördüler, altından kaleler yaptılar, uluslararası komplolara başvurdular, iç ihaneti pervasızca hortlattılar, en büyük vahşet ve katliamları yaptılar ama görkemli direnişler ateş seli olup her şeyi önüne alıp süpürüp götürdü.

İhanet ile direnişin, Hürmüz ile Ehrimen'in kavgası dağlardan şehirlere, şehirlerden ovalara ve oradan da dünyanın dört bir yanına yayıldı.

Bu ateş Dörtler olup sardı Amed'in burçlarını; çağdaş Kawa, Mazlum Doğan oldu dördüncü kat, dokuzuncu hücrede; saniye saniye eriyip ölüm yatağına giren Pir Kemal, Doktor Hayri, Kızıl Ali, Akif ve dağlarda gerilla oldu.

Ateş büyüdü, partileşti, halklaştı ve giderek ordulaştı.

Evet, 15 Ağustos eylemi tüm bu gelişmelerin, biriken suyun bendini yıkması, yıllarca uykuda kalıp sönmüş volkanın patlamasıydı. Öldü denilen halkın örgütlü, bilinçli isyanıydı. Onur bayrağının elden ele dolaşıp dağların zirvesinde dalgalanmasıydı. O gün, bir halkın isyanı ve var

olma günüydü. Ayaklar altından kurtulup yaşam uğruna bedenlerin tutuştuğu gündü. Dağ taş, kar kış demeden yüründü ve her şey yeniden yaratılıp inşa edildi.

Bu devrimin birer savaşı olan militanlar yılmadan, usanmadan çalıştılar. Bitmeyen yollar bitirildi, aşılmayan zorluklar aşıldı. Olanaksızlıklar delindi, “imkansız” denilen her şey imkan dâhiline sokuldu. İnanç bir ışık gibi yayıldı vatan topraklarında. Bu isyan şehirden şehire halkın dilinde türkü oldu, serhıldanlaştı, Güneş ülkesinde baştanbaşa isyan olup yayıldı.

15 Ağustos; bu nedenle bir isyan günü, bir çılgılık ve Kürt halkının yüzyıllarca süren ölüm uykusundan uyanışının ilk haykırışı, yerin yedi kat dibinden volkan olup patlamasıydı. Köleliğe son verip karanlığı delmenin şimşegi.

15 Ağustos giderek Kürdistan’da yayıldı ve yeni neslin ruhu içinde kök saldı, büyüdü ve yayıldı dört bir yana. Birlikler, örgütler kuruldu, vatan yeniden biçimlendirildi. Kürt çocukları yeniden “özgürlük” dedi. Analar coştı, gelinler zılgıtlar çekti, gençler özgürlük türküsüne ses kattı. Tabi durmadı ihanet, tekrar yayıldı bir kara bulut gibi, özgürlük coşkusu engellemeye çalıştı, yeni Arpagoslar türedi. Fakat artık kıvılcım ateşe, ateş isyana durmuş karayılanları, çıyanları, akrepleri yakıyordu. Ninova’yı yeniden fethetmek için çağdaş Kawa’lar doğuyordu. Yeniden Dehak’ın beynine balyoz vurmak için neferler çıkıyordu. Grup grup, kabile kabile dağlara tırmanıyorlardı. Omuz omuza, yürek yüreğe, can cana vererek 15 Ağustos ruhunu alevlendiriyorlardı. Dayanmışlardı Çağdaş Dehak’ın sarayına, dayanmışlardı zulmün kalesine, hepsinin elinde insanlık bayrağı geleceğe yürüyorlardı. Küme küme vatan toprağında birleşerek özgürlük dünyasını kuruyorlardı.

Artık bu diyarda kaçkına, ihanete, bozgunculuğa yer yoktu. Her şey emekle yaratılıyor ve yoldaşlık ruhuyla yıkınıyordu. Güneşten damlayan ruhlar özgür ve yeni insanın mayası oluyordu.

27 Kasım’da kurulan zemin, salınan kök öylesine derindi ki bu ülkeyi, bu halkı, bu savaşı daha nice günlere, yıllara götürecektik kadar güçlü ve zaferi garantileyecek kadar sıcaktı....

KEDİ VE FARE

Derin bir vadi. Vadinin her iki yakası meyve ağaçları ile çevrili ve kuşların cıvıltısı akan su sesine karışır. Güz mevsiminde vadi rengârenk bir acem halısını andırır. Berrak bir su kıvrıla kıvrıla, taş ve bitki örtüsünü yalaya yalaya akar.

Vadinin batı yamacında taştan yapılmış eski bir ev var. Ev, ağaç dalları arasında gizlenmiş, içinde bir ihtiyar ve bir kedi yaşar. Yemeğini yedikten sonra uzanan kedi gelen seslerle uyanır. Ev yanar ve içi duman dolar. Kedi dışarı kaçır. Ev yanar ve kül olur. Kedi ortada kalır. Bir hafta evi terk etmez. Kedi acıkır ve vadinin derinliklerine doğru ilerler. Açlığını giderme yolunu arar. Kedi yorgun düşer ve bir taşın dibinde uzanır. Gün batar ve akşam olur. Kedinin canı acır, uyanır ve bağıırır. Av ararken avlanır. Yaralı kurtulur ve o korkuyla ağaca tırmanır.

Kedi gün ortasına kadar ağacın üzerinden inmez. Yarası derindir ve zorlukla yürür. Hem açtır hem yaralıdır hem de yorgun. İki gün yalpalanır. Bir fareyle göz göze gelir. Fareyi yakalamak için bir gün pusuda bekler, fare kediye acır:

“Kedi kardeş, beni yakalayıp yemen için bir gündür bekliyorsun. Sen yaralısın, açsın ve üstelik acemisin. Av yeteneğini yitirmişsin. Avlanarak yaşayan bir kedi değil, insanların yardımıyla beslenen evcil bir kedisin. Bu halinle avlayan değil, avlanan olursun. Beni dinle, sana yardımcı olmak istiyorum, yoksa ölürsün.” der.

Kedi şaşırır, kulaklarına inanamaz. Ayağa kalkar ve fareye bakar:

“Nasıl yardımcı olacaksın?” der.

“Şartım var. Beni yemeyeceksin. Ben de yarayı iyileştirir ve yiyecek bir şeyler veririm.”

“Anlaştık.” der kedi.

“Anlaştık demek ile olmaz. Bana karışmayacağına namus, şeref ve onur üzerine söz vereceksin. Bu sözüne bağlı kalacaksın. O zaman kardeş oluruz.”

Kedi farenin öne sürdüğü sözü verir. Kucaklaşırlar. Fare ilk iş otları toplar ve kedinin yarasını pansuman eder. Ardından yiyecek bir şeyler getirir.

Kedi iyileşir ve kış mevsimi başlar. Kar yağar, fare toprak altına çekilir. Kedi aç kalır. Fare ara sıra delikten başını çıkarır, Kedinin hal hatırını sorar. Kedi perişan olur. Kedi fareyi yemeyi düşünür.

“Kardeş, delikten çık, o kara gözlerini öpmek istiyorum. Seni çok özledim.” der.

Fare temkinli yaklaşır, kedinin içinden geçenleri okur. Fare, kediye yaklaşmaz. Birkaç gün bu sezgilerle hareket eder. Fare, kedinin verdiği sözleri unuttuğuna emin olur. Aralarındaki güven ve kardeşlikten eser kalmaz.

“Yalancı kardeş, bir süredir beni yakalayıp yemek için fırsat kolluyorsun, niyetin kötü. Tekrar düşman oldun. Bu zihniyetin oldukça dost veya arkadaş olamayız. Sen yoluna, ben yoluma...” der fare.

“Doğru söylüyorsun fare kardeş. Sen kardeş oldun, ben düşman. Kardeş olmayı bilemedim, beceremedim çünkü karakterimde, kanımda seni yemek var. Bu huyumdan vazgeçemedim. Seninle eşit şartlarda yaşamayı bilemedim, kendimi üstün gördüm. Kendini üstün, güçlü ve farklı görme zihniyetim oldukça kardeş olamayız.” der kedi.

Kedinin tavrından kaynaklı olarak fare ile arkadaşlıkları biter.

Türk boyları Anadolu'ya geçmek ister. Alparslan Kürtler ile ittifak geliştirir. Kürtlerin desteğiyle 1071 yılında Malazgirt'te Bizans ordusuyla savaşı. Bizans ordusu yenilir ve Türk boylarına Anadolu'nun kapısı açılır.

Sultan Selim, Ortadoğu ve kuzey Afrika'ya açılmak ister. Ancak doğuda Sasani İmparatorluğu tehlikeli bir güç olarak durur. Sultan selim, Kürtlere dostluk elini uzatır. Kürtler sultanın dostluk elini tutar ve destek verir. Sultan, Kürtlerin destek ve ittifakıyla 1514 yılında çaldıran da Şah İsmail ordusuyla savaşa girer. Şah İsmail ordusu yenilir ve Osmanlı sultanına Ortadoğu ve Afrika kapısı açılmış olur.

Kemal Atatürk Kurtuluş Savaşı'nı geliştirmek için ilk etapta Kürtlere koşar. Bin yıldır kardeş kaldık ve tekrar kardeş kalarak Kurtuluş Savaşı'nı birlikte verelim der. Kürtler Atatürk'e inanır ve uzatılan elini tutar. Kürtler ve Türkler birlikte Kurtuluş Savaşı'nı verir. Birlikte cumhuriyeti kurarlar. Cumhuriyeti kurduktan sonra Kürtler inkâr edilir, yok sayılır, katliamlardan geçilir. Kardeşlik yerine, Kürtlere düşmanlık edilir. Kardeşlik sözleri unutulur. Kedinin fareye yaptığı yapılır. Kürtler hem ezilir hem de öldürülür. Halk olarak inkâr edilir ve yok sayılır.

Egemen Türk zihniyeti böyle bir zihniyettir. Bu zihniyetten eşit, demokratik, insani bir ittifak, kardeşlik ilişkisi çıkmaz.

Kürtler inkârı, asimilasyonu, köleliği ve dışlanmayı kabul etmiyor. Türk egemen zihniyet ise, Kürtlerin her halk gibi temel demokratik haklara sahip olmasını istemiyor. Kürtler ile kardeşçe yaşamak istemiyor.

Açlık grevi eyleminin onuncu günü, birinci grubun ise altmış beşinci günü oldu. Şimdi umut gözükmüyor. Başbakan bizlerle, Kürtlerle alay ediyor. Yetki, güç, para insanlığını çalmış. Allah yardımcısı olsun! Bu iktidara acıyorum. Güçlü olan güç değil, güçlü olan iradedir. İrade de bizde.

Güçlü bir Türkiye, Kürtler ile uzlaşmaktır. Türkiye'nin çıkarı bu uzlaşma içindedir. Diğer alternatifler halkı kandırmaktır ve yalandır. Kürtlerin ikinci alternatifi bağımsızlıktır. Gün ve koşullar geldiğinde bu mutlaka olmalıdır.

2013, Amed Zindanı

YALANLARLA YAŞAMI ÖRMEK

Berber koltukta oturur ve müşteri bekler. Berber dükkânının önünde bir dut ağacı vardır. Ağacın dalları yayılmıştır, kuşların mekânı olur. Berber 40 yaşlarında, şakacı, konuşkan ve yakışıklıdır. Oturmaktan sıkılınca ayağa kalkar ve aynada orasına burasına bakar. Ardından dut ağacının altında volta atar.

Bu sırada yirmi beş yaşlarında, lacivert bir şalvar, aynı renkte bir yelek, omuzlarında siyah bir ceket, ucu sivri kunduralarla içeri girer. Uzun boylu, esmer, siyah saçlıdır ve yanağında bir yara izi dikkat çeker. Selam vermeden berber koltuğuna oturur.

Berber hoş geldin, der ama cevap alamaz. Müşterinin tavrı, berberin hoşuna gitmez. Berber bir taraftan hazırlığını yaparken diğer taraftan konuşur:

“Biraz önce bir müşteri geldi. Baba yiğit biriydi. Giyinişinden, hareketlerinden ve konuşmasından Siverekli olduğu belliydi. Cömert, konuşmasını bilen bir baba yiğitti. Gerçi fazla konuşmuyordu, ama konuşunca peygamber gibi konuşuyordu ve ben ona hayran kaldım. Onun gibi olmak istedim. Sakalını sabunlamak istedim. Bırakmadı:

“Sakalımı sabunlamadan, ıslatmadan kes.” dedi.

“Ben de öyle yaptım. Orman gibi sakalları kuru kuru kestim. Bana mısın demedi. Öyle adam görmedim. Delikanlı, fakir fukaradan yana biriydi...”

“Ben de Siverekliyim. Sakalımı sabunlamadan kes.” der berber koltuğunda oturan adam.

Berber bıyık altından kıs kıs güler. Kuru kuru sakal tıraşı yapar. Adam acıdan kıvrılır. Yüzü kan içinde kalır. Berber acı çektirmenin tüm yol ve yöntemlerini kullanır. Adam yüzünü ekşitir, ayaklarını kaldırıp indirir, yumruğunu ve dişlerini sıkar. Bakar dayanacak gibi değil:

“Berber kardeş, ben tam Siverekli değilim. Siverek’ in sınır köyündenim. Geri kalan sakalı sabunla ve öylece tıraş et.” der.

“Hay hay efendim. Nasıl istersiniz.” der berber ve yüzünü sabunlamaya başlar.

Müşteri, Siverekli olarak burnu havada, selam vermeden, merhabalaşmadan ve havalı bir şekilde koltuğa oturur. Yarı Siverekli, ilk forsu kırılmış, o kabadayı duruşu çizilmiş halde koltuktan kalkar, parayı öder ve çekip gider.

Berber hedefine ulaşır. Sevinci içine sığmaz. Müşteri gittikten sonra kahkahayı patlatır, gülmekten gözlerinden yaşlar akar.

Oturmamış kişilik, çabuk galeyana gelir. Plansız, hesapsız karar verir ve beden acı çeker. Boş umutlar zamanı çalar.

Zaman hayalinde emek binasını inşa edeceğine, tembellik yastığına yaslanmak daha gerçekçi olur. Yalanlarla yaşamı örmek kendini hiçleştirmektir.

19.11.2012-Amed Zindanı

GÖZLERİ YOKLUĞUMU ARADI

Yatarken annemi rüyada gördüm. Bana kızgındı ve konuşmadı. Anam, bana kızgın bir şekilde vefat etti. İstedigini yapmadığım için bana kızgındı. Ama ben onu seviyordum, amacım kadar seviyordum, saygı duyuyordum.

Anam otoriter, kendine güvenen, insan ilişkilerine önem veren, cömert ve “erkek gibi kadın” denilen kadınlardandı.

Yirmi dört yıl zindanda, dört yıl dağda, yirmi sekiz yıl arkamdan koştu. Yataarken, bir şeyler yerken, bayramda, düğünde hep beni düşündü. Benim için ağladı, gözleri yokluğumu hep aradı. Benim için dert yandı, üzüldü, haykırdı ve güzel günleri yaşamadı, yaşamak istemedi. “Oğlum açken, dört duvar arasında birçok şeye muhtaçken, ben iyi olamam.” düşüncesiyle günleri devirdi. Eziyetli günler, çileli yıllar, özlemin kazanda kaynadığı zaman...

Her zaman için bu yüreğin atışını, çığlığını hissettim. Kulağımda çınladı, gözyaşı olup yayıldı. Değer verdim, onu sevdim, ona saygım sonsuzdu ama ben aileden çıkmıştım, ananın evladı olmaktan çıkmıştım. Geniş bir aile kurmuştum. Amacı, hedefi, ideolojisi olan bir ailenin, bir halkın, birçok ananın oğlu olmuştum. Ben artık birçok insanındım. Bir halkın evladiydim. Ama anam beni kimseye vermek istemiyordu. Beni kimseye paylaşamıyordu. Çünkü anam anlam veremiyordu. O bilinç ve derinlikte değildi. Onun yanında, onun kucağında olmamı, evlenip bir aile kurmamı istiyordu. Bu onun için bir görevdi. Bu görevi bir ana olarak yerine getiremediği için kendini suçlu görüyor ve öyle hissediyordu. Ben, onun gözünde çocuktum.

Tüm özlemi zindandan çıktıktan sonra beni evlendirmekti. Stratejisini böyle kurmuştu. Benim ne düşündüğüm onun umurunda değildi çünkü hayat böyleydi, o da öyle yapacaktı. Ananın aile kurma stratejisine gelmeyince tepki duydu, bana kızdı, her gün üzerime geldi, huzursuz oldu, bana olan güveni sarsıldı. Güven kuşkusu, umudun bitimiydi.

Yengem ve çocuklardan kurtulmak istiyordu. Benimle yeni bir hayat, yeni bir yaşam kurmak istiyordu, hayali buydu. Böyle daha huzurlu olacağını düşünüyordu.

Benimle yaşamaktan mutlu olacaktı. Onun gözünde diğer kardeşlerime göre mağdurdum. Yaşamı yaşamamıştım, acı çekmişim ve gözünde şirindim. Kardeşlerim anamı seviyor ve benden daha iyi bakıyordu. Yıllardır birlikte olmanın getirdiği kimi kırgınlıklar, beni onun gözünde daha sevecen kılmıştı. Annemin isteklerini yerine getiremedim, hayalleri çöktü, sağlığı bozuldu, yaşama tutunamadı, kendini bıraktı, umudu tükenince yaşama olan özlemi de tükendi.

Ben annemi seviyordum, onun ellerini ve ayağını öpüyordum. Ona hizmet etmeye hazırdım. Beni bir çocuk gibi görüyor ve öyle yaklaşıyordu. Yaşlılığın getirdiği duygusallıkla kimi günlük ailesel sorunları aşırı dillendiriyordu, bu da tepkime neden oluyordu. Bu durum beni annemden kaçmaya götürüyordu ama annemdi, bana emek vermişti. Bu fedakârlığının bilincindeydim. Amaç ve hedefimden dolayı istenilen biçimde yardımcı olamadım, ona hizmet edemedim, onun gönlünü alamadım. Onu sevdiğim kadar pratik yaşamda ona cevap olamadım. Bu nedenle özür diliyorum. Yapmak istemediğimden değil, ortam, zaman ve koşullar uygun olmadığı için. Bu nedenle beni affet. Sen anamsın, elini ayağını öpüyor ve saygılarımı sunuyorum. Seni seviyorum.

08.11.2012-Amed Zindanı

DİRENİŞİ ZULMÜN MEMESİNDEN EMDİK

Köyümüz Fırat nehrinin kıyısında. İsmi Nasrettin. Barajla birlikte suya gömüldü. Baraj suyu çocukluğumu ve çocukluktan kalan anılarımı da yuttu. Benden kalan en güzel anılarımı aldı. Beton, gençliğimi; baraj, çocukluğumu boğdu.

Üç dört yaşındayken babam öldü. Annem bana ve kardeşlerime hem analık, hem babalık yaptı. Otoriter ve akıllı bir anaydı. Boyun eğmeyen, kendine güvenen ve iradeli bir anaydı. Üç yıl önce vefat etti. Ruhu cennet olsun.

İlkokulu köyde okudum. Türkçeyi okulda ve öğretmenin dayaklarıyla öğrendim.

Çocuk yaşta işçi ve amele oldum. Çukurova’da pamuk topladım. Köyde mercimek ve arpa biçtim. Yük taşıdım. Harman yaptım, öküzleri otlattım, kuzulara çobanlık yaptım. Tarlada taş topladım ve Tekirdağ ilinde inşaatlarda çalıştım. Hilvan’da briket yaptım ve çocuk yaşta iş sahibi oldum.

Reşit olmadan, devrimci oldum.

Ben çocuktum; Ayakkabısız, yarı çıplak, elleri nasırlı, şafağın altın renginde kaldırılıp tarlada çalıştım.

Ailece bir tabakta yemek yer, bir kaşıkla çorba içerdik. Kardeşlerimle aynı yatakta yatardık. Geceleri annemin masallarıyla uykuya dalar, yünlü yorgan altında rüyada uçardım.

Kendi kökleri üzerinde ve aile terbiyesiyle yetiştım. Kimseyi örnek almadım. Ben beni örnek aldım.

Köyün sessiz taşlarıyla, Fırat’ın asi dalgalarıyla büyüdüm. Acıyı demlendire demlendire yılları devirdim.

Gün gelir beden ölür, geride hikâyen kalır. Tarlada, çayırdı ve bağda ter dökendim. Yine de çocukluğumu özledim.

İlkbaharda Fırat'ın kabaran dalgalarını, doludizgin akışını, yatağına sığmayan kabarışını; kıyıda bulunan rengârenk taşları ve kumsalı özledim.

Nehir'in balıklarını özledim. Evimize bakan kırmızı kayalıklarda kekliklerin ve bülbüllerin ötüşünü, kavalın sesini, ağaç dallarında toplanan kuşların cıvıltısını, narçiçeklerin gülüşünü ve anamın sevgisini özledim.

Fırat Vadisi'ne dökülen güneşin şevkini ve ağaç dalları arasında süzülerek evimizin avlusuna vuran sıcaklığını özledim.

Tarlada tenim yanardı. Yaz sıcaklığında terden sıırıslıksam olurdu. Bazen yalın ayak, bazen yamalı elbiseyle yılı bitirirdim. Yazın sıcak ve boğucu havasından kurtulmak için ya gölgesi serin kayalıklara ya da Fırat'ın suyuna koşardım.

Çalışırdım ama mutluydum, onurluydum, sağlıklıydım ve çalışkandım.

Toprağı kınalı, güneşi bol, suyu bereketli, yüreği kızıl, balığı çok, insanları çalışkan, ağası ve beyi olmayan şirin bir köyde yaşadım. Bizim köy. Fırat'ın köyü.

Gün olur seyran, gün olur devran olurdu, bazen de gün olur şafakta umut doğardı. Diller kir tutmaz, yıllanmış sözler dudakta kalırdı.

Bizim köyde, güneş kızıla batar. Dağı, taşı tarih.

Fırat uludur. Xures Kalesi açılmamış hazinedir. Kale, Fırat'ın avucunda yatar. Çelişkiler sudan bahane, benlik kabuk bağlar. İnsanlar cesur, Karacadağ'ın taşları gibi sert ve inatçı.

Renkli çocukluk hayatım burada geçti. Burada yıldızları gördüm ve dolunaya el salladım. Toprağı burada kokladım ve ona ayakbastım. Huyumu burada edindim, kanımı burada içtim. İlk günahı burada işledim. Ana dilimi ve Türkçeyi burada öğrendim. Burası benim köyüm. Yüreğimin attığı diyar.

Tuz suda kaynar, kan toprağa akar, savaş toplumları yıkar, gençler azalır, mezarlar çoğalır. Acılar büyür, aileler parçalanır ve yaralar derinleşir.

Fırat renginde akar; bazen bulanık, bazen berrak. Ama hep akar. Kıyısında hayat seke seke yaşar. Biri ölür, biri yaşar. Sözler kana karışır. Canlar şafakta doğar, karanlıkta söner. Baharı, yazı ve sonbaharı tam yaşar. Kış kayar geçer.

Kimliksiz, adsız ve dilsiz doğdum. Doğarken suçlu doğdum. Doğmadan inkâr edilmişim.

Kala kala dimağımda anılarımdan bir tat kalmıştı.

Kıyıları öpen dalgalar misali, gerçek beni hep öptü.

Damarlarda devrim aşkı dolaşırken kurşun korku saçardı. Beden ateş, gözler alevlenirken yüreğim korku bağlamıştı. Korku imparatoru, korku denizini yaratmıştı. Toplum korku kefeniyle yatardı.

“Haksızlığa karşı susan, dilsiz şeytandır.” der Hz. Muhammed. Baskı ve korku kazanında kaynayan bir ülkede sessiz, dilsiz ve bana ne diyerek yaşayamazdım. Dilsiz şeytan olamazdım.

Uykuda uyanış; Kürtlerin kuyruğu var iddiasıyla, bacaklarımın arasında bir el, kuyruğu ararken oldu. On beş yaşında bir delikanlı. Sakal ve bıyığına ustura değmemiş, aşık olmamış, dünyayı gezmemiş sade bir Fırat çocuğu. Dili yasak, ülkesi viran, ezilen bir halkın evladı.

Urfa sıcaklığı kan kaynatır. Nefesimde kekik kokusu, bedenimden çocuk teri akar. Ülkede çılgınlıklar patlar. Ruhum zehir tasında filizlenir. Ölüm, beyaz karda akarken ben ergenlik çağına koşardım.

İnkârcılığın renk tonunu ararken bir sabah özgürlük kavgası kucakladı beni. Siyaset bir balyoz gibi ciğerime çarptı. Çocuk yaşta kavga ateşi oldum. Evi, aileyi ve iş yerimi bırakıp gerçeğe koştum. Kendimi kırıp genelleştirdim. Otuz beş yıldır böyle yürüdüm. Gün gün benliğimi kırdım. Kırılan anlayışla bir kale inşa ettik. İhaneti çok gördük. Nice yoldaş kurban verdik.

Biz savaşı başlatmadık. Çalınan değerlerimizi ve zorla bizden alınan haklarımızı istedik. İnsanlığımızı istedik.

Hukuk adına katledildik. Niyetimiz ve varlığımız suç sayıldı. Adalet adına adalet katledildi. Egemenler zulmü meşrulaştırdı. Hukuk, yasa ve demokrasi adına öldürüldük.

Direnışı zulmün memesinden emdik. Yaşamı anlamlaştırmak ve büyütme için hayatımızı feda ettik. Onuru hayatımızla satın aldık. Döküldük ama diz çökmeden hırçın aktık. Kavga bir ırmak gibi aktı. Savrulduk, öldürüldük ama onurumuzu koruduk. Halk olarak tarih gemisine yeniden bindik.

Kimliği ararken; inanç saksı dalında çiçeklenir. Zamanla direniş çivisi, ihanete çakılır. Yalanla kirletilen tarih, kanla temizlenir. Bu kader değil, bir bedel, bir direniş. Özgürlük sevdası.

Kimlik bıçak altında, irade çöp sepetinde olduğu bir anın çocuklarıyız. Hayat ektik, ev yapmadık. Ölü toprakta gül bahçesi olduk. Halkımız için kendimizi öldürdük. Acının ozanı, direnişin savaşçısı olduk.

Karanlıkta uçan bir serçe gibi savunmasız yola çıktık. Sevdamız kanayan yara, sözler mermisiz, düşman vicdansız, dünya adaletsiz. Gün karanlığı giyer. Böylece hudutsuz sevdalar dağa çıkar. Süngü ucunda direniş alevlenir. Çılgınlık ordu olur ve güne çılgılık sığınmaz.

Halk ölüm uykusundan uyanır. Yüreklere bahar düşer. Kandan gülümseme öpücüğü fışkırır. Kürtlük yeniden doğar ve seyrân içinde Newroz'a akar.

Zaaflarımızla kavga ettik. İhanet, sesimize yanaşamadı. İnançla yoğrulduk ve sevgiyi örs de dövdük. Doğayı ve insanları sevdik. Hatalarımızı ezdik, bal tadında sözlerle şehirler inşa ettik. Zaafılar yürüyüşümüzden ürktü. Kimisi yol arkadaşı, kimisi can arkadaşı. Övünmekten kaçındık. İçtenlik mataradaki suyumuz oldu.

Samanyolu ışık döker geceye, hüznün deniz dalgasında toplanır. Çelik mavisi şahin, semalarda özgürce uçar. Mevsimler renk renk akar. Göğsümüzde zulmün damgası. Boğazımızda idam ipi.

Özgürlük tavşan, bizler avcı olmuştuk. Güne düşer parmak izimiz. Askeri darbeleri gördük. Tel örgüleri geçtik, mayınlı sınırlara bastık, dağ dağ, şehir şehir dolaştık, kapı kapı çaldık, küfür, hakaret ve baskılara maruz kaldık.

Suçu halkta değil, kendimizde aradık. Halk altın tacı, başarısızlığı ve hatamızı yeniden yargıladık. Aç, rehbersiz ve çoğu zaman yırtık ayakkabılarla dağ, yayla ve vadi demeden gezdik. Yitirileni bulmaya daldık. Can verdik. Beden yaktık özgürlük için.

Ne Kiro, ne Arap, ne Acem ve ne de Türk'tük. Kürt'ük. Parçalanmış, bölünmüş, inkâr edilmiş, dili yasaklı, tarihi silinmiş bir halktık. Ezilen, mazlum ve katledilen bir halk.

Kimliğe sahip çıkmak ölümdü. Kimisi sokak ortasında, kimisi karanlık bir köşede, kimisi evde veya iş yerinde, kimisi işkence odalarında ve zindanlarda, kimisi dağlarda ve köylerde öldürüldü.

Kimisi genç, kimisi ihtiyar, kimisi kadın ve çocuktu. Kimisi silahla, kimisi işkenceyle, kimisi bıçakla, kimisi tank ve toparla, kimisi uçak ve kimyasal gazlarla öldürüldü.

Kürtlere ölüm ve acının her çeşidi tattırıldı. Böyle öldürüldük ey insanlık. Böyle katledildik ey Kürt halkı.

Ölümün rengine dirildik. Patlar her ışık dağda. Gün dirilir, gece zeytin karası. Kar fırtınasız yağar. Özgürlük vadilere savrulur.

Gençler ölür, bebekler ağlar, çocuklar kavga içinde büyür. Söz düşer dağlara, meydan kalır halka. Gezdim, gizlendim, kaçtım dağ taş. Gç ettim dört mevsime. Zindan bırakmadı peşimi. Çivilendik betona. Tabutlandık ölümün nefesine.

Gördük, iki ay işkence. Acı kapkaranlık bir çığlık olur. Yüreğim ağzımda, gözyaşları kucağımda, sorgucu iş başında. Günler yıllar olur, gözler ölümü arar. İşkencecinin ayak sesi birer namlu. Zulmün yangınıyla piştik.

Ağaçlar ayakta ölür, bizler de gençken öldük.

Ne havayı kirlettik ne de dudaktan düşen sözü paslandırdık. Meleklerin gölgesinde yattık. İşkencecinin son isteğine, özgürlüğe can vermek için haykırdık. Paramparça etseniz bile ağızdan bir laf çıkmaz, dedik. Dil kilitli, yürek kapalı, gözler öfke seli. Dik durduk. Onurlu davrandık.

Ömrümüz beton tabutluklarda çürüdü. Kavga ettik, düştük zindana. İnançla silahlandık, kavgamızla evlendik. Ne âşık olduk ne damat. Ne evimiz oldu ne çocuğumuz. Tüm çocukları çocuğumuz bildik.

Namluya sürülen mermi olduk. Başta kendimizi vurduk. Özgürlük için acı tarlasında yürüdük. Bir mr betonda çrdk. Demir paslandı. Zindan yıkıldı.

Hem elimize hem yüreğimize kelepçe vuruldu. İçim dertler yarası. Gözüm zeytin karası. Saçım kar beyazı.

Ne baharı yaşadık, ne kışın ayaz sofrasını. Ne göz mevsiminin güler yüzünü ve ne de yazın sıcaklığında yaşadık. Sadece zindanı yaşadık. Zindancı olduk. Zindanla yattık.

zlemişim özgür ülkemi. zlemişim taş ve kerpiçle yapılan evimizi. zlemişim anamın masallarını.

Yudum yudum ölümü içtik. mrm daldan düştü düşecek bir meyve gibi. Çoğu gitti azı kaldı. Gözler yanar söner oldu. Burada yaşam kanayan yara. Zindan dilsiz, zindan vicdansız, zindan kr ve sağır.

Ah bir konuşsaydık. Zindanda görüş alanı dar. Yrekle bakılır dünyaya. Yüreğini salarsın dışarıya. Aynı şeyleri çiğnersin. Gece ölüm kokusuna benzer, gün nefessiz kuyu. Ayak topuklarımdan bir sızı yayılır bedenime. Kalbim hıncahınç dolu atar.

Zindan çirkin, zindan acımasız. Koynumda acı yatar, sırtımda yıllar. Gülmek hatıralarda kaldı. Yaşamı çiğneyerek bitirdik. Zindan soğuk. Üşüyorum. Yanıyor gzbebeklerim. Asırlık bir esirim. Sevenler yolumu bekler.

Bizler yandık, bizler öldük...

Gerisi senin görevin ey Kürt gençliği

02.02.2013-Amed Zindanı

İŞKENCE YAPAN KADAR İZLEYEN DE SUÇLUDUR

Cezam az kaldığı için Antep Cezaevinden, Suruç Cezaevine getirildim. O sıra Suruç Cezaevinde siyasi tutuklular yoktu. Olanlar da adli tutuklu mahkûmlar içinde kalmıştı. Adli mahkûmlar içinde kalmak istemedim. Bu nedenle tek başıma bir hücrede kaldım. Gardiyanların iyi niyetinden dolayı, adli mahkûmların koşullarına misafir olarak gidiyordum. Kimi zaman

ortaya çıkan günlük sorunları çözüyor ve yardımcı oluyordum. Beni seviyor ve bana saygı duyuyorlardı. Tutuklular da, gardiyanlar da Kürt'tü. Böylece daha iyi anlaşıyorduk.

Kaçak elektrik kullandığı için bir ihtiyar tutuklanmıştı. Birkaç ay zindanda kalacaktı. İhtiyar koğuşa verilir verilmez kendini yere atar, ağlar, sızlar, yemek yemez, kendini perişan eder.

"Bu kutuda nasıl bir ay yaşarım." der. Tutuklular ilgilenir, ancak teselli edemezler. Tutuklulardan biri:

"Burada siyasi biri var, yirmi dört yıldır cezaevinde tutuluyor. Senin birkaç ay. Nasıl bitiririm, diye ağlıyorsun ve kendini perişan ediyorsun. Bizim de huzurumuzu bozuyorsun, metin ol. Babamız, dedemiz yaşındasın. Bize akıl, nasihat vermen gerekirken biz seni teselli etmeye çalışıyoruz." der.

İhtiyar adam kendisiyle alay edildiğini düşünür. Koğuşa gitmem için tutsaklardan biri çağırdı beni. O sırada resim yapıyordum, birazdan gelirim dedim. Resim bitti, fırçaları yıkadım, etrafa çekidüzen verdim. Elimi yüzümü yıkadıktan sonra koğuşa gittim. Koğuşa ayak basar basmaz, tutsaklardan biri:

"Amca, yirmi dört yıldır cezaevinde olan arkadaş budur." dedi.

İhtiyar aval aval bana baktı. Gözleri nemli, bakışları derin, yıkılmış bir hali vardı. Yüzü dilim dilimdi, başında bir külah vardı, boyun kasları sarkmıştı ama sempatik biriydi.

"Gerçekten, yirmi dört yıldır mıdır zindandasın? Doğrumu?"

"Evet, doğru söylemişler." dedim. İhtiyar kalktı ve elimi öpmeye yeltendi. Bu çıkışa hazır değildim. Kendimi toparladım ve mani oldum. Bana sarıldı ve ağlamaya başladı.

"Bu kadar yıl nasıl yatabildin? Bunu nasıl başardın? Sen bir evliyasın..."

Beni övdü. Onu teselli etmek için uzun uzun konuşarak onunla ilgilendim. Sık sık yanına gittim. Aradan bir hafta geçti. Bir ara konuşmamın içinde: "Bu kadar yıl cezaevinde yatmışsam, bunun sorumlularından biri de sensin. " dedim.

İhtiyar, benden bunu beklemiyordu. Kendine küfretti: "Elimde olsa bir gün bile seni bu cehennemde bırakmam, Şu anda salarım." gibisinden laflar dizdi.

Şimdiye kadar seçimlerde kime oy verdin, diye bir soru yönelttim. Konuyu nereye getireceğimi bilmiyordu. Zaten açık sözlüydü.

"Demirel'e, Ecevit'e, Özal'a ve Erdoğan'a oyumu verdim." dedi.

"Yakında tekrar seçim olacak, oyunu kime vereceksin?"

"Erdoğan'ın partisine." dedi.

"On milyondan fazla oy verecek Kürt var. Her Kürt, Kürtleri savunan partiye oy verirse yüz milletvekilini meclise göndermiş oluruz. Sana, oğlunu gerillaya gönder demiyorum, para ver demiyorum, mitinglere katıl demiyorum, örgütsel faaliyetlerde çalış demiyorum, sadece oyunu ver diyorum. Oyunu verebilirsin, fazla zor bir şey değil? Öyle değil mi?"

"Verebilirim, kimse engel olamaz."

"Verdin mi oyunu?"

"Hayır." dedi ihtiyar.

"Eğer her Kürt, oyunu Kürt partisine verseydi ben de bu kadar cezaevinde kalmazdım. Bu kadar Türk ve Kürt gençleri savaşta ölmezdi. Kürt sorunu şimdi çözülmüş olurdu. Barış içinde yaşamış olurduk. Şimdi insanlar ne dağda ne zindanda olurdu. Her Kürt oyunu Kürt partisine vermiş olsaydı yüz vekilden fazla insan meclise gitmiş olurdu. Dünya ve Türkiye bu örgütlülüğü ve vekilleri ciddiye almak zorunda kalırdı ve bu barışın gelmesine vesile olurdu. Öyle değil mi?"

“Bunu hiç düşünmemiştim. Doğru söylüyorsun, suç bizlerindir, suç cahilliğimizindir...” dedi ihtiyar.

Sadece sorumlu olan iktidar değil, iktidara oy veren, destek sunan herkes sorumludur. İşkence yapan kadar, izleyen de suçludur.

02.11.2012- Amed Zindanı

HAZİRAN

Sabah kalktım. İlk kez kardeşim ve çocuklarıyla bir geziye çıkıyordum. Terlik, iç çamaşırı ve şortumu aldım. Binadan aşağı indik ve kirvemizi bekledik. Birazdan geldiler. Arabalara bindik ve art arda yola çıktık. Yol boyunca sohbet ettik, Türküler söyledik, güldük ve şakalaşarak Hilvan’ın Hoşin köyüne vardık. Yoldan geçerken 1980 döneminde yaşadıklarımı bir bir hatırladım. Birçok olay ve arkadaş bir film şeridi gibi gözümün önünden geçti. Güzel anların yanında birçok acıklı ve duygu yüklü anı tekrar yaşadım.

Hilvan’daydım. Toprağında, büyüdüğüm ve özgürlük hareketine katıldığım diyardaydım. Birçok sözün hâlâ yaşadığı, yüreğimde taze durduğu yıllar. Bir anlatabilsem. Bir yazabilsem, yüreğimde biriken acıları ortaya serebilsem. Yaşananları yazarak tarih yapabilsem. Asılı duran sözlere yaşam verebilsem.

Barajda arabalar durdu. Arabadan indim. Karşıda dut ağaçları duruyordu. Dut yemeye başladım. Otuz beş yıldır ilk kez bu kadar dutu ağaçtan koparıp yiyordum. Parmak büyüklüğünde beyaz, mor ve siyah dutları doya doya yedim. Ben onlardan olamıyordum onlar benden. Ailenin diğer fertleri aşağı indi, ben hâlâ dut ağacının altındaydım. Benim özlemim, duygularım onlarınkinden farklıydı. Benim yaşadıklarım, onların yaşadıklarından farklıydı. Yavaş yavaş ve isteksizce dut ağaçlarını terk ettim. Biraz ileride kayısı bahçesinin içinde kendimi buldum. Kayısılar olgunlaşmış ve birçoğu dalda tutunamayarak yere düşmüştü. Kuşlar, arılar, karıncalar ve diğer tüm canlılar bile yere dökülen dutları, kayısıları ve elmaları yemiordu. Sanki kimsenin ilgisini çekmiyordu.

Kayısı ağaçlarına yöneldim. Yıkamadan ağaçtan koparıp yiyordum. Doğal, temiz hayatın güzelliğiyle yetişen ve büyüyen meyve. Midem dolmuştu ama gözlerim hâlâ istiyordu. Midem boğazıma kadar doldu. Ardından yere serilen çullar üzerinde oturdum. Tüm aile oradaydı. Urfa'dan gelenler vardı. İki araba köyde birleşerek gelmişti. Sayımız çocuklarla birlikte otuzu geçmişti. Biraz sohbet ettikten sonra araziye çıktım. Bu kez bademleri daldan kopardım ve kırarak içlerini yedim. Taşları suya attım ve üzüm bağlarının içinde bir hayli yürüdüm.

Sabah kahvaltısı için beni çağırdılar. Sofra zengindi. Karpuz, kavun, salata, domates, ateşte pişirilen patlıcan ve biber, tereyağı, zeytin, yoğurt, evden getirilen kek türleri, menemen, taş fırın ekmeği ve sac ekmeği ile sohbet eşliğinde yemeklerimizi yedik, kuşların cıvıltısı ve çocukların sesiyle sofrada kalktık.

Öğlene doğru baraja indik ve suya girdik. Çocukluktan beri yüzme biliyorum. Hayli açıldım. İyi bir yüzücüyüm. Yüzmenin her türlü yöntemini biliyorum. Yüzdüğüm yer, birçok olayın, çatışmanın ve ölümlerin yaşandığı bir yerdi. Seksenlerden önce oralarda silahlı geziyordum. Suyun altındayken, geçmişte nasıl bir hayatın yaşandığını, nasıl bir arazinin olduğunu bilendim. Hem sanığı, hem tanığıydım.

Baraj suyu ılıktı ve berraktı. Tertemiz, kirin ve pisliğin bulaşmadığı bir hayatı insana sunuyordu. Yoruluncaya kadar yüzdüm ve iyice yoruldum. Yediklerimi eritmiş ve acıkmıştım. Giyindim ve bahçeye çıktım. Aile kayısı, nar, elma, dut ve diğer kültür ağaçlarının gölgesinde kamp kurmuşlardı. Baraj otuz metre aşağıda başlayıp ilerliyordu. Barajın kıyıları tertemizdi, dalgaları taşları yıkamış ve kıraç toprağı iyice yalamıştı. Karşı tarafta yeşilin içinde kaybolmuş Zer köyü gözüküyordu. Karşıda nar, şeftali, üzüm bağları, pamuk ve mısır tarlaları uzayıp gidiyordu.

İnsanın içinden, kıyı kenarında birkaç dönüm arazi alıp bir tatil evi yapmak geliyordu. Tertemiz hava, bir o kadar da temiz su ve yaşam egemendi. Her tarafta organik sebze ve meyveler sıra sıra diziliydi. Köyümüz de baraj kenarında. Tarlamızın bir ucu suyun içine girer ama kıyısı çamurludur. En küçük dalgalarla dahi suyu bulanıklaşır, insanın suya girme şansını ortada kaldırır. O berrak ve cam gibi su birden çamurlaşır.

Sudan çıktıktan sonra bir çul aldık, dut ağacının altına gittik. Ağacın üstüne çıkmaya niyetlendim ancak dalların sıklığından dolayı çıkamadım. Atik, delikanlı bir genç çıktı. Biz aşağıda çulu açarken genç ağaç dallarına ayağını vurarak dutların yağmur gibi aşağı düşmesini sağladı. Bir kova dolusu dut topladık, ardından oturarak yemeye başladık.

Derken kimisi uzandı, kimisi ufaktan kestirdi, çocuklar baraja inip suya girdiler. Kadınlar ise öğle yemeğinin hazırlığını yaptılar.

Bir koyun kesilmişti. Koyun, büyük bir sac tava içinde pişirilmeye bırakıldı. Şimdiden et kokusu geliyordu. Et kokusunun yanında bahar yeşilliğinin tüm güzel kokuları geliyordu. Efil efil bir rüzgâr esiyordu. Fırat'ın kıyıları giderek canlanmıştı. Dalgalar ha bire büyüyordu. Dalgalar tek tek başını kıyıya vurarak taşları toslayıp geri dönüyordu. Karpuzlar ve kavunlar kesildi, oturup yemeye başladık. Gün yeme günüydü, durmadan yiyorduk.

Hayatımda en fazla yediğim gün idi. Ardından silahlar çıkarıldı. Bir kola şişesini karşıdaki yeterli bir uzaklığa yerleştirerek ona ateş etmeye başladık. Beş altı mermi attım, çok az bir farkla vuramadım. Çaptan düşmüştüm. Eskiden hedefi iyi vururdum. Uzun menzili silahlar ile kurşun atarken sigarayı vururdum. Ama bugün kola şişesini vuramadık. Anlaşılan o yeteneğimi yitirmiştim. Böylece et pişirildi, sofraya serildi ve önümüze konuldu. Gerçekten çok güzel bir kavurmaydı. 1979'da aynı bu biçimde bir kavurma kavrulup getirilmişti. Hâlen o etin tadı

damağında duruyor. Tadı, rengi aynıydı. Et de öylesine pişmişti ki lokum gibi ağızda eriyordu. Etin rengi kahverengiye çalıyor, yediğimde müthiş bir tat veriyordu. Kendi yağında, kendi kokusunda ve odun ateşinde pişmişti. Bu iştahla ve bu güzellikle sofraya oturup yedik. Tamı tamına yedi aileydik, Bir aile olmuştuk. Yaşam kolektif bir hal almıştı. Duygular, konuşmalar bir çığ gibi aynı yöne akıyordu.

Bir yeğenim vardı, bizi bırakıp kaçmıştı. Bu tattan, bu renkten mahrum kalmıştı. Vurmuştu eski duygulara, almıştı eski alışkanlıkları, tutmuştu yönünü başka diyarlara... Bizi terk etmişti, o Hilvan'da bizden ayrılmıştı. İsmi Bawer idi ama duruşu bazen Bawer gibi değildi. Aslında birlikte Fırat'a girmeyi düşünmüştük ama o bizi bırakmıştı. Tam bu arada bir araba dolusu daha akrabamız Urfa'dan gelmeyi düşünmüştü, gelirler de bir şey istenilmez mi? Oradakiler bira vb. şeyler ısmarlamıştı. Oturduk Fırat'ın kenarında. Ilık bir güneşin altında, narin dalgalar, müthiş bir manzara, yer yer suda yüzen balıkların göz kırpsılarının önünde arkadaşlar şişeleri devirdi.

Geçmişten beri bu tür alışkanlığım yok. Ne çay ne kola ne de başka bir şey içerim, sadece su içerim. Ben de Fırat'ın suyunu içtim. Fırat'ın çocuğuydum. Fırat'ın suyuyla büyümüştüm. Fırat'ı bir başka şeyle değiştiremezdim. Fırat'a sırt çeviremezdim. Fırat'ın suyu, benim için içeceklerin içerisinde en üst sıradaydı, benim için o her şeydi. Ben de Fırat'ı içtim.

Tekrar soyunup Fırat'a girdim. Fırat'la yıkandım, Fırat'la güldüm, Fırat'la ağladım. O Fırat'tı. Kıyıları döve döve, bereketi yaya yaya, tarih yarata yarata, bin yıllardır yine akıyordu, o yine koşuyordu, o yine tüm hayvanlara, tüm canlılara can veriyordu. Bizleri yaratan, bizleri büyüten yine Fırat'la idim. O Fırat'tı. O hem öldüren hem yaşatandı. Hem diriltten hem de ruhu alan idi çünkü insanlığa beşiklik eden idi. Doya doya yüzdüm, yorulunca Fırat'ı tekrar öptüm, birkaç yudum içtim, günahlardan arınmış gibi kıyısında yürüdüm.

Ardından toparlandık, o ara ben kayısı ağacının üzerine çıktım. Dört beş kilo kayısı topladım. Poşeti doldurduktan sonra aşağıya indim. Birkaç kilo da elma topladım. Ardından yola çıktık. Arabalarımıza bindik, birbirimizle vedalaşarak. Hilvan'da durduk, bizden kopup kaçamak yapan yeğenim, köyümüze gitmişti. Onu bekledik.

Gitmişti ama niye köye gittiğini çözememiştik. Kafasına esince tutup gitmişti işte. Bazen kendisi anlamadan, düşünmeden çekip giderdi. Gençliğin verdiği duygularla belki de bizi beğenmiyordu. Duygularına hitap etmiyorduk. Bizim sohbetlerimiz ayrı, onun ki ayrıydı. Eski toprak sanıyordu bizi, kendisini teknoloji militanı olarak görüyordu. Eski ile yeninin çatışması, eski ile yeninin duygu uyumsuzluğu idi. Eski yeniye, yeni eskiyi beğenmez. Duyguları, giyimleri, ilgileri farklı olur. Herhalde onun da kaçamağı bu yüzdendi. Belki de başka bir şeydi. Anlamadık kaçtı gitti işte. Önünde derli toplu bir plan gözüküyordu. Bu kafayla yaşamla alay eden bir karaktere sahipti. Yaşamla alay edenin başı hep belada olur. Yaşamın tokadı ağır ve acımasızdır. Anlaşılan onun bu tokattan haberi yoktu. Bunu hatırlatanları da ciddiye aldığı yoktu.

Doğanın, yaşamın ve günün duyguları, akli ve hisleri vardır. Her canlı bunu bilmek zorunda. Bunu bilmeyen yaşamda başarı kazanamaz, mutluluk gemisine binemez. Anlaşılan yeğenim bu kavramları anlamaktan uzaktı. Şimdiden geleceğini katletme adımlarını atıyordu. Bunun emareleri gözümde kaçmıyordu. Umut vermiyordu. Umarım yanılırım. Sonuçta köyümüz olan Nasrettin'den geldi.

Biz de bir arkadaşın evine gittik, aynı zamanda yeğenimin dayısı olurdu, bir çay içtik. O da gelmişti. Ardından ev sahibiyle vedalaşıp Hilvan'dan ayrıldık. O sokaklarda nice kez silahlı ve silahsız yürümüştüm. Nöbet tutmuştum. Nice duygular, nice anlar o sokaklarda gizliydi. Her bir

sokak, her bir ev bir roman değerinde geçmişte kalan eski anılarla doluydu. Hilvan sokaklarını aşa aşa Diyarbakır yoluna çıktık.

Günü böyle bitiriyorduk. Benim için bir başka gün ve dolu dolu bir gündü. Yreğimle geçmişten geleceğe köprü kurduğum bir gündü. İhanet, acı ve direnişin etrafında örülen bir gündü. O gün böyle bitti...

14 Haziran 2014

TARİH

Yeğenim Beriwan ve Ronahi ile birlikte sabah erken kalktık, İrfan arkadaşı olarak yola koyulduk. Mardin-Kızıltepe’de 14 Temmuz vesilesiyle panelimiz vardı. Sabahın serinliğinde karpuz, biber, kavun ve mısır tarlalarını geçerek Mardin’e vardık. Mardin Büyük şehir Belediyesine gittik, zindan arkadaşım Ahmet’e misafir olduk. Sağ olsun, bizi iyi karşıladı ve bize yardımcı oldu. Bu arada yeğenim şehriban da geldi. Fazla beklemeden Kasimiye ve Zinciriye dershanesine gittik. Oradan da müzeye geçtik. Müze ziyarete kapalıydı fakat orada görevli bir arkadaş bize yardımcı oldu.

Mardin tarihi bir şehirdi öyle ki atılan her adımda tarih kokuyordu. Caddeleri, mimari yapısı, mermer taşları insanı geçmişe götürüyordu. Ardından Deyrulzafaran Kilisesi’ne gittik.

Kilisede dikkatimi çeken Zerdüşt dininden kalma ibadethane, sunak ve güneş ışınlarının içeri vurmasıydı. İbadet yerinin tavanı yeni bir teknikle tonlarca ağırlıktaki taşlarla örülmüştü. Ağırcah olarak kullanılan ibadet yerinin üzerinde kilise yapılmış. Kilisenin altı Zerdüşt dininin ibadethanesi... Ardından ayin ve Meryem ananın mekânı olan diğer odalara gittik.

Çeşitli figürlerle süslenen yer yanmıştı ve hâlen ateşin ve dumanın izleri duruyordu. Onuncu yüzyıldan sonra altın kabartmalar yapılmış. Moğol istilasası sırasında, içeride gür bir ateş yakılmış, duvar ve tavanda bulunan altın eritilerek aşağı indirilmiş. Savaş, talan ve acılar kabartmalara ve mermer taşlarına sinmişti. Kilisenin bahçesinde oturduk, fotoğraflar çektik, yürekle, düşünceyle tarihe gittik. O zamanın acılarını, ilişkilerini, aşklarını yeniden yaşar gibi oldum.

Tarihi yerleri gezmek yetmiyor. Önemli olan orada yaşananları düşüncede yaşayabilmektir, görebilmektir ve analiz edebilmektir. O ilişki denizinde yüzmektir, onu tatmaktır ve içmektir. Bu tarihi yerlerde yüreğim ferahlar, duygularım şahlanır, beynim tüm yönüyle açıktır.

Benim yaşadığımı, düşündüğümü, hissettiğimi ve gördüklerimi yeğenlerim göremiyordu. Onların gözünde ortalık taş yığınıydı. Bir alışveriş merkezi onlar için daha çekici ve haz verici geliyordu. Gözlerinden ve mimiklerinden bu net bir şekilde okunuyordu.

Kiliseden ayrıldık. Beklemeden Dara köyüne gittik. Yüzeyde ve yeraltında tarih fişkiyordu. Gizli bir şehir, sahipsiz bir tarih gözler önünde duruyordu. Açığa çıkarılmayan, tüm acılarıyla gömülü bir tarih duruyordu. Önce mağaralara gittik. Beyaz kayalara yontulmuş sayısız mağara, nice yerleşim yeri, korunak ve barınma mekânı yapılmıştı. Bazıları birer oda, bazıları ikişer ve üçer odaydı. Hem yerde hem de kayalarda yapılmış mezarlıklar vardı. O kayalar bilek gücüyle nasıl kazılmış, kocaman taşlar nasıl kaldırılmış, insan şaşırıp kalıyordu. İnsan bu emek sahiplerine hayran kalıyordu.

Köyün içinde olan Zindan denilen yere gittik. Yirmi metre kadar yer altına indik. Özel yapılmış ve mükemmel inşa edilmiş bir yapıyla karşılaştık. Mermer taşlar yontulmuş ve bir kaya halinde yukarıya doğru yükseliyordu. İçeri buz gibi serin ve müthiş bir duygu veriyordu. Tavanı kemer halinde taşlarla örülmüştü, ortada mermer taştan yapılmış sütunlar yükseliyordu. Zindana benzemiyordu. Büyük bir olasılıkla gizli bir ibadethaneydi. İçeriye güneşin vurması için tavanın ortasında bir delik göze çarpıyordu. Büyük bir olasılıkla Zerdüştlerden kalmaydı. Mimarı yapı, kullanılan mermer taşlar, yapılan merdiven insanı ortaçağa götürüyordu. Tek kelimeyle harikaydı. Atalarımızın nasıl yaşadıkları, nasıl bir ruha sahip oldukları göz önüne seriliyordu. Çekiçlerle biçilen kayaları okşarken, beyaz taşların kokusunu, nemini içime çekerken tarihin tadını alıyordum. O dönemi yaşar gibiydim.

Biraz ileride kayada yapılmış su depolarına gittik. Su depoları yan yana dizilmişti. Anlaşılan şehre su verilmişti. Surlar, kanallar, mağaralar, tüneller birbirini izliyordu.

Gün yüzüne çıkmayı bekleyen bir tarih yer altında ve yer üstünde bekliyordu. Çok etkilendim. Yüreğim orda kaldı. Nice aşklar, nice kavgalar, nice masallar, nice ölümler ve nice acıların yaşandığı bir yerdi. Bir daha oraya gideceğim çünkü orada kaldım. Gitmeyenler gitmeli, orada kendini bulmalılar.

Günün en sıcak saatinde gittik. Taş, toprak, kayalar ve gün pişiyordu. Ter içinde kalmıştık. Kızgın temmuz güneşinin altında istenilen keyifle tarihin dokusuna yeterince bakamadım ve onu koklayamadım.

Bizler oradan geldik, o tarihi dokuları görmeliyiz. Bu insanlık tarihimizdir. Bugünü dolu dolu yaşamak istiyorsak, bugüne anlam vermek istiyorsak o ana yaşam yatağını görmeliyiz.

17.7.2014

MERMİLERİN GÖLGESİNDE FESTİVAL

Sabahın serinliğinde Diyarbakır'dan Mardin'e doğru yola çıktık. Taşlara, kayalara, ormana, uçan kuşlara ve gözüme ilışen her şeye bakıyordum. Her nesne bana yeni bir duygu veriyordu. Her ağacın yaprağı, her kayanın biçimi, rengi, duruşu ve yüksek yerlere konan kuşların özgürce duruşu beni efkârlandırıyordu.

Birbiriyle kesişen nice vadi, dere yataklarını dolduran üzüm bağları, incir, fıstık, nar ve diğer kültür ağaçları insana bir başka duygu veriyordu.

Yirmi dört yıl kesintisiz zindanda kalmıştım. Çıktıktan kısa bir süre sonra gizli tanık ifadeleriyle tekrar tutuklandım. KCK ana devada dört yıl daha yattım. Toplam yirmi sekiz yıl zindanda yatmış oldum. Şimdi doğayla birlikteyim ve onunla yaşıyordum. Salt yaşamıyordum, onlar gibi oluyordum. Nesneler arasında gidip geliyor, onları kucaklıyor ve onlara doyunca bakma fırsatım oluyordu.

Midyat'a bağlı Deyrey-Ömer manastırına gittik. Manastır ormanlık ve geniş bir arazide inşa edilmişti. Etrafı fıstık ve diğer ağaçlarla çevriliydi. Yollar kilit taşlarla döşenmiş, her taraf yeniden restore ediliyordu. Bin yıl önce inşa edilmiş bir tarihi eserle yüz yüzedik. Arabamız kilisenin önünde durdu. İki genç bizi karşıladı. Merhabalaşmadan sonra kiliseyi gezmeye karar verdik. Birkaç odayı gezdikten sonra kibrit çöpleriyle yapılan dev makettin önünde düdük. Büyük bir emek ve çabayla yapılan o değerli esere hayranlıkla baktık. Ardından sırayla birçok binayı gezdik. İçerisi temizdi, her şey yerli yerindeydi sanki yeni yapılmış bir binayı andırıyordu. İçerisi serindi. Mimari yapısı, duvara yapılan nakışlar birer emek ve akıl eseri idi. Tavan ve kapıların kemeri taşlarla örülmüştü. Dev kilise, nice insanların kanı, teri ve emeğiyle inşa edilen bir ibadet yeri idi.

Manastırın belirli odalarını gezdikten sonra kilisenin birinci derecedeki din adamının yanına gittik. Bizi saygıyla karşıladı. Orada olan herkes Kürtçe konuşuyordu. Bizlere serin su ve çay ikram edildi. Bir süre sohbet ettik. Ardından hatıra fotoğrafı çektik ve vedalaşarak oradan ayrıldık.

Arabamız, siyah asfaltın bitmez dehlizinde ilerledi. Nefes almadan İdil belediye başkanının misafiri olduk. Bizleri sevgiyle karşıladı. Yemeği orada yedik. Bir süre sohbet ettik.

Gittiğimiz her yerde sohbetleri dinliyor, büyük bir duyarlılıkla olup bitenleri gözlüyor ve izliyordum. Hem siyasetçi hem edebiyatçı hem de ressamdım. Bu gözle ortama bakıyordum. İçimde dünya ağırlığındaki duyguları yaşıyordum. Bastığım, yediğim, gördüğüm her şey bana bir başka tat ve his veriyordu. Özgürlük mücadelesinin yarattığı değerler ve emek gözlerimin önündeydi. Gerçek sahipleri ya mezarda ya dağda ya da zindandaydı. Bu değerleri sahiplenendenlerden çoğu yaratanlar kadar duyarlı, emek sahibi değildiler. Bu da insana acı veriyordu.

Vicdan emeğin çocuğudur. Yarattığın kadar sahip çıkarsın.

Cizre Botan'daydık. Cizre geçmişten beri kültürüne sahiplik eden tarihi bir şehirdi. Mem ile Zin'nin şehri. Harabeye dönüşmüş Bırca Belek Kalesi'ne göz ucuyla baktım. Kürtlerin iktidar binası ve yönetim yeri idi. Kürtlerin birçok konuda karar aldığı tarihi mekân yok oluyordu. Siyah botların altında inliyordu. Esir alınmış ve ölüme terk edilmişti. Geçmişle, anılarıyla Dicle'nin kum tanelerine gömülmek isteniyordu.

Cizre'de bize eşlik eden iki arkadaşla birlikte Kesrik Boğazı'na doğru ilerledik. 1982 yılında bir grup arkadaş ile birlikte Dicle Nehri'ni geçmiş ve ilk kez dağlara yönümüzü vermiştik. İlk kez Gabbar Dağı'na misafir olmuştum. Geçtiğimiz yeri, geçtiğimiz güzergâhları tespit ediyor ve otuz iki yıl önce yaşadıklarımı tekrar yaşıyordum. Yol arkadaşlarımı gözyaşları içinde tek tek andım.

O dönemde yaşanan imkânsızlıkları bugünün imkânları ile karşılaştırmak, fil ile karıncayı yan yana getirmek gibi bir şeydi. Heyecandan nefes alamıyordum. Yirmi sekiz yıl beton duvarların arasına gömülmüş duyguların patlamasıydı. Yirmi sekiz yıl betonla yattık, betonla

kalktık, saniye saniye öldük. Gençliğimizin en güzel anları, kuru beton ve paslanmış demir parmaklıkları arasında boğduruldu. Deyrey Ömer Kilisesi'nde olduğum sırada din adamı bana, “sizler yaşayan şahitlersiniz.” demişti.

Otuz yedi yıldır demokrasi ve özgürlük mücadelesi veriyorum. Kürtler ve insanlar için yaşamımızı amade ettik. Ama bu yetmiyor. Davada başarı ve pratik esastır. Hayri arkadaşın; “Ölürsem mezarımın taşına borçlu yazın.” açıklaması bizler için esastır. Böyle yaşamak yüceliktir. Melek gibi yaşamaktır. Halk için bir şeyler yapmak yetmiyor, halkı özgür bir topluma ulaştırmak olması gerekendir.

O meşhur Kesrik Boğazı'ndaydık. Vadi sert kayalarla sıkıştırılmıştı, bir avuç gökyüzü gözüktüyordu. Nice çatışmanın mekânı ve nice tutuklamanın diyarıydı. Geçit vermeyen dağların arasında asfalt yolda kıvrıla kıvrıla ilerliyorduk. Bir yerde durduk. Kesrik Boğazı'nda, ağaçların gölgesinde serin ayran içtik. Askeri noktaları görünce bu bana Lübnan Savaşı'nı anımsattı. Yolun kenarında taş ve kum torbalarından yapılmış mevziler, mevzilerde şeritli makineli tüfekler, yolun kenarında hazır bekleyen panzerler, elleri tetikte askerler, yolu kapatan çivili demirler...

Asker ve subayın sert bakışları altında bir süre bekledikten sonra Şırnak'a doğru yola çıktık. 1982,1983,1984 yıllarında gezdiğim yerleri, tırmandığım tepeleri, meyvesini yediğim ağaçları, günü geçirdiğimiz yerleri, gölgesinde yattığım kayalıkları görünce o zamanı tekrar yaşadım. Duygularım sel oldu. Nefes alamaz oldum. Kuruyan dudaklarımı yalıyor ve bir kuş gibi pencereden dışarı fırlamak istiyordum. Çeyrek asırdan sonra tekrar dağlarla buluştum.

Cizre'nin boğucu sıcaklığı giderek azalıyor ve dağların zirvelerindeki serin ve temiz hava ciğerlerime akıyordu. Zirvelere doğru tırmandıkça zozan havası içimi ferahlatıyordu.

Şırnak'ı kuşatan askerin kışlaları belirgin tepelerde yuvalanmış ve arazinin tek hâkimiydi. İnsanın içini karartan ve ruhunu aydınlatan iki olgu iç içe girmişti.

Duygularım bir nehir gibi akarken öfkem yanardağlardaki lavlar gibi içimi yakıyordu. Ben o anda olmaktan çıkmış, geçmiş ile gelecek arasında köprü olmuştum.

Şırnak'ta bir arkadaşına misafir olduk. Öğlen yemeğini orada yedik. Arkadaş hizmette kusur etmedi. Bizlere eşlik ederek iki araba ile yola çıktık. Bu yaz ortasında Şırnak susuzdu. Yüreği zengin, özgürlüğe sevdalı, doğal toplum nüvelerini yaşayan şehrin ciğerleri yanıyordu. Her vadide, her yamaçta, her tepede akan su Şırnak'a ulaşmıyordu. Nuh'un şehri susuzdu. Umarız susuzluğu giderilir.

Meşhur Şenebo'yu ve Hilal'i geçtik. Geçit vermeyen dağlar, birbiriyle kesişen nice vadiyi arkada bıraktık. Yüreğim, beynim ve gözlerim açıldı, her şeyi yeniden görmek istiyorum. Arabanın pencereleri görme açımı daraltıyordu. Arabanın hızı görüş mesafemi daralttıkça ruhum daralıyor, kendimi bir kurbanlık koyun gibi hissediyordum. Pencereden çıkmak istiyordum. Beni boğan arabadan kaçmak istiyordum. Otuz yıl önceki anılar bir anda gözümün önünden kayboluyordu. Yeterince bakamıyor, koklayamıyor ve gezemiyordum. Araba beni kaçırıyordu.

Federal Kürdistan sınırının geçtiği noktaya gelmiştik. Ne diken teli ne de belirgin bir iz vardı. Sınır vadide geçen suydı. Sınır birkaç metre ötedeydi. Yıllar önce orada yaşamış ve peşmergelerle birlikte kalmıştım. Çuval dolusu duyguları geride bırakmıştım. Orada defalarca sınırı geçmiştim. Tutuklandığım diyardaydım. Geçmişe dayanmıştım, geçmişin denizinde yüzüyordum. Sonsuzluğa kulaç atıyordum. Geçmişin güzelliklerini yudumluyordum. Geçmişte kalan emekle yıkaniyordum. Yoldaşlık ilişkilerin patikasında yürüyordum.

Yüreğim yanıyor, kanaya kanaya,
Gözlerim yanıyor, ağlaya ağlaya,

Dört gündür yolardayım,
Masmavi Van Gölü bakar karlı dağlara.
Zap ve Habur Çayı, çağlaya çağlaya akar.

Temmuz ayında baharı yaşayan dağlar. Her birinin bir adı her birinin bir sevdası her birinin bir tarihi... Yaşam dolu ve yaşam yaratan dağlar, yol boyunca hep bizimle oldular.

Bunca yıldır görmediğim taşları, ağaçları ve insanları gördüm. Yaylaların havasını bir kez daha soludum ve buz gibi suyu doya doya içtim. Yüreğimi yiye yiye nefes alırken dağlar ise can ala ala özgürleşiyordu. Ben dağlara, dağlar bana küskün, söz verdik, sözü çatlatmadık, umuda saygı duyduk

Roboski Köyü'ne varmıştık. Katliam köyü. 1980'li yıllarda oradan geçmiştim. Ayaklarımın izi kalmamıştı ama yüreğimin izi orada atıyordu.

Habur Çayı dere tepe demeden kıvrıla kıvrıla, taş ve kayaları yalayıp akıyordu. Komata Vadisi'nde defalarca yürüyerek geçmiştim. Anılarım, geçmiş duygularım deniz dalgaları gibi yüreğimi vuruyordu.

Çeman Köyü'nde durduk ve arkadaşlar çay içti. Köy Jirkan aşiretinindi. 1983'te kanserden vefat eden Şehmus, daha sonra Tahir ve Hacı ile konuşmuştuk. O zaman bize karşı tavırları olumluydu.

Çayı takip ederek ilerledik. Her tepede, her vadide, her köyde bir anım, yaşanan sözler, çekilen acılar duruyordu. Orada gençliğim geziyordu. Oralarda direnerek ölümsüzleşen arkadaşlarımın ruhu geziyordu. Orada acılarımız, imkânsızlıklar, zorluklar ve yalnızlığımız geziyordu.

Beytüşşebap ilçe merkezinin içindeydik. Orada bir arkadaş bizi bekliyordu. Birkaç metre ötede askeriye kalıyordu. Tutuklandığımda bir gece orada kalmıştım. Ellerim kelepçeli, aç ve susuz ranzaya bağlanmıştım. Karakolun yanından geçerek yaylaya doğru yol aldık. Tanıdığım yerlerdi. Gezdiğim yerlerdi. Bana yabancı değildi. Taş taş, tepe tepe gezdiğim yerlerdi. Benim yaylalarımı. Özgürlük hareketi adına ilk ayağı basanlardandım. İlk özgürlük adımını atanlardandım. Arkadaşlarımı arıyordum, yerlerini başka arkadaşlar almıştı. Yürekləri bir, azimleri tek, bakışlar aynı keskinlikte ama bedenleri bir değildi.

Festival alanına yetiştik. Yüzlerce çadır, yüzlerce araba, binlerce insan toplanmıştı. Her birisi bir renk, her birisi bir candı. Hiçken her şey olmuştu. Birken bin olmuştu. İnançsızlık gerçeğe dönüşmüştü. Ölen değil, dirilen bir halk olmuştu.

Tanıdık bir arkadaşın çadırına gittik. Arkadaş hizmette kusur etmedi. Gece olunca havalar soğudu. Kışlık parkamı götürmüştüm. Gece parkayı giydim. Akşam yünlü yorganın altında yattım. Yine de soğuktu. Biraz ileride kar vardı. Getirilen karın bir kısmını yedim. Dört mevsimi bir arada yaşayan bir coğrafyada yaşıyorduk.

Gece boyunca türküler söylendi, konuşmalar yapıldı, halaylar çekildi ve müthiş bir heyecan, bir hareketlilik ve kolektif ruh vardı. Bir sonraki gece bir başkaydı. Önce havada fişekler patladı. Karanlık aydınlandı. Kato'nun semalarına müthiş bir renk verdi. Kato Dağı böylesi bir renk cümbüşü görmemişti. Yüzü kapalı, ellerinde meşale, tek sıra halindekiler, gerilla elbiseleri ile sahnenin bulunduğu meydandan geçtiler. Tam bu sırada zılgıt ve alkış tufanı patladı. Dört bir yandan gelen izli mermiler gökyüzünde bir yıldız oluşturdu. Silah sesleri alkış ve zılgıt sesine karıştı. İnsanlar bir sel gibi akıyordu. Heyecan, sevgi ve mutluluk patlaması olmuştu. Festivalin etrafı silahlı gerillalarla kuşatılmıştı. Halk gerillayla buluşmuştu. Kato gerillaya mekân olmuştu. Bir ananın çocuğunu barındırdığı gibi Kato da çocuklarını koruyordu.

Sevinç, mutluluk içimi doldurmuştu. Heyecanla bakıyordum her şeye. Acı ve dertler insanı hırçın hırçın ağlatır, mutsuzluk girdabında boğar. Sevinç ve heyecan da aynen öyledir. Yaşanılan, yüreği karartan, nefesi daraltan şeylerden, bir anlık da olsa tüm dertlerden kurtulursun. Sevinç denizinde yüzersin. Tüm insanlar bu sevinci yaşıyordu.

Ardından türküler söylendi. Binlerce insan meydanda oynuyordu. Meydan, coşku meydanı olmuştu. Kazanda su nasıl kaynarsa meydan da öyle kaynıyordu. İnsanlar grup grup, el ele vermiş, aynı ritimde oynuyorlardı. Yorulmak bilmeyen, meydanı bırakmayan bir kitle. Militan bir kitle. Acılar diyarından süzülen bir kitle. İstirap görmüş bir kitle. Emeğiyle, canıyla, malıyla değer yaratmış bir kitle.

Daha önce görmediğim birçok dost ve arkadaşı meydanda gördüm. Sabah kahvaltısını yaptıktan sonra dost ve arkadaşlarla vedalaşarak oradan ayrıldım. Kaplıcaya gittik. Kaplıca suyuna girdik. Fazla beklemeden yola çıktık. Bu kez Uludere ilçesi üzerinden yola devam ettik. Yakalanmadan önce bu yolda yaya gitmiştim. Benim memleketim. Tutuklandığımız köyün yakınından geçtik. Geçmişten kalma anıları tekrar yaşadım. Bilinçaltında kalıp hatırlamadıklarımı tekrar hatırladım.

Bir tarafta Tenin Dağı, diğer tarafta Kato Dağı, tüm heybetiyle tepemde duruyordu ama onları aşmıştım. Bana analık etmişlerdi. Kış ve yaz demeden bağrına basmıştı. Onlar bizim dağlar. Bereketin ve tüm çiçeklerin mekânı, tüm canların evi. Gerillanın dağları.

Birbiriyle kesişen vadiler, ormanla kaplı tepeler, bulutların içine birer hançer gibi saplanan zirveler... Dört mevsimi bir anda yaşayan dağlar.

Durmadan, mola vermeden akşama doğru Amed'e vardık. Bir kez daha dağlarla buluşmanın mutluluğunu yaşadık. Dağları terk ettik ama bırakmadık.

04.08.2014

ÖLÜM KOKUSU

Yıl 1999. Üç rakamın yan yana geldiği yıl. Gaziantep Özel H-Tipi Cezaevinde kalıyorum. Cezaevinde on altı yıllık bitirmişim. Hücrede dört arkadaş kalıyoruz. Güneş batmış, hava kararmıştı. Dışarı soğuktu, içeriğin de dışarıdan farkı yoktu. Ranzama çekildim. Battaniye altında kitap okuyordum. Ayaklarım bir türlü ısınmıyordu. Soğuktan kemiklerim sızlıyordu. Nezle olmuşum. Halsiz ve yorgundum, sık sık burnumu çekiyordum ama asıl fırtına içimde kopuyordu.

Derinden gelen bir ses kulağıma çarptı, gözlerimi kitabın satırlarından çektim ve pür dikkat kesildim. Soğuk bir dalga bedenimi vurup geçti. Gelen ses tekrarladı. Yabancı olmadığım bir ses. Üzerimden battaniyeyi attım, kitabı ranzaya fırlattım ve kapıya yöneldim.

Gelen ses derinden ama yürekte süzülüp geliyordu. Sesin geldiği yöne koştum. Karşı hücrede kalan bir arkadaş benden önce dumanın çıktığı odaya yöneldi. Kapıya dayandık ancak kapı açılmıyordu. Tüm gücümüzle kapıya yönelince kapı açıldı. Ateş ve duman içinde bir arkadaş gördük, ismi Müslüm.

Müslüm, lavabo bölümüne girmiş, paspas saplarıyla kapıyı iyice sıkıştırmış, kapının açılmaması için tedbir almıştı. Daha önce topladığı gazete, karton, kolonya ve yakıcı madde olan bali ile bedenini ateşe vermişti. Bedeni alevler içinde kalmıştı. Lavabodaki suyu dökmüştü. Çıplak ellerimizle ateşi söndüremezdik, yan hücreden bir battaniye aldık ve alev topu haline gelen bedene sardık. Arkadaşların yardımıyla Müslüm arkadaş hücreye getirdik. Battaniye yapışmasını diye üzerinden aldık.

Müslüm arkadaş durmadan slogan atıyordu. Eyleme öyle kilitlenmişti ki yanan bedeni umurunda değildi, acı hissetmiyordu. Yanan beden sanki onun değildi. Soğukkanlı, sızlamayan, acı duymayan, ateşten korkmayan, ölüme meydan okuyan bir duruş, bir bakış, bir irade, sadece slogan atıyordu.

Ne oturdu ne de bir yere yaslandı. Dimdik ayakta bakıyordu bize, panik ve heyecanda olan bizdik. Saçı, bıyığı, kaşı yanmış bir şekilde anadan doğma karşımızda duruyordu. Kimi yerleri kızarmış, kimi yerleri dumandan siyahlaşmış, kimi yerlere naylon, gazete yapışmış, kimi yerleri yanarak sarkmıştı.

Gardiyanlar kapıya dayandı, içeriye girmeye cesaret edemediler. “Bir arkadaş kendini yakmış, bir an önce hastaneye götürülmesi gerekiyor.” dedim. Gardiyanlar gitti ve on dakika sonra kalabalık bir şekilde kapıyı açtılar. Müslüm arkadaş battaniyenin içinde onlara teslim ettik.

PKK lideri Abdullah Öcalan’ı, uluslararası bir komployla Türkiye’ye teslim etmeyi protesto etmek için arkadaş eylem yapmıştı. Attığı sloganlar da bu içerikteydi.

Tutuklandığımda iki aya yakın işkence gördüm. Her şeye meydan okuyan bir tavır içine girip direnişe kilitlendiğim an acı hissetmiyordum. Ya da çok az acı hissediyordum. Bir de Diyarbakır Cezaevinden, Eskişehir Cezaevine sürgün esnasında bana işkence yapılmıştı. Bu sırrı o zaman tatmış ve fark etmişim. İnsan iradesinin acıyı yenecek kadar güçlü olduğunu bizzat yaşamıştım. Müslüm arkadaş da amacına öylesine kilitlenmişti ki, o an acı hissetmiyordu, iradesi acıyı yenmişti. Ölümü yendiği gibi ateşi de yenmişti. Tüm enerjisini slogan atmaya vermişti. Bedeni ateş közü olmuştu ama o acı duymuyordu.

Bu iradeye ancak saygı duyulur. Bu halkın; bu iradeye sahip insanlara ihtiyacı vardır. Kendini ateşe atan bir yürek, ateşi bedenine tutuşturan bir irade.

Müslüm arkadaş battaniye içinde slogan atarak uzaklaşırken bizler ortada kalmıştık. Yüreğimiz parçalanmıştı, vicdanımız içimize damlıyordu. Duygularımız alev alevdi. Atılan sloganlarla o ateş içinde yanan beden, o asalet, o duruş, o yürek yakan bakışlar, o cesur arkadaş içimizde kalmıştı.

Yanan beden gitmişti ama yanığın kokusu duruyordu. Yanık kokusu bir mızrak gibi içime vuruyordu. Bu keskinlikte bir kokuya tanık olmamıştım. Canlı canlı yanan bir bedenin daha keskin bir koku çıkardığına yeni tanık olmuşum. Çok ağır bir kokuydu. Pencereleri açtık ama koku bizi terk etmiyordu.

Eskişehir-Aydın sürgününde benzer bir kokuya tanık olmuşum, yanılmıyorsam açlık grevimizin kırkinci günü geçiyordu. Bize işkence edilmiş, iki arkadaşımız can vermiş ve beton hücrelere atılmıştık. Açlık grevini bırakmamız için açlık duygularımızı kışkırtmak amacıyla ana matlada ciğer kızartılıyordu. Kızartılmış ciğer kokusu çıplak beton duvarlarından süzülerek yüreğimize vuruyordu. Midem bulanıyordu. İştahım kabardığından değil, bana işkence gibi geliyordu, yüreğimi daraltıyordu.

Hayatımda üç kokuyu hatırlıyorum. 1976 yılında Tekirdağ'da çalışıyordum. Hâlen çocuktum. Tekirdağ ile Çorlu arasında bir fabrika vardı. Yanılmıyorsam yağ fabrikasıydı, çok pis, nefes kesen bir koku saçıyordu. İkincisi Aydın Cezaevinde açlık grevinde olduğumuz bir sırada pişirilen ciğer kokusuydu, üçüncüsü ise Müslüm arkadaşın kendini yakarak hücreleri dolduran yanık kokusu olmuştu. Sonuncusu en keskin, en etkileyici, en ağır kokusu olanıydı. Arada on üç yıl geçmesine rağmen hâlen o koku içimde duruyor.

Aydın Cezaevinde açlık grevinin kırk beşinci gününden sonra bizi hastaneye kaldırdılar. Biz dört eylemciyi küçük bir odaya yerleştirdiler. Odanın penceresi yoktu. Yaz mevsiminin en sıcak günleriydi. Bedenimizden ölüm kokusu geliyordu. Gardiyanlar içeri girdiklerinde, kokudan dolayı bir an önce dışarı çıkmak istiyorlardı. Biz kokumuzu alamıyorduk ama çürüdüğümüzü, eridiğimizi, takatten düştüğümüzü görüyorduk. Her gün, her saat ölüme yaklaşıyorduk ama dışarıdan gelenlerin ilk dikkatini çeken ölüm kokusuydu. Biz ölmemiştik ama ölüm kokusunu yayıyorduk çünkü biz ölüme kilitlenmiştik. Müslüm arkadaş da ne kokuyu hissediyordu ne de acıyı çünkü ölüme kilitlenmişti.

Ölümü yenen, tüm duygu organlarını kilitler. Şimdi altı yüz altmış sekiz arkadaş açlık grevinde. İlk postada eyleme giren arkadaşlar kırk beşinci güne girdiler. Artık ölüm kokusunu saçıyorlar. Ben insanım diyen herkesin bu ölüm kokusunu hissetmesi gerekir. Kör, sağır ve dilsizliğe oynamak vicdansızlıktır. Yüzlerce kişi zulmün kapısının önünde bedenlerini ölüme yatırmış. Züllüme ortak olamayız. Sessizlik vicdansızlıktır, ayıptır, günahıdır. Bu eylem hak ve vicdan eylemidir. Ölümünden önce, ölüm kokusunun yüreklere vurduğu andır.

27.10.2012-Amed Zindanı

RÖPORTAJ

12 Eylül faşizminin cehenneme çevirdiği Diyarbakır 5 No’lu Askeri Cezaevi hala edebiyata konu olmaya devam ediyor.

Üzerinde çok hikâyeler, romanlar, yazılar yazılan; belgeseller çekilen birçok tartışmada sürekli gündeme gelen Diyarbakır zindanındaki vahşi uygulamalar, son olarak uzun yıllar zindanda yatmış olan Ali Oruç’un yeni romanı ‘Hawar’ın konusu oldu. Kürt Özgürlük Hareketi’nin öncü kadrolarının yakalanışını, zindandaki yaşamları ve direnişlerini konu alan “Hawar” yazarın sansürsüz işkence anlatımıyla farklı bir pencere çiziyor. Kitabı aslında yeni nesillerin de okuması gerektiğini söyleyen Ali Oruç’la konuştuk.

_5 No’lu Askeri Cezaevi size neyi hatırlatıyor?

-Diyarbakır zindanı bana gençliğimin yok oluşunu, işkenceyi, ihaneti ve dışı dış direnişi hatırlatıyor. Kürt halkının öldürülmek istenilen kimliğini ve buna karşı Kürt devrimcilerinin işkenceye, ihanete karşı duruşunu ifade ediyor. Diyarbakır zindanında ihanet de, direniş de yaşanacak kadar yaşandı. Bundan dolayı **da 5** nolu bir mücadele alanını, varoluşu ifade ediyor.

-PKK’nin öncü kadrolarının hayatlarını konu alıyorsunuz. Sizde en çok iz bırakan ne oldu?

-Anlattığım arkadaşlarla bazen birebir yaşadım, bazen olanları izledim, bazen de duydum. Her şeyden önce onların mücadeleleri, direnişleri, yoldaşlıkları önemli bir izdir. Bu kitap her ne kadar roman diliyle yazılmış olsa da ben bunu kurgulamadım. Bütün bu anlattıklarım

gerçek yaşamda yaşanılmış yüzde yüz gerçek olaylara dayanıyor. Kitap bir romandan ziyade belgesel niteliği taşıyor. Yeterince anlattığımı da iddia etmiyorum. Benim anlattıklarım deyim yerindeyse “devede kulak.” Mücadelenin öncü kadrolarının direnişini anlatmaya çalıştım.

-Yazarken en çok zorlandığınız şey ne oldu?

-Yazmak, bir eylemdir. Herkes yazamaz, birileri yaşar fakat yazamaz. Birileri de yazar fakat yaşayamaz. İkisini bir arada yapmak gerçekten de zordur. Bu kitabı masasız, çoğu kez kırık bir kalemle dizimin üzerinde yazdım. On yıl araştırdım, üç ayda yazdım. Yazarken bazen ağladım, bazen daraldım, bazen de yemekten kesildim. Yazarken defalarca o olayları tekrar tekrar yaşadım.

-Bu kitapla okuyucuya ne mesaj vermek istediniz?

-Ben bu kitabı yazarken okuyanın ağlayacağını yaşamını yeniden sorgulayacağını, iradesini yeniden ele alıp düşüneceğini; bitirdiğinde ise yüreğinde bir iz bırakacağını düşündüm, düşünüyorum. Okuyucu kitabı bıraksa bile kitabın onu bırakmayacağını düşünüyorum. Bu kitabı okuyanın kitaba konu olan direnişi ve işkenceyi asla unutmayacağını sanıyorum. Gelecek neslin, değer yaratanların hangi aşamalardan geçip buralara geldiğini anlamasını istedim.

-Günümüzde zindanlardaki hasta tutsakların durumu da tartışılıyor. Bu konuda kamuoyunun tepkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

-Zindana giren betona çivilenmiştir. Nefesi kesilmiş, imkânları sınırlanmış bir bireydir. O her anı zindanla yaşar. Ancak dışarıdakiler de her anı kendileriyle yaşar. Bu vesile ile zindandakileri hatırlamazlar. Zindandakileri hatırlayanlar onun yakınları, ailesi, bazı demokrat çevreler ve dava arkadaşlarıdır. Günümüzde Türkiye’de genel manada zindanlar noktasında bir duyarsızlık söz konusudur, diyebilirim.

-Son olarak Diyarbakır zindanının müze yapılması tartışmaları var. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

-Diyarbakır zindanının müze olması gerektiğine inanıyorum. Ancak bu müze sadece betondan olmamalı. Bu müzede ihanet ve direnişin yaşandığı tüm belgeler sergilenmelidir. İnsanlar müzeye giderken bütün yaşanmışlıkları görmelidir. O zaman müze olmasının bir anlamı olur. Müze derken, zindanın insanlara okutulabileceği görsel bir bakış olmalı...

-Romanınızda birçok olay var. Yaşanan ihanet, direniş ve ölümler size neyi hissettirdi?

-İşkence gören biri olarak işkence, insana acı verir. İşkence gören bir kişi iki yolu kendine esas alır. Bir teslim olmak, ikincisi ise direnmektir. İşkence uzun sürer ve kişinin kararı kesin değilse ihanete düşer. Yok, eğer direnişte karar kılmışsan ölüm korkusunu yaşamıyorsa ölümü arar. Ölüm gelsin der. Direnişe karar vermiş, inançta karar kılmış kişi ölümü ve acıyı yenmiş kişidir. Ne ölüm ne de acı onu etkileyemez ve hedefinden saptıramaz.

DEWREŞ İLE ADULE RÖPOTAJI

Dewreş ile Adule bir sevda romanı olup aynı zamanda. Ezidilerin yaşamlarını, kültürlerini, göç edişlerini anlatıyor. Bir yanıyla savaşçı ruhu, neden bir Ezidi aşkını seçtiniz?

Ben Urfalıyım. Küçük yaşta dengbejlerin sesinden hikâyeyi dinlemiştim. 1980 döneminde silahlı olarak Karacadağ’ın birçok yerini gezmiştim. Bu dönemde Ezidilerin birçok

köyüne gitmiştim. İlişkilerimiz iyiydi. Kültür ve yaşam tarzlarına tanıklık etmiştim. 12 Eylül Askeri Darbesiyle, Müslüman Kürtlerin çoğu bize destek vermezken Karacadağ'ın eteklerinde bulunan Ezidi köyleri bizi barındırıyor ve bize destek veriyordu. Onları onlardan dinledim.

Dewreş'in aşktan önce vatan sevgisi vardır. Bu aşkı koruyabilecek bir toprak parçasına ihtiyacı var. Öleceğini biliyor. Her şey aşkım için demiyor. Aşkı bireyselleştirmiyor. Her şey aşkım için, aşkım de onurlu bir yaşam için diyor. Sadece aşk için seferber olmuyor, kapıya dayanan düşmana karşı, tüm sevdiklerini seferber ediyor. Birliğin ve beraberliğin harcı oluyor. Kibirli aşiret reislerinin şapkasını düşürüyor.

Adule de bireysel davranmıyor. Dewreş'in ölümünden sonra onun kahramanlığını halka mal ediyor. Aşklarını toplumsallaştırıyor. Ezidilerin aşkı da, savaşçılığı da, dini de mücadelecî ruhlarında gizli.

Bilindiği gibi milattan önce 700 yıllarında Zerdüş dini ortaya çıkıyor. Başta Kürtler ve bölgedeki birçok halk bu dini benimsiyor ve kabulleniyor. Kürt halkı bin yıl Zerdüş dinine ibadet ederek yaşıyor. Milattan sonra 700. yıllarda Müslüman orduları Kürdistan'a girer ve dinin değiştirilmesine sebep olurlar. Bu din değişikliği Güney Kürdistan'da çok kanlı oluyor.

"Hürmüzgâhlar viran oldu, ateşler söndü.

Zalim Araplar her tarafı harap ettiler.

Şehr-i Zor'a girdiler.

Kadınları, kızları esir edip götürdüler.

Azad erkekleri kana boyadılar.

Zerdüş'ün ayini sahipsiz kaldı.

Hürmüz kimseye yardım etmedi."

Bu şiir o dönemde yazılmış. Kürtlerin çoğu Müslümanlığı kabullenirken Ezidiler Müslümanlığı kabullenmiyor. Sonrasında Şeyh Adi önderliğinde geliştirilen Ezidi dinini kabulleniyorlar. Burada Ezidi dinini anlatacak değilim.

Daha sonraki yıllarda Ezidiler başta Kürt Müslümanlar olmak üzere diğer Müslüman halklar tarafından baskıya uğruyor. Defalarca katliamlardan geçiyorlar. Yerlerinden göç ettiriliyor, mal ve mülklerine zorla el konuluyor. Her türlü baskıya maruz kalıyorlar. Tek suçları dinlerinin farklı olması, azınlık bir din sahibi olmalarıdır. Dinlerini koruyacak sosyal bir devlete sahip değiller. Kürt olmalarına rağmen, Kürtler tarafından destek verilmemesi bir yana, hatta Kürtler tarafından çoğu kez saldırıya uğramışlardır.

Müslümanlar için Mekke ne ifade ediyorsa, Ezidiler içinde Şengal Dağı ve Laleş Tapınağı aynı şeyi ifade ediyor. Kutsal bir yer. Ezidilerin çoğunlukla yaşadıkları bölge. Ayrıca Şırnak, Mardin, Batman, Urfa gibi illerde de yaşadıkları yerleşik köyler vardır. 12 Eylül Askeri Darbeyle birlikte yoğun baskı gördüler. Köylülerin korucu olması için devlet baskı yaptı, kimilerini tutukladı. Korucu olan çevre köyler onlara baskı yaptılar, yaşam güvenliği olmayan Ezidilerin çoğu Avrupa devletlerine göç ettiler.

Ezidiler kendi içinde kapalı bir topluluktur. Diğer dinlerle kuşatıldığı için günlük yaşamda kendini koruma ve savunma içgüdüğü güçlüdür. Ortadoğu'nun ve Kürtlerin bozulmayan ruhunu, sevgisini, mertliğini ve doğal yaşama olan bağlılığını temsil ederler.

Romanda geçen bölgeleri iyi biliyor musunuz?

Hayır, Viranşehir ve Ceylanpınar ilçelerini biliyorum. Kısmen de Şırnak bölgesini. Şengal bölgesine gitmedim. Laleş Tapınağı'nı görmedim. Cezaevinde araştırdım. Gören arkadaşlarla konuştum. Dışarıda, araştırması için kişileri görevlendirdim. Haritadan yararlandım. Ezidi kökenli olan arkadaşlarımız vardı, onların bilgisine başvurdum. Dışarı çıktıktan sonra bu bölgelere gitmeyi düşünüyordum. Dewreş'in öldüğü tepeye gittim. Mezarı oradaydı. Diğer yerleri görme şansım olmadı.

Ceylanpınar, Cudi, Şeyh Adi ve Şengal Dağı bugün sıkça duyduğumuz yerler. Romanı yazdığınız zaman Ezidi halkının geleceğini nasıl görüyordunuz?

1977'de özgürlük harekâtına katıldım. Ezidileri mücadele ile birlikte tanıdım. Ezidi halkının kurtuluşu, Kürt halkının ve ezilen halkın kurtuluşu ile ele alındı ve bu temelde mücadele edildi. Özgürlük hareketinin mücadelesi, ezilen halkların mücadelesidir. Kadın mücadelesidir, her halkın kendi manevi değerleriyle yaşama mücadelesidir. Süryaniler, Keldaniler, Ermeniler ve diğer azınlık halklarının kurtuluş mücadelesidir. Milliyetçi davranmadık, şovenist hayallere kapılmadık. Tüm insanlar, tüm halklar aynı değerdedir. Birisi ötekinden üstün değil. Üstün olma zihniyetine karşı olduk, bununla mücadele ettik. Hz. İbrahim'in insani ruhu temsil edildi.

Bölgede yaşanan hiçbir iktidar, yönetim ve ideoloji halkların ortak değerini temsil etmiyor. Temsil ediyorum diyorsa bile laftan öteye geçmiyor. Bunun gerçek sahibi, uygulayıcısı, ideoloji ile pratiği birleştiren özgürlük hareketidir. Ezidilere sahip çıktığı kadar, Türkmenlere de, Araplara da, Süryanilere de ve tüm dini kesimlere de sahip çıkıyor, koruyor ve savunuyor. Bunun için can veriyor. Bunun için savaşıyor hem Rojova da hem Güney Kürdistan'da. Bölgede tarihsel olarak süregelen tüm dinlerin, tüm halkların gerçek ruhunu, maneviyatını temsil ediyor. Özgürlük hareketi gerçek anlamda ideolojik, politik ve örgütsel kökene oturuyor. Şimdiye kadar yapılan karalama propagandasının çatısı çöktü.

Bölgede yaşayan tüm halkların kaderi birbirine bağlı. Bir ağacın, bir kökün farklı meyveleri var. Halklar birbirine düşman olmaz. Birbirine düşman eden çıkar çevreleridir. Özgürlük hareketinin böyle bir çıkarı yok. Bunun siyasetini yapanlar, bu ruhla yetişmişler, eğitilmişler. Kimisi zindanda, kimisi dağda, kimisi mezarda. Hiçbirinin kefeninden başka bir şeyi yok. Kimisinin kefeni bile yok. Siyaset çıkarlar üzerinden gelişir. Çıkarı olmayanlar, halkların çıkarını esas alırlar. Halkçıdırlar, özgürlükçüdürler ve insanidirler. Hedefleri bir yerlere varma değil yani zengin olma değil, halkların özgürlüğüdür. Kutsal olan budur. Bu kutsallık için zindanı, dağı ve mezarı göze alırlar. Halkçılık budur.

Cudi Dağı kutsaldır. Yakın tarihe kadar ziyaret yeri idi. Rivayete göre Hz. Nuh'un gemisi orada karaya oturmuş. Dağın yamacında çok eski yerleşim yerleri var. Tarihi yerler. Sadece Müslümanlar değil, Yahudi ve Hristiyanlar da Cudi Dağı'na ziyaret etmek için çıkardı. Savunmaya elverişli bir coğrafya. Rivayete göre Zerdüşt'ün de mezarı oradaymış.

Ezidiler, pek çok halk tarafından yok sayıldı ve bu yüzden de sürekli göçebe yaşamak zorunda kaldılar. Hiçbir yere ait olamadılar. Nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kürdistan dörde bölündü. Kürt halkı tarih boyunca hep ezildi. Hem Kürt olmak hem Ezidi olmak, daha çok ezilmek demektir. Daha çok sömürülmek demektir. Daha çok katliamdan geçmek demektir. Daha çok göç etmek demektir. Yerleşik bir hayatın olmamasıdır. Bu Ortadoğu zihniyetidir. Güçlünün güçsüzü ezmesidir. Kültür ve siyaset budur. Özgürlük Hareketi'nin çıkışı,

bu zihniyete karşı bir çıkıştır. Bu zihniyeti kabullenmemenin adıdır. Bu değerlendirmeler birçoğunun hoşuna gitmez. Ama bugün buna daha yakınız.

Bu nedenle, Ortadoğu'da bu milliyetçi, bu şovenist, bu ulusalcılık oldukça halklar katliamdan geçecek, göç olacak, huzur olmayacak ve insanların kanı akacaktır. Bu savaşı yapan bu zihniyettir. Özgürlük Hareketi'nin zihniyeti, bunun reddidir. Hz. Berhim, dönemin tüm dinlerini Allah'ın varlığında birleştirdi. Ulus devlet ise tüm halkları ve dinleri yok sayarak tek din ve tek devlet zihniyetini egemen kılmaya çalıştı.

Yaşanan bu katliam, bu boğaz boğaza girme, ulus devletin yaratmış olduğu siyasi ve kültürel yaklaşımın sonucudur. Bugün, bu zihniyete karşı çıkan, halkların çıkarını esas alan, gerçek anlamda demokrasi ve özgürlüğü savunan kazanacaktır. Politika ahlaki olmak zorundadır. Ahlaki ve insani olan ve halkçı olmayan politika, ulus devlet politikasıdır. Ulus devlet, iç savaşın, boğazlamanın en gelişmiş biçimidir. Özgürlük Hareketi'nin mücadelesi, bu nedenle salt bir Kürt savaşı değil, bir zihniyet savaşıdır. Halkların özgür yaşama savaşıdır.

Ezidiler de bu zihniyetin en iyi biçilmiş kurbanlarıdır. Bu zihniyet oldukça, kaderleri böyle olacaktır. Irak Kürt Yönetimi de bu zihniyete sahip olduğundan dolayı Ezidileri koruyamadı. Koruyamaz. Kürt'ü korumak için Kürt olmak yetmiyor. Özgürlük Hareketi'nin harekete geçmesi, Ezidileri korumaya koşması, bu zihniyete sahip olmamasından kaynaklanıyor.

Rojova'da yaşananları, Kürt hareketinin bugünkü durumunu tüm yaşadıklarınızla birlikte bugünkü politikayı nasıl buluyorsunuz?

Rojova'da yaşanan gelişmeler ile Irak ve Güney Kürdistan'da yaşanan son gelişmelere karşı en hızlı tavrı koyan, en hızlı pratik adımı atan, en doğru politik pratik tavrı geliştiren Özgürlük Hareketi oldu. Yaratılan koşulları halkların lehine çeviren, vahşi ve gerici saldırıyı durduran, canını siper eden, düşündüğü gibi pratik adım atan Özgürlük Hareketi oldu. Birçok gücün yapmadığını yaptı. Yaratılmaya çalışılan gerici koşulları ve imkânları halkların lehine çevirdi. Katliamda yaşam yarattı. Karanlıkta aydınlık gönüllere doğru imkânlar yarattı. Bu imkânlar, Ortadoğu halklarının mevzileridir. Özgürlük Hareketi'nin çizgisi adım adım bölgede yaşanan halkların çizgisi olmaktadır. Güven veren, güven yaratan bir güçtür.

Rojova'da yeni bir yaşam örülüyor. Bu yaşam, halkların ortak değer yaşamıdır. Bu yaşam, tüm halkların, tüm dinlerin kendini özgürce temsil ettiği, yönettiği demokratik ve kolektif bir yönetim biçimidir. Özgür düşüncenin hayat bulduğu, düşüncenin pratikleştiği bir alan. Türk halkı ve demokrat ilerici güçler içinde sahiplenilmesi gereken bir alan.

Bugün Şengal Dağı'nda olup bitenler, IŞİD'in yaptığı katliamlar size neler hissettiriyor?

IŞİD unsurları kestikleri insan kafasıyla top oynadılar. Kesik kafalarla fotoğraf çektiler. Bu sahne Dersim katliamında kesilen kafayla poz veren askerler ile Özgürlük Hareketinin önderliğinde geliştirilen diriliş mücadelesinde, esir düşen gerillanın kafasını kesip poz veren askerleri hatırlattı. Diyarbakır zindanında kafaları paramparça edilen tutsakları hatırlattı. Köyleri boşaltıp kaçanları, yakılan ve talan edilen köyleri hatırlattı. Aynı zihniyettir.

Ulus devlet zihniyeti, her yerde aynıdır. Katliamcıdır, acımasızdır ve devleti kutsar. Asıl kutsal olan toplumdur, insanlardır ve doğadır. Nasıl ki Afganistan'da Taliban'ı, Filistin'de Hamas'ı,

Kuzey Kürdistan'da Hizbullah'ı yarattılarsa İŞİD'i de yarattılar. Yaratanlar emperyalist güçler ve yerel işbirlikçilerdir. Bunlardan birisi de Türkiye'dir. Türkiye her türlü desteği verdi, hâlen de veriyor. Halen terörist olarak görmüyor. Halen katliamlarını kınamamış. Doğru ve radikal bir tavır takınmamış. Ortadoğu düşman yaratma mevziisi. Gerici güçler istedikleri zaman düşman göç yaratmaktadırlar.

Özgürlük hareketi İŞİD'in üstesinde gelecektir. Çatışarak yeni mevzileri halkların hizmetine sunacaktır. Daha da güçlenecektir. Kendisine biçilen yargıyı, direnişiyle ve duruşuyla bertaraf edecektir. Siyasete ve savaşta meşru bir zemine çekilecektir.

Yirmi sekiz yıl zindanda yattın. Çok uzun bir süre. Roman yazmayı ve resim yapmayı cezaevinde mi öğrendiniz?

Yazmayı da, resim yapmayı da zindanda öğrendim. Kendimi zindanda geliştirdim. Zaman iki çeşit kullanılır. Ya zaman içinde eriyip gidersin, zamana köle olursun, ya da zamanda yaşam yaratarsın. Zamanı yeteneğinle nakşedersin. Zamanı en iyi biçimde kullanan olursun. Zamana köle olmazsın ona hükmedersin. Zamanda iz bırakırsın. Ben biraz da olsa bunu yapmaya çalıştım. Bir şeyler yaratmaya çalıştım.

Romanlarınız sizin deneyimlerinizi mi temsil ediyor?

Biraz öyle. En iyi yazılan yaşanılardır. Yazılanı bir eylem haline getirmişsen, bu yeteneğin varsa, yaşadığını en iyi sen yazarsın. Kendini yakmamış olabilirsin ama kendini yakanı görmüşsün. Ölmemiş olabilirsin, işkenceden, açlık grevinde, yaralanarak vs. ölmüş olan, eziyet çeken sayısız insan gördüm. Savaşın yaratmış olduğu acıların çocuğuyuz. Yazacaklarım bu mücadele ruhunu, dökülen gözyaşlarını, işitilmeyen çığlıkları, kanayan yarayı temsil edecek. Bu doğaldır. Olması gereken de budur. Her gün on romanın içeriğini dolduracak acılar yaşanıyor. Öncelik yaşayanındır.

12 Eylül Askeri Mahkemede yargılandınız. Bugün 12 Eylül'ün üzerinden otuz dört yıl geçti. Bu konuda neler hissediyorsunuz?

Askeri mahkemelerde, devlet güvenlik mahkemelerinde ve özel mahkemelerde yargılandım. Sadece istiklal mahkemelerinde yargılanmadım. Devletler, çıkarlarını korumak için hukuk yaparlar. Türkiye Cumhuriyeti Kürtleri inkâr etmek için yasalar düzenlemiştir. Oluşturulan bu hukuk Kürtleri inkâr etmek için ne gerekiyorsa yapmıştı. Bu nedenle mahkemelerin ismi değişse bile zihniyetleri hiçbir zaman değişmedi. Bu nedenle Kürdistan'da askeri mahkemelerin devri hiçbir zaman bitmedi. Önemli olan askeri veya sivil elbise giymek değil, önemli olan zihniyettir. Ne hukuk değişti ne de zihniyet. Yirmi sekiz yıl zindanda yattım. 1000'e yakın arkadaş 25 yıldır zindandadır. Bu konuda bir şey yapan yok. Bugün bir noktaya gelinmişse geline bu nokta, Kürt halkının yaratmış olduğu diriliş mücadelesinin sonuçlarıdır. Kimse Kürtlere bir şey vermedi. Kürtler direnerek aldılar. Gasp edilen hakkın iadesidir ki o da yarım yamalak verilmiş. Hukuki ve anayasal bir güvencesi yok.

12 Eylül Askeri Darbede yaşandığı gibi kaba bir işkence yok. Olamaz. Yaşamın her alanında bu zihniyet vardır ve temsil ediliyor. Bu kalkmadıkça 12 Eylül Askeri Darbesinin ruhu yaşamış olacaktır. Yaşamın her nefes alışında karşımıza çıkıyor, çıkacaktır.

Roman yazmaya ve resim yapmaya sizi iten ne?

Yaşadıklarımı, yaşananları zindandaki insanlara anlatmak yetmiyor. Zindan dar bir alan. Yeteneğini anı anına topluma yansıtamazsın. Bunu yazıya ve fırçayla tuvale dökmeyi istedim. Tabii ki istemekle olmuyor. Bu konuda beceri ve azim de olmalı. Zaman buldukça yazmaya çalıştım. İnsan bir şeye inanmalı. Önce ne istiyorsun. Bu isteği karşılayabilir misin? Bu konuda azim ve yetenek var mı? Cevabın evetse, gerisi gelir çünkü insanın iradesinin üstesinden gelemeyeceği bir şey yok. En güçlü insan iradesidir. Zindanda tünel kazdık, önümüze iki metre kalınlığında bir taş çıktı, hem de siyah bir taş. Onu bir ayda çiviyle deldik. Olmaz denilen şeyler olur.

Benim de isteğim vardı, koşullar müsaitti, yazacak olaylar çoktu, geri kalansa bana düşmüştü. Ben de bir şeyler becermeye çalıştım.

Zamanını bize ayırdığın için teşekkür ederiz.

Ben teşekkür ederim.